

Mikrofilm Arşivi
No. 915

Sahile (55-91) arşivinin
mikrofilm alması

Esad Efendi
2062

Süleymaniye U Kütüphanesi	
Kismi	Esat ek.
Yeni Kayıt No.	
Eski Kayıt No	2062

السلطان الملك العادل وحكمتها فان الامير الكمال
 سيد ضعا الملك ولسان وكرم المحاهد من الجهاد
 السلطان من السلطان السلطان انوار الصبح والمعاني
 محمود حان السلطان مصطفى حان لارال في السوارح
 اكلية مذكوره ومارح موضوعا به اكلية في نسخة
 واما العصر المسمي سحارة وبعالي في
 المصنف باسحق بن السمرقندي
 عمده

Mikrolim Arşivi
No 818

اجمال احوال اوژو پنا

ارباب جغرافیا ممالک و نیای قسمت اولی ده درت اقلیم قسمت
ایدوب اقسامند اوژو پنا آسیا افریقا و امریقا و شبه
ایلمش در اوژو پنا اقلیمند و واقع ممالک مقداری و بو وقت
وزمانه بالفعل متصرف اولان حکاک مقدار و مقدار وری
اجمالاً تخریر و بیان و هر برنیک قبضه تصرفند و اولان
مملکت و محل اقامت و مقر حکومتی تعیین و اشارت
عجالت مزده ما هو المرام او مغلله مقصوده شروع عدل مقدم
احوالی ایضاح و هر فردک حالی محکمه نم اولمتمت و چون
رتبه لرند و واقع اعتبار لری تخیص اولندی پس
علل نصاری بیته اعتبارات مراتب ایکی نوع
اولوب بری ربابین قیسین یعنی فیما بینهم علمای

اولاد

اولادک مرتبه لریده بعد عوالم نیک رتبه لریده نوع
اولده مرتبه اولی با پارتیه سیده و مجموع نصاری ده بر
شخصه منحصر اولوب زیرده تخریر اولند و غنی او زر
رومه شهرنده مقیم نافذ الکلام معتبر و معتقد لری
بر راهب سر طریق راهبیا کمر اماند رتبه ثانیه
قار و نالکر رتبه سید ر بونکر تمام نصاری دیار لرند
کسن نفر راهب لرد و اکثری رومه شهرنده
و بعضی لری اکا بر ملوک نصاری اولان لرد
یا بنده مقیم اولور لر با پامرد اولد قده بونکر
بری جمله نک اتفاقیه برینه با پانصب اولنور
رتبه ثالثه ارقی بسقیو سکر رتبه سید ر بونکر با پانک
علاقه دار اولد و غنی ممالک و بلاد عظام لرد و مقیم
اولور لر رتبه رابعه بسقیو سکر رتبه سید ر بونکر
و غنی بلاد و مقیم اولور لر و بو ایکی رتبه اربابی مملکت لره
متصرف بر خیلر و بکلر و غنی اولور لر رتبه خامه

اباچیه رتبه سید بونلر مارالذکر اولندرک قائم مقامیه
رتبه **ساد** مذاهب و آیینلرنده واقع فرقی
کثیره نک شرط یقرب بونلر دخی مملکتده واقع
او قافلنده مقیم اولور لر زیر دستلرنده اولان
ر مابین کی تارک و کی طالب کی واعظ و کی
ناصح و کی مرکب سیاحت اولوب تاما دنیا بی
کشت و گذار و پاپا دن ناموریت ایله ملل سایه
آیینلرینه ترغیب و جرز عملرنده تکثیر ملت
عیسوییه ده جد و اهتاملر ایدر لر ممالک محروسه
ترکتاز ایدندرک اکثری بوقبیلدند لر . بالاده
مسطور الاسامی طرق اربانه ممالک و بلاد پاپا طرفینه
مبلغ و افره ضمننده تابید ا توجیه اولنوره بری مرد
اولد قده برینه دخی توجیه اولنور بو تقریب ایله
پاپایه ایراد و افره حاصل اولور . انالی ممالک
و بلاد نصاری قانونلری اوزره مجموع حیوانات

5
و حیوانات النواعین اوندده ایکی عشر النوب
بو مقوله رک بولند و غنی بلاد و ده بری بونلره عاید
و بئر نصفی قرال و باغیر بولتان حاکمکرینه راجع
باقی قزان بر نصف حفظ و مهمات و حواج انالی
بلاد و قری ایچون بریرده جمع اولنور بو طریق ایله
دغیری نیچه طریقیله بونلرک دخی ایراد و افره سی
اولور . با خصوص که او قافلری هر دیارده قتی چوقدا
مراتب عوام بوقسمده جمله رتبه لرک اقدح
ایمپراطورلق رتبه سیدر لغتکرنده معناسی امر
دیکدر . اصله طرا حلرنده ملک الملوک و یا قرال قرالان
دیک اولور . و نیچه چاساری فیما بینهم بو اعتبارده
و بو عنوانی غیریه ویر میوب انجق پادشاهان
آل عثمان حضرتنه جمله نصاری تسلیمده ترد
ایتمزله و ایمپراطور دیر لر که شهنشاه دیک اولور
رتبه **ثانیه** چاسارلق رتبه سیدر . نیچه قرالنه

ایمپراطور وید کبری کبی چاسار و قرال دخی ویرار و مسقو
چار لری چاسار لوق رتبه سی اعتبار نده در رتبه **ثالثه**
قراللق رتبه سیدره فر آنچه . و اسپانیه . و اسوج . و سباز
زیرده مسطور الاسامی اولنر بو اعتبار ده در رتبه
رابعه پر نخبه لر رتبه سیدر آرد که حاکم اولنر کبی نخبه نک
باش و کیلی برنج او کیشوش دخی بو قبیله ندر و لکن مراتب
عسکریده اعتبار کسب ایدوب سب عسکر لری
اول شاره و بونلر ایچنده ملک و مملکتی چو نجه اولنه
بیوک پر نخبش ویرار رتبه **خامسه** ووقه لوق رتبه
فلور نخبیا . و صبا و دیا . ووقه سی بو قبیله ندر بونلردن
دخی چو نجه مملکت متصرف اولنلره بیوک ووقه و ارتقی
دوقه دخی ویرار رتبه **سادسه** مار قیولش رتبه سیدر
با دن مار قیوسی بو قبیله ندر رتبه **سابعه** قومشلق
رتبه سیدر پلاطنا توش رین قومشلی کبی بونلردن دخی
مملکتی زیاده اولنلره ارتقی قومشش در رتبه **ثامنه**

بار نده

بار و نلق رتبه سیدر بو قبیلدن اولنلرک تصرفنده
شهر اولمیوب انجق قری متصرفلریدر مملکت
ضبط و تصرف ایلمکه نسبت ایله اعتبار ایله کبری
مراتب بودر هر فردک حالی معلوم اولنق ایچون
بیانی تقدیم اولندی . عسکر لنده اولان
اعتبار اتلری دخی قائمه اخرایه حواله اولنوب آوروپا
اقلیمنده واقع اولان ملوک نصاری و دولت لری
و جها هیر و استاتلری و مقرر حکومت لری اولن شهر
و بلاد لری و استقلال لری و تبعیت لری و سمت و جهتی
اشبو عجاله ده اجمالاً بیان اولنور **۱۱۳۸** اقلیم
آوروپا ده واقع اولان ملوک نصاری ک فی زمانه
هذافینما بینهم معتبری و محتملی و موقری . **دوم**
ایمپراطوری عنوان و القابیله متعنون . و متلقب
نجه چاساریدر که قار و لوش سادس اسمی ایله
تسمیه اولنور . رومه ایمپراطور لغی لقبیر اولنوب

بو نام شان ایله افتخار ایدن دولت منجوسه نکت
سرواری و باش بوغیدره و بو نجه چاب آرخندن
عبارت اولوب زعمکرنده افتخار آرومه ایپهراطور لغی
تعبیر ایله کلری دایره دولت باطله فی الاصل
یدی هر سکدن یعنی یدی بکن مرکب بر جمهور
اولوب باش بوغلی نجه چاب آرید ره و چاب آ
ادلان بو هر سکدن رأی و اتفاق ایله انتخاب اولنوب
نصب و تعیین اولمنق اوزره بیلرنده قانون
و قاعده وضع اولمنق در و لکن غفلت اولنمیه که اگر چه
بو هر سکدن ارکان دولت اولوب ایپهراطور لقی
دایره سندن عدا اولنوره و لکن نجه چاب آری کند و یه
مخصوص مملکت لده و کند و یه مخصوص امورده مستقل
اولدوغی کی هر سکدن کی کند ی مملکت و امور لرنده
مستقل و فاعل مختار لر دره و نجه چاب آری نه
انقیاد و اعانت لری بر ماده یه منحصر دره یعنی دولت

علیه ایله نجه چاب آری بلیته و مقاتله ظهور ایلد کنده
نجه دایره هجوم و مقاتله یه باعث و بادی و مباشرت
ایدن دولت علیه اولور اول وقتده مسفورون
هر سکدر عهد قدیم لری مقتضای نجه عکرا ایله و یا خود
اچمه ایله امداد و اعانت ایله مجبور لر دره و الا اگر قتال
و جداله باعث و بادی چاب آری غوری و طمع خانی
اولوب فساد و مباشرت چاب آری جان بندن واقع
اولور بو وقتده هر چه عکرو یا اچمه ایله چاب آری
امداد و اعانت هر سکدر کت عهد و متلرینه لازم
کلیمه بو ماده و واجبه الاطلاع ملاحظه اولمنق قدره وقت
حاجته چاب آری هر سکدر نی چاب آری موافقت
طرد و امداد و اعانت سندن دفع و منع ایلمکه طریق بولنوره
باوجود بواشاده که بر قاج سندن برو چاب آری
قوت و مکنتی و کند و یه مخصوص دایره مملکتی توسیع بولوب
غورندن ناشی هر سکدرینه چندان اعتباری بوقدر

وهر سکر و خنی فی الوجود بر زبک مقامنده اولاب
فی زماننا پنجه لری توسیع دایره و تحصیل مکت ایدوب
اکثری قرائن دارا تنی حاصل و عنواتی طاقتمشدر
اول اجلدن جاساره اعتبار ایتیموب پنجه امورده
بری بر لریله و سایر اهر اطورلق دایره سندن خارج
اولنلر ایله جاسارک علیهمنه اتفاق ایدوب خلافتده
اولورده پس پنجه جاساری ارشیده مالک و کسب ایله
تحصیل ایدوب کند و سندن مخصوص اولوب بود وقت
و زمانده علی الاستقلال منصرف اولدوغنی حالک
و بلاد اجمالاً بیان وهر برینک قاعده سی اولان شهور
و بلاد اشارت اولورده مملکت **اوشتریا** بو مملکت
بیسکرنده ارتقی دوقه لوق اعتبار اولنوب منصرف
اولنه ارتقی دوقه دیراره و حالاً جاسارک تصرفنده
اولمغله بو مملکت ارتقی دوقه سی اولمش اولورده بو مملکت
ایکی ایالته قسمت اولنوب برینه **اوشتریا** و علوی

و برینه **اوشتریا** سفلی دیراره اوج سنجاق یکی
و پاپا طرفندن ایکی بسقبوسی واردره بسقبوسلق اولن
بر لریک ایرادی پاپا به عایددره ایکی ایالتده اولن ایکی
پاره شهر واردره **اوشتریا** سفلینک پای تختی
و جاسارک مقرر حکومت لری پنجه شهر دیرره و پاپا
طرفندن بسقبوس اولانک دخی مقرریدره **اوشتریا**
علونک قاعده سی نووشتات شهر دیرره و پاپا طرفندن
ویکر بسقبوسک مقرریدر **مملکت طیرولی** بو مملکت بیسکرنده
ارتقی قومیتا توشن اعتبار اولنوب جاسار بونک
ارتقی قومیتی اولمش اولورده بر ایالت اعتبار اولنوب
اولن اوج پاره شهری واردره درت سنجاق یکی و بر
بسقبوسلغی و بر زعامتی واردره قاعده مملکتی اینیش برؤک
نام شهر دره پنجه جاسار لریک محل ظهوری و وطن
اصلیه لری بو شهر در **قارنطیه** مملکتی پر پنچیا توشن یعنی
بجک اعتبار اولنوب مملکت بجکلی جاساره نسبت اولنور

سکرند و شهری و آرد را یکی پسقبو سلفدره قاعده مملکتی
صان وک نام شهر دره بو مملکت و ندک کور فرنی متصل
واقع اولت در مملکت اشتریا بودخی بکک اعتبار
اولنوب جاسار بونک وخی بکب رسکر باره شهری
اولوب بریسی پسقبو سلفدره قاعده مملکتی غرا نام شهر
بو مملکت وخی و ندک کور فرنی متصل اولوب بتری
دفلومن نام یکی لیجان واسکله سی واردر که نخج جاساری
بو محله ترسانه بنا ایدوب قلبوندر بناسنه مباشرت
ایتشدر مملکت قازنی بوله بودخی بکک اعتبار اولنوب
درت باره شهری واردر قاعده سی کوباق نام شهر
نهر ساوه نک منبعی بو مملکت در مملکت ویشدر مارن
بودخی بکک اعتبار اولنوب اوج عدد شهری
واردره مشلیغ نام شهر قاعده سیدراشوه ویا مملکتی
بو مملکت رتبه ده قراللق اعتبار اولنوب قراللقی
نخج جاسارینه موقوفدر بو مملکت طقوز ایالت

قسمت اولنوب اون یکی باره شهری واردر قاعده
مملکتی آوشش بروغ نام شهر در طقوز ایالتده سکر
نفر حاکمرا اولوب رتبه رتبه اعتبار اولتدره یکی
پسقبوس و یکی انره قائم مقاملر یکی وخی بککبری
دوقه یکی وخی مازقیو وچاسارک یکی نفر و کیلکی
وخی واردر مملکت مرقومه ده بالاده مذکور شهر اردن
غیری اون بشش شهر وخی واردر که سرستیت قدیمه ایله
بروجه او جاقلق معافله و مسلمدره هیچ بر فر د بوندره
دخل و تعرضه قادر دکلدره نهر طونه نک منبعی بو مملکت
اولوب بو آریا مملکتنه جریان اندن او شتریا
مملکتنه و اندن بچ نام شهری کچکده مجارستان
بلغراد جانبنه جریان ایدر کندک رین تعبیر اولنور
نهر کبیر هلوچه چیا مملکتنه چقوب بو مملکتده طولی
اون یکی عرضی بشس ساعت بر عظیم کوله دو کیلوب
غرب جانبندن بینه چقوب بلاطنا توش رین تعبیر اولنور

مملکت و اندن موغونچیا و اندن طری وری و اندن
قولونیا و اندن و شتفالیبا و اندن فلمنک و مملکت
اوغابوب فلمنک دیارنده بحر محیط غربی به منصب
اولور مملکت بوغییا بو مملکت قمر اللق اعتبار اولوب
نجه چاساری بونک دخی قمر الیدره اون بدی ایالت
قسمت اولوب یتیش اوج پاره شهری وارور
هر شهرک بر قومشی یعنی میر لواسی وارور قاعده
مملکت پراغه شهریدر و بو شهر ارقی پسقبولق
اولوب پاپا طرفندن ارقی پسقبوس مقربدر
مملکت مور او یا بو مملکت مارقیبولق اعتبار اولوب
نجه چاساری مارقیوسیدره اون بخش پاره
شهری وارور قاعده مملکتی برین شهریدر
دماغا مملکت برایالت اعتبار اولور مملکت سیله زیبا
یکرمی برایالت اعتبار اولوب اون بدی یسند
برر دوغه دورونده برر بارون او تورر کسن

بدی پاره شهری وارور قاعده مملکتی تشقین نام
شهر در مملکت هوغاریبا که مجارستاند بودخی
قمر اللق اعتبار اولوب نجه چاساری بونک
دخی قمر الیدره بو مملکت طغوز ایالت قسمت اولوب
یوزدورت پاره شهری وارور قاعده مملکتی
پوزون و قوماران شهریدر بودید و پاپا
طرفندن پسقبوس اولور مملکت اشقلا و وینیا
مجارستان ایالتدن برایالت اولوب قاعده سی
زغراب نام شهر در پاپا طرفندن بونده
دخی پسقبوس اولور مملکت قرواچیا که خود امله
بودخی مجارستاندن برایالت عد اولوب قاعده
سیجیب نام شهر در مملکت شر و یا یعنی صرب
مملکتی فی الاصل بر قمر اللق بر اولوب اکثری
یرری دولت علیه نک ضبطنده اولوب
بر مقصداری چاسارک ضبطنده اولمغه یسند

قراللق اعتبار ایدر لر و قاعده مملکتی بلغراد اعتبار
اول شد **مملکت ازول** بو مملکت پر بختی یعنی
بجک اعتبار اولنوب نجه چاساری بونک
دخی بکیده بر ایالت ایر اولوب اون ایکی
شهری وار در اندون **سپین** و **براشووه**
وار اول بلغرادی قاعده مملکت اعتبار اولنوب
اتالیآ اولکه سده چاساره تابع اولان مملکت
بونک در مملکت **مدیولان** بو مملکت دو قه لوق اعتبار
اولنوب نجه چاساری بونک دو قه سیدر
قاعده مملکتی **مدیولان** شهر بیره بو مملکت درت
ایالت اعتبار اولنوب **پاپا طرفند** بر ارفی
پسقبوسی وار در **انک** مقری **میلانووه** نام شهر
اون طقوز پاره شهری اولوب **پاپا طرفند**
طقوز نظر پسقبوس دخی بو مملکته قائلدر **مملکت**
مانتووه بو دخی دو قه لوق اولوب نجه چاساری

بونک دخی دو قه سیدر بر ایالت اعتبار اولنوب
اوج تقریکی و بر نظر پسقبوسی وار در قاعده مملکتی
مانتووه نام شهر در **پسقبوسک** ساکن اولدو
محلدر تماماً مملکته اون التي پاره شهر وار در
مملکت انابولی بو مملکت قراللق اعتبار اولنوب
نجه چاساری بونک دخی قرالیدر اون ایکی
ایالت اعتبار اولنوب **طفان** التي پاره
شهری وار در **اون** طقوز نظر ارفی پسقبوسی
وار در **دقری** الصحابی بکری چوقدر قاعده مملکتی
انابولی نام شهر در بو مملکت **اق** دکر ساحلده
واقع اولوب **لیمانلری** واسکله لری وار در
سچلیآ یعنی **میتنا** جزیره سی بو جزیره دخی
قراللق اعتبار اولنوب نجه چاساری بونک
دخی قرالیدر تماماً جزیره اوج ایالت اعتبار
اولنوب **قرق** کز پاره شهری وار در

و اوج ارقی بسقیوسی و دیدی بسقیوسی و اردر قاعده
مملکتی . پالرمو . شهر بدر مشهور لیمان و اسکله ری
میان . و سپره غوث . و پالرمو . و قتانیا . و اوغوشنا
و مصاره . در مملکت بلیگیا . بو مملکت قومنا توش اعتبار
اولنوب نجه چاساری پونک تومه شیدر محیط غوی
جانبنده ساحل بحر ده فرا نجه . و فلمنک . ار اسنده
بر مملکت ر . ا دن بر ایالت تقسیم اولنوب بتمش
یدی پاره شهری و اردر . بو مملکت دن افزا اولمش
ایکی ایالت فرا نجه به تابعه و ذکر اولنان شهر لردن
اولنوز طقوز پاره شهر دخی فرا نجه به و بر شهر فلمنک
تابع اولوب باقیبری چاساره تابعه . تماما
مملکته ایکی ارقی بسقیوس . سکر تقرب بسقیوس
بر مار قیو . ایکی حورقه . اوج قومش . مقیم اولور لر
قاعده مملکتی . بر و سئل . نام شهر در او شنده
نام لیمان و اسکله بودیارده واقع اولوب . نجه

چاسارینک

چاسارینک تحت حمایت سند ه اولوب هند شرقی
و غربیه کیدوب کلن کیدرک طور و قری اسکله در
مملکت جو لپرش . ایکی ایالت قسمت اولنوب بکرمی
بش پاره شهری و اردر ایکی حورقه سی اولوب
قاعده مملکتی جو لپرش شهر بدر مملکت قلعه ویش
اوج ایالت قسمت اولنوب ا دن یدی شهری
و اردر . بری اوج اقلق اوزره معاف و بری فلمنک
تابعه . بو مملکت حاکم دن بر حورقه و ایکی قومش و اردر
قاعده مملکت قلعه ویش نام شهر در چاسار
مرقونک هند شرقیه . پشاکر . اولکه سند ه بر
اسکله و لیمانی اولوب انده دخی بر شهر بنا سنه
مباشرت ایلمش چاسار مرقونک
دایره حکومتده واقع ایالت تعبیر اولنور مملکتی
کسن ایکی پاره مملکت در بو مملکت دره واقع اولان
شهر لر الیوز ا دن پاره شهر دره نجه چاسارینه

تابع اولن ممالک اجمالاً بیان اولنوب بیدی هر گاهی
اولانکره تابع اولان ممالک ذکرینه شروع اولنور
مملکت بو آریا اشبو مملکت حاکی بوک هه قه در
و چاسارک هر سکرندن اولوب قاعده مملکتی
و مقرر حکومتی مونک نام شهر در بو مملکت ایکی ایالت
قسمت اولنوب یکریمی بسش پاره شهری وارد
تماماً مملکت به براتی بسقیوس وارد جمله ارسق
بسقیوسله حکم ایدر مقرر حکومتی بسش برک نام
شهر در اوج نفر بسقیوس و بره اباجیا که بسقیوس
قائم مقامیدر و بره مارقیوه و درت قومش و ایکی
زعامت دخی وارد بو مملکت او شتر یا مملکت بعضر
جهتده متصله مملکت سقسونیا بو مملکت واسعه
اولوب ایکی دایره به تقسیم اولنور به بره دایره سه
سقسونیا بالا و بره بسقسونیا بالا دخی ایکی قسم منقسم
اولوب بو قسمک هر سکی و هه قه سی نقل قراندر که

له مملکت دخی بالفعل قرالیدر به قسم درت ایالت
اعتبار اولنوب درت بهر تخی یعنی درت یکی داوج مارقیوه
و با پایه مخالف اولان لوطران آیینده اوج بسقیوسی
ایکی قومشی به بره باروتنی واللی پاره شهری وارد
قاعده مملکتی و پتمبرک نام شهر در و معاف و مسلم
بهر شهری دخی وارد مملکت سقسونیا زیز بودخی بهر دایره
واسعه اولوب اون ایالت قسمت اولنور لکن بهر هر که
تابع اولوب بهر ایالت بهر حاکی مخصوصه اون
ایالت هه طغان سکر شهر وارد و بیدی پاره شهری
معافده تماماً مملکت هه طقوز هه قه لوق اوج حکومت
و آیین لوطرانده ایکی بسقیوسلق و بهر و کالت وارد
قاعده مملکت لونه تورک نام شهر در سقسونیا نک
اکثری خلقی لوطران آیینده راغبله اولوب با پایه
آیینده مخالفه مملکت هه انوه ریابو مملکت دخی
سقسونیا زیزدن بهر ایالت اولوب حاکی هر سکر

و در وقت درو حالاً بالفعل انکله مملکتی که قراالید را **اشبو**
هائو ریاده که بر و نشیفک دخی در لره ایکی حورقه لوق بیری دخی
وارد دره و بالاده مسطور طغان سکر شهر رک . بکرمی بری
بو مملکتده واقع اولمشدره قاعده مملکتی . بر و نشیفک . نام
شهر در مملکت برانده **بوزکیا** اشبو مملکت سفسونیا ، بالاد
بر قطعه اولوب حاکی هر سکره و مار قیودر متصرف اولدغی
مملکت النی ایالته قسمت اولنوب اوج مار قیوسی ایکی لوطران
پسقیوسی و ایکی حکومتی و فرق سکر پاره شهری و آرد در
قاعده مملکتی **برلین** . نام شهر در . بک بالطنق ساحلنده
واقع اولمشدره اشبو برانده **بوزک** مار قیوسی . بدی
هر سکر دن اولوب مرور ایام ایله چوق متفرقه مملکت
تخصیل و بر و سیه مملکتده دخی قراال اولوب جمله هر سکر دن
زیاده مکت و قوت حاصل ایلمشدره متفرقه مملکتی
بونلور و **شتفالیام** مملکتی دایره سنده میندن . بکلکی
درت پاره شهر یله . و قله و لیش . و جو لیش . مملکتده

ایکی ایالتده اون ایکی پاره شهر لره چاسار یله مشترکدر
سفسونیا ، زیزده سکر شهری مشتمل ایکی ایالت بوکا
مخصوصدر مملکت **بومرآینا** ، زیزده درت ایالت بکرمی ایکی
پاره شهر یله بوکا مخصوص اولوب بو مملکتده ایکی پسقیوسی
ایکی حکومتی . ایکی معاف شهری و آرد دره **بومرآینا** نیک قاعده
مملکتی . **تأمین** . شهر بیدر مملکت **بر و سیاد** دخی ایکی قسمه
منقسم اولوب بر قسمی که قرالغنه ملحقدره و بر قسمی دخی
حورقه لوق اولوب ایالت اعتبار اولنوب . بدی پاره
شهری و آرد دره **بوزک** لغک مسفور برانده **بوزک** مار قیوسی
قراالیدره قاعده مملکتی . قونشش **برک** شهر بیدر مملکت
دخی بالطنق **دکزک** ساحلنده واقعدره قراال مسفورک
سیله **ژیاه** مملکتده دخی بش پاره شهری و آرد در مملکت
موغو **نچیا** . بو مملکت حاکی هر سکر دن اولوب جمله هر سکرک
اقدمیدره و طریق رهبانیت اوزره بر با پازدر لکن اعتبارده
و نفوذ کلامده جمله یه غالبدر متصرف اولد دخی **موغو نچیا**

مملکتی برایالت اعتبار اولنوب لبش پاره شهری
و آردره قاعده مملکتی موغونچیا شهر بدره بر معاف
شهری دخی و آردره **مملکتی** برایالت بوکا
مخصوص اولوب انده قری کثیره و برمتین قلعه سی و آردره
فِرَانْقُونِیَا مملکتی ایکی قومتا شده ایکی عدد قلعه و درت
پاره شهر و **طورنچیا** مملکتی برایالت اوج پاره شهر
بوکا مخصوصه بر بصره کتب و فنون جغرافیا موغونچیا شهرد
پیدا اولمش در مملکت **طریوه** ریابو مملکت دخی هر سکلک
اولوب متصرفی طریق ره بایسته ار قی بسقبوس
برایالت اعتبار اولنوب اون التي پاره شهری و آردره
بر قومشی و بر قایم مقامی و آردره قاعده مملکتی طریوش نام
شهر در مملکت **قولونیا** بو مملکت دخی هر سکلک اولوب
متصرفی طریق ره بایسته ار قی بسقبوس در قولونیا
مملکتی برایالت اعتبار اولنوب اون بر پاره شهری و آردره
قاعده مملکتی قولونیا نام شهر در هر سکلک مسفورک و شتفالیبا

مملکتی

مملکتی ایکی ایالتده او توزیدی پاره شهری و اوج پاره معاف
شهری دخی و آردره بو مملکتی ایکی یکی بر بسقبوسی لبش قوشی
و آردره و بگلیا مملکتی پاره شهری و بر یکی بر بسقبوسی
و بر حرقه سی دخی و آردره هر سکلک مسفور بو آریا هر سکلک او غلور
مملکت **بلاطناتوش** ریابو مملکت ریابو نام نهر او زرنده اولوب
حاکی هر سکلکون بلاطناتوش اعتبار اولنور و بو مملکت دورت
ایالت اعتبار اولنوب یگر می پاره شهری و آردره
قاعده مملکتی **هیدلبرک** نام شهر در بلاطناتوش محکوم ایکی
بک و بر بسقبوس و اوج حرقه و اوج مار قیوسی و سنقل
ایکی یکی و بر بسقبوسی و آردره رومه امپراطور لغی دایره سندن
معدود اولوب لسان ناسده پیدی قرال تعبیر اولنور و پیدی
هر سکلک مملکت لری بوندر در که اجمالاً بیان اولندی و بوندر
غیری ذکر اولتان ممالکده و ساثر امپراطور لغی دایره سنه
ملحق مملکت لرده بر نچیه تعبیر اولنور بکلر چوقدر که بوندر دخی
بر رمق در مملکتی بر وجه تأبید و اوجا قلیق طریق اوزره

متصرف اولوب امور لرنگ مستقله دره انجق بری مرد
 اولدقه بیرینه قایم اولن ولدنی چاساردن برآت المغه
 مجبور دره بو مقوله لردن **سفسونیا** و زیرده موجود اولنله
 بونلردر **لومبرک** حرقه سی طقوز پاره شهره متصرف اولوب
 قاعده سی **لومبرک** شهریدر **لومبرک** دو قه سی التی پاره
 شهره متصرف اولوب قاعده سی **لومبرک** نام شهردر
هولشتن حرقه سی طقوز پاره شهره متصرف اولوب
 قاعده سی **بولوخشات** شهریدر **ویندیشک** **هین** بسقبوسی
 دورت پاره شهره متصرف اولوب قاعده سی **ویندیشک** **هین**
 شهریدر **بره مه** دو قه سی اوان پاره شهره متصرف اولوب
 قاعده سی **بره من** نام شهردر **فرودن** دو قه سی بش پاره
 شهره متصرف اولوب قاعده سی **فرودن** نام شهردر
مکبوزکیا حرقه سی بکرمی التی پاره شهره متصرف
 اولوب قاعده سی **روشتوق** نام شهردر **بونک** زیر
 دستنده **بربک** دورت حکومتی وارددر بوجوقه لوق بالطق

ساحلی جانب لرنده واقع اولوب کچن سنه لردن مسفو
 عسکری مستولی اولمش ایدی بعده چاسارک اعانتی ایله
 ینه تخلص و تخلیه اولندی **مملکت فرالتقونیا** بو مملکت دخی
 اوج ایالنه قسمت اولنوب **برینه فرالتقونیا** و **برینه خاسیا**
 و **برینه خاسل** و **دیراره فرالتقونیا** ایالتنده واقع **برینچیه** لر
 بونلردر **بیرج پوزه** بسقبوسی اوج عدد شهره متصرفلردر
لوزه قومشی اوج شهره **ایقبشت** بسقبوسی اوج پاره
 شهره **انقیرک** قومشی یکی پاره شهره **قابورک** دو قه
 بر شهره **قولمباق** مارقیوسی یکی شهره **بامبرک** بسقبوسی
 اوج پاره شهره **بولس باق** مارقیوسی بش پاره شهره
نانه نیم قومشی بر شهره **ورنه پین** قومشی بر شهره
ارنج قومشی یکی شهره **قتل** قومشی بر شهره متصرفلردر
خاسیا ایالتنده **مرق پوزغ** مارقیوسی بش پاره شهره
نکاو قومشی اوج پاره شهره **اطمان** برنجی بر شهره
دلیت قومشی بر شهره **شوگرت** قومشی بر شهره

سلمون قوشی بر شهره **وینشقه پین** قوشی بر شهره
هور و لنگرک قوشی بر شهره متصرف دره خاسل قاسل
ایالتند و خاسل مار قیوسی بر شهره **ایشقله** برخی بر شهره
اوشقلت قوشی بر شهره **فرستاده** حاکمگری اوج شهره
و **ولدیخ** برخی بیدی پاره شهره متصرف اولوب اشبو اوج
ایالتی مشتمل **فرانقونیا** مملکتند الی التی پاره شهره واقع
اولش در اشبو بلاد متصرفی بکرتابید اوج جلق و جعی
اداره متصرف اولوب هر برینک حالته کوره بر مقرر
محافظة نقراتی دارد و بوجک مراد ایلد کلرند چاسارک
پایته واروب غلوفه ایله عکرا اولور لر **اورو** پاقلیمنده واقع
اولوب ایپراطورلق دایره سندن خارج و مملکت لرند
وسایر امور لرند مستقل اولان ملوک نصارا و ایستانلر
و جاهیر بیاننه شروع اولندی **جمهوری** و **ندیک** و **ندیک**
جمهوری اعتبار اولوب جمهوری ویدکری دولت اولدر که
اول دولت مستقل حاکم اولوب هر امور و خصوص رجالک

القانون

اتفاقیه درای وند بر لریه کور پور و اول رجال تنفیذ احکام
ایچون عاتنه نک رای و اتفاقیه انتخاب اولوب نصب و تعیین
اولنوره و **ندیک** جمهورنده اون ایکی نفر رجال امور جمهوری
کورک ایچون تعیین اولوب بر سنه مردورنده انگری عزل
ایدوب غیر لری نصب و تعیین ایدر **بونردون** غیر لری بر لری
حورقه لری وارد که حشمت و وقارده جمله به غالب درو لکن
امور جمهوری دره رتق و فتق اون ایکی نفر رجالک اتفاقیه
موقوفه و بر لری لری وارد که و **ندیک** تابع اولوب **پاپا**
آییننه راعب اولان روم طائفه سنک آیین و مذهبه
سر طریقی بیره قاعده مملکت لری و **نه چیا** شهر بیره و دوقه
در جالک مقرر حکومت لری **جمهوری** **اتالییا** اولکه سنده
متصرف اولد قری مملکت اون ایالت اعتبار اولوب
ایالت لری بونردون **نه چیا** حورقه لغی ایالتند اون پاره شهر
اولوب و **نه چیا** شهر که مقرر حکومت لری بونردون
پوله **سنا** حورقه لغی دولت پاره شهری وارد دره قاعده سی

رُوغُو نام شهر در پشپو سلفدر بادووه حرقه لغی اودن پاره
شهری اولوب قاعده سی بادووه شهریدر پشپو سلفدر
دروونه حرقه لغی سکر پاره شهری اولوب قاعده سی درونه
شهریدر پشپو سلفدر بره شه دووه لغی طقوز پاره شهری
اولوب قاعده سی بره شه نام شهر در پشپو سلفدر
برغمو دووه لغی بش پاره شهری اولوب قاعده سی برغمو
شهریدر پشپو سلفدر قره ما حرقه لغی برعدد شهری
وارد در پشپو سلفدر فیری یولی پرچیانی التي عدد شهری
اولوب قاعده سی او دونه شهریدر و بطریق سلفدر طره و پزوه
مارقیونانی طقوز پاره شهری اولوب دوردی پشپو سلفدر
قاعده سی طره و پزوه شهریدر و پچنتنه حرقه لغی دورت پاره
شهری اولوب قاعده سی و پچنتنه شهریدر پشپو سلفدر
جمهور مسفورک انالیا اولکه سندن خارج اولان مملکتی
اوج ایالت اعتبار اولوب ایالتلری بوند در ولایت
ایشتر یا بو ولایت درت پاره قلعه لری و آرد در

16 قاعده سی ایشتر یا در و جمله سی پشپو سلفدر دالما چیا مملکتی
اون دورت پاره قلعه و شهر لری وارد در قاعده لری
زادوه نام قلعه در وارقی پشپو سلفدر برارقی پشپو لری
و ایکی پشپو لری دخی وارد در برایالتلری جزیره لردن
عبارت اولوب اون دورت پاره جزیره لری وارد در مشهوری
تور فوج جزیره سیدر وارقی پشپو سلفدر و بو جزایر ده بر
شهر لری و پلنقه دخی اولوب پشپو لری وارد در جمهور
مسفورک اون اوج ایالت اعتبار اولکه کلری مملکت کرده
طقان سکر پاره شهر لری وارد در مملکت چنه و پزاتالیا
اولکه سنده اق دکر ساحلنده بر کوچک جمهور اولوب
قره ده متصرف اولد کلری بر لری ایالت اعتبار اولوب
بری ساحل بحر شرقی و بری ساحل بحر غربیه واقع
اولوب اون اوج پاره شهر لری وارد در قاعده مملکت
و مقرر حکومت لری چنه و پز شهریدر مملکت وسطنده
اق دکر ساحلنده واقع اولوب غایت مصنع و مزین

شهر در ولیمان و اسکله سی و ارد در مملکت رنده بیدی بسقیوسلری
و بر ارقی بسقیوسلری اولوب چند ویز شهر نده اول نور
توز سقه جزیره سی دخی بو جمهوره تابع اولوب جزیره
مرقومه اون بر شهر واقع اولوب بشی بسقیوسلقد
قاعده جزیره باشطیه نام شهر در لوقه جمهوری انالیه
اولکه سنده دگردن الارغه بر کوچک جمهور در بر ایالت
اعتبار اولوب بخش پاره شهر لری و ارد در قاعده
مملکت لری لوقه نام شهر در بسقیوسلقد جمهوره صانارینو
انالیه ده دگردن بعید یا لکز بر شهره منحصر بر کوچک جمهوره
رومه استانی انالیه اولکه سنده اق دگر ساحلنده
بر حکومت در که ره بانراستانی تعبیر اول نور قاعده
مملکت لری و سر طریق جمله رنابین و قیسین اولان ریم
پاپانک مفر حکومتی رومه نام شهر در که تا ما اوز و پاه
شهر لرنیک معتبر بیره ساحل بگردن التي ساعت
مقداری بعید طبریش نهری اوز رنده واقع اول شهر

حالا پاپا اولان اون او چچی بنه و کتوش نام راهبدره بو مملکت
اون ایکی ایالت اعتبار اولوب ایالت لری بونرد در
رومه قائمپانیاسی طغوز پاره شهری اولوب رومه
شهری بونرد نذر صان پتر و بیدی پاره شهری اولوب
بری حورقه لقدره قاعده مملکتی و پتر غوش شهر بیدر قاشتر و
حورقه لغی درت پاره شهری اولوب قاعده سی قاشتر و نام
شهر در اوزوی یثو دوقه لغی اوج پاره شهری اولوب
قاعده سی اوزوی یثو شهر بیدر پوزینه پوزنجه سی ایکی
شهری اولوب قاعده سی بوزنا شهر بیدر اومیریه
حورقه لغی سکر پاره شهری اولوب قاعده سی اسپولتو
شهر بیدر سپینه دوقه لغی اوج پاره شهری اولوب
قاعده سی نارنی نام شهر در القونه مار قونانی اون پاره
شهری اولوب قاعده سی القونه نام شهر در اق
دگر ساحلنده واقع اول شهر بونلرک بری ارق
بسقیوسلقد رو پینه حورقه لغی التي پاره شهری اولوب

قاعده سی روپینه شهریدر و ارتقی بسقیوسلقد رزومه **پروینچیا سی**
یدی پاره شهری اولوب قاعده سی راوه شهریدر **فره رن**
پروینچیا سی بش پاره شهری اولوب قاعده سی **فره ره**
شهریدر **فره رن** **پروینچیا سی** دورت پاره
شهری اولوب قاعده سی پولونیه زه شهریدر ارتقی بسقیوسلقد
ناما مملکتده باپا مسفوره عاید شهر التمش کزور باپای
مسفورک اگرچه بالفعل متصرف اولدوغی مملکت بومقدار در
ولکن باپا آیینینه تابع اولوب رومه ایمر اطور لغی دایره سنده
وسائر بو آیین و مذهب عاطله به راغب اولوب **تاما**
عالمده ساکن اولان طوائفه باپا طرفندن ارتقی بسقیوسلر
و بسقیوسلر و سایر طریق رهبا نیتده عادتلی اوزره
لازم کلن حکامک عزلی و لصبی مسفوره موقوف و جمله نک
معتقدی و معتبری و اعتقاد لرنده و امور اخرویه لرنده
سند لری و مرجع و ملجا لری مسفور باپا اولوب زعم لفسار
عفو جرایم و جنان و نیرانه استحقاق و استعداد و دخول خروج

۸
۱۸
مجر و باپانک ارادته مقوض اولمغله بو طریق محض حسب
باپانک حشمت و وقارینه و تکبر و تعظمنه و جمله به ترفع و تصدیه
و ایراد کثیره تحصیلنه و سبله اولمش **مملکت** **فلورنچیا** انالیته
بیوک **فره رن** اوج ایالت اعتبار اولنور بری **فلورنچیا**
طوقوز پاره شهری اولوب قاعده سی **فلورنچیا** شهریدر
و ارتقی بسقیوسلقد **پیزه** دورت پاره شهری اولوب
قاعده سی **پیزه** شهریدر فی الاصل بر کوچک جمهور اولوب
مسفور **فره رن** استیلا ایدوب تحت حکومتنه ادخال ایلش
اشچنه کز پاره شهری اولوب بری بکلکده قاعده سی
اشچنه نام شهر در ارتقی بسقیوسی وارور **تاما** **فره رن**
یکرمی پاره شهر وارور **لیغورنه** اق و کز ساحلنده **بونک**
اسکله سیدر **دالیه** نام کوچک جزیره بوکاتا بعدر
مملکت صبا **ودیا** بودخی **بیوک** **فره رن** اولوب اوج
ایالت اعتبار اولنور بری **پده** **مونسه** بکلکده **راون** **طوقوز**
پاره شهری اولوب اون بسقیوسی اوج **تومه** شی وارور

قاعده مملکتی و مقر حکومت طوری نام شهر در ایکنجی ایالتی
مؤنه فراری حرقه لغیره بدی پاره شهری اولوب قاعده
غزال نام شهر در بسقیو سلقدره اوچنی ایالتی نفس صبا و دیا
حرقه لغیره اون ایکی پاره شهری اولوب قاعده سی غمیری نام
شهر در بسقیو سلقدره **سرد اینیا** جزیره سی مرقوم حرقه یت تابع
اولوب جزیره نک دخی قرالیدر و جزیره قراللق و ایکی ایالت اعتبار
اولوب اون لیش پاره شهری وارد در قاعده مملکت قالیبری نام
شهر در جزیره ده ایکی ارنی بسقیوسی و درت بسقیوسی و آرد
تماما بود و قه لقه و اقع شهر اللی اوج پاره شهر در مملکت
مؤنه اتالیبا و سطنده بر حرقه لقا اولوب برایالت اعتبار
اولنوره و قاعده سی مؤنه نام شهر دره تماما بکرمی ایکی پاره
شهری اولوب بری بکلک و بری حرقه لقه در مملکت **پارمه**
اتالیبا ده بر حرقه لقا اولوب ایکی ایالت اعتبار اولنور انک
قاعده سی پارمه شهر بدیه پارمه و پیا زنتین ایکی ایالت
بکرمی پاره شهری اولوب اوچی بسقیو سلق و ایکی ماریتولق

بری بکلک در مملکت **غواشکنه** بر کوچک حرقه لقا اولوب ایکی
پاره شهری وارد در قاعده سی **غواشکنه** نام شهر در مملکت
مؤنه قوسا حل بکرده بر کوچک قراللقدر ایکی پاره شهری
وارد دره فرانجه قراللق حما به سنده در مملکت **هلوه چبا**
اتالیبا نک نهایتنده نجه و فرانجه مابیننده جماهیر متفقه تعبیر
اولنور اون اوج جمهور و در و چوار لر نده نجه جماهیر صغیره
بونکره تابع اولوب قوت بولمشدر در مملکت لری غایت ایله
طاغستان اولوب برکنسه به سرفرو ایتمز لر و لکن عسکری
اولوب اچیه و ندیکه و نجه به و سائر لره واروب صداقت
ایله خدمت ایدر لر خلقی کثرت اوزره در یوز تیش بر پاره
شهر لری وارد در قاعده مملکت لری **زوریک** و **بیرنه**
لوجونه **التر** **اشقویت** **اوندرو والدن** **زوغ**
فلار زه و سایر در مملکت **طریدنظین** بودخی اول حوالیده
بر بسقیو سلق اولوب برایالت اعتبار اولنور بدی پاره
شهری اولوب بری بکلک در قاعده مملکت **طریدنظین** نام شهر

پسقبوسک مقر حکومت در ممالک فرانچہ اوزرو با اقلیمندہ برسوک
و معتبر قراللق اولوب حال اقرالی اولان اون بشخی لودوقوش
بو مملکت اق دکرنا حلندن محیط غزلی یہ ممتد اولوب پای تحت
و مقر حکومت پازرہ شهریدر کہ اق دکرنا حلندن تقریباً
دو ز ساعت غزبه و محیط ساحلندن یکرمی دورت ساعت
شرقہ قرہ دہ واقع اولمشدرہ اشبو ممالک فرانچہ واسع قراللق
اولوب اون بشن پرچپہ لغہ یعنی بسوک بکلکله قسمت
اولنوب پرچقلق بونلدر **بیقار دیا** پرچلغی اون اوج ایالت
اعتبار اولنوب سکزی غالیبا و بشی بگیبا مملکت لرنده
واقع اولوب **لوچمبرک** و قمبرہ ایالتی بونلدر بوجکلکله
سکن اوج پاره شهر واقع اولوب یکرمی اوجی بگیبا دہ باقیلری
غالیبا دہ واقع اولوب **التسی** پسقبوسلق بری حورقلق بری
بکلکله قاعدہ مملکت آمیتش شهریدر **نورماندیا** اولان
ایالت اعتبار اولنوب قرق دورت پاره شهری وارد
قاعدہ سی **روان** نام شهر در یکی شهری ارقی پسقبوسلقدر

فرانچہ جزیرہ سی بوجکلکله برسوک مملکتہ جزیرہ اطلاق ایوب اولان
ایالت اعتبار اولنور قرق اوج پاره شهری اولوب دورت
پسقبوسی داردورہ قاعدہ مملکت پازرہ نام شهر در بونده دخی
ارقی پسقبوس داردورہ **شامپا نیاسک** ایالت اعتبار اولنوب
قرق التی پاره شهری داردورہ بری ارقی پسقبوسلق دوردی
پسقبوسلقدر قاعدہ مملکت **تردویہ** نام شهر در کوچک
پرتانیا طقوز ایالت اعتبار اولنوب قرق اوج پاره شهری
درددورہ سکزی پسقبوسلقدر قاعدہ مملکت **ریش** نام شهر
اوری پینش اون دورت ایالت اعتبار اولنوب طقاز
دورت پاره شهری داردورہ بری ارقی پسقبوسلق طقوزی
پسقبوسلقدر قاعدہ سی **اوری پینش** نام شهر در **پورغونیا**
اون اوج ایالت اعتبار اولنوب قرق بر پاره شهری
درددورہ بشی پسقبوسلق بری دورت قاعدہ مملکت
دیون نام شهر در **لیون** سکز ایالت اعتبار اولنوب
قرق بشن پاره شهری داردورہ بری ارقی پسقبوسلقدر

۲۱
۲۸
ایکسی بسپوسلقدره قاعده مملکتی لیبون نام شهر در غوی بن
اون سکر ایالت اعتبار اولنوب طفان پاره شهری
و آردره بری ارفی بسپوسلقدره بکر بیسی بسپوسلقدره قاعده
مملکت بوژ و و نام شهر در لانغو دوق اون بر ایالت
اعتبار اولنوب طفان دورت پاره شهری و آردره
ایکسی ارفی بسپوسلقدره اون سکر بیسی بسپوسلقدره قاعده
مملکتی طولوژ و نام شهر در دلفنا توش طقوز ایالت
اعتبار اولنوب فرق درت پاره شهری و آردره ایکسی ارفی
بسپوسلقدره الیسی بسپوسلقدره قاعده سی بغره نوولی نام
شهر در پروانج اون سکر ایالت اعتبار اولنوب طفان
پاره شهری و آردره ایکسی ارفی بسپوسلقدره اون بسپی بسپوسلقدره
قاعده سی اش نام شهر در طولوون و مارسیا بوجکله
لوطنانگیا بش ایالت اعتبار اولنوب فرق بدی پاره شهری
دار در اوچی بسپوسلقدره قاعده سی نالنسی نام شهر در
فراچیا تونته لغی اوج ایالت اعتبار اولنوب او تونش پاره

شهری و آردره بری ارفی بسپوسلقدره قاعده مملکتی دوله نام
شهر در هلشاً جیا اوج ایالت اعتبار اولنوب بکر بیسی بسپوسلقدره
شهری و آردره بری ارفی بسپوسلقدره بر پرنجی بر قومه شی و آردره
قاعده مملکتی اشتر اش بوغ نام شهر در فراچیه قرالغنگ
اوردو پادو اشبوخ سیر اولنان اون درت پرنجک مملکت کرده
ایالت اعتبار اولنوب کلری مملکت یوز فرق پاره مملکت کرده و بونلرک
مشمول اولدوغی شهر سکر یوز التمش پاره شهر در محاکک اسپانیا
بودخی اوردو پادو معتبر قرالوق اولوب حالاً قرالی اولان بشنجی
فلیتوشدره مقرر حکومتی مادریده نام شهر در مملکت وسطنده
واقع اولمشدره اون بش مملکت قسمت اولنوب مملکتی بونلر
قسطلانیا جدید بو مملکت یکی ایالت اعتبار اولنوب
اون درت پاره شهری و آردره بری ارفی بسپوسلقدره
در دی بسپوسلقدره ایکسی دورقه قدر مادریده شهری بونلر
قاعده سی اولمشدر قسطلانیا عتیق بر ایالت اعتبار اولنوب
اون بر پاره شهری و آردره بری ارفی بسپوسلقدره بدیسی

پسقیو سلق . ایکسی حورقہ لقدرہ قاعدہ سی . بوور غوش . نام شهر در
مملکت لبون برايات اعتبار اولنوب اون بر پاره شهری وار
یدسی پسقیو سلقدرہ قاعدہ سی لبون . نام شهر در مملکت
غاله چیا برايات اعتبار اولنوب اون دورت پاره شهری
واردرہ بری ارقی پسقیو سلق بسنی پسقیو سلقدرہ قاعدہ
مملکتی . قومبو شنگہ . نام شهر در مملکت اشتوریا التي پاره
شهری اولوب بری پسقیو سلقدرہ قاعدہ سی اووی بدونام
شهر در مملکت بشفایہ درت پاره شهری اولوب قاعدہ
چیا وونام شهر در مملکت لاآوہ ایکسی پاره شهری اولوب
قاعدہ سی ویکنور یا نام شهر در مملکت غوی پوشقہ درت
پاره شهری اولوب قاعدہ سی صان شبتیان نام شهر در
مملکت نوآرہ التي پاره شهری اولوب بری پسقیو سلقدرہ
قاعدہ مملکت مپامیہ کوناه نام شهر در متین قلعه سی اولوب
فراخچہ ایله اسپانیہ بیندہ کلیہ مقامندہ درہ بو محلدہ
قار وکوش . نام امپراطور امویہ عکریہ جنک ایدوب مسلمانر

غالب

غالب دسکن بیک کفرہ طوعہ ستمیر موحدین اولمشدرہ
مملکت ارزہ غونیا اون اوج پاره شهری اولوب بری ارقی
پسقیو سلقدرہ البتسی پسقیو سلقدرہ بری حورقہ لقدرہ قاعدہ سی
سیرہ غوصہ . نام شهر در مملکت قطا لونیان اون ایکسی پاره شهری
اولوب بری ارقی پسقیو سلق یدسی پسقیو سلق بری دو قہ لقدر
قاعدہ مملکتی . بار صولونہ . نام شهر در مملکت والنجیا اون اوج
پاره شهری اولوب بری ارقی پسقیو سلقدرہ ایکسی پسقیو سلق
بری حورقہ لقدرہ قاعدہ مملکتی . بکنیا . نام شهر در مملکت غرظہ
اون ایکسی پاره شهری اولوب بری ارقی پسقیو سلقدرہ اوچی
پسقیو سلقدرہ قاعدہ مملکت غرظہ نام شهر درہ بو شهری
خلفاء امویہ بنا ایدوب بیک اوتوز قلہ سی واردرہ و مرمر دن
بنا اولمنش بر مزین سرابی واردر کہ سعادت خانہ خلفا
اول ایدی مملکت مؤزیسیابش پاره شهری اولوب
بری پسقیو سلقدرہ قاعدہ سی مرسیہ . شهر یدر مملکت
اندلس اون ایکسی پاره شهری اولوب بری ارقی پسقیو سلقدرہ

اوجی بسپهوسلقد ربری حرقه لقر قاعده مملکتی سویله شهر بیدر
 اسپانیه شهر رینک اعظم بر خلفانک بناسی بونده بر
 عظیم و مثلی نادر جامع دارد اراق دکرده **مابودر قه جزیره سی**
 اسپانیه تابع اولوب جزیره نک اوج پاره شهری دارد ر
 قاعده جزیره پالنه نام شهر در جزیره **مینور قه** بونک چتادله
 نامنده بر شهری دارد **ایوبقا جزیره سی** بر شهری دارد ر
 اسکله سله اسکله ریه تا بعد باقیسی اسپانیه ر تا بعد **اللبه**
جزیره سی انده دخی پوز لولو لغونه نامنده بر اسکله اسپانیه ر
قرالغینک اوز و پادوه شتمل اولدوغی مملکتی اوان التی پاره مملکتی
 و بونکرده یوز فرق ایکی پاره شهر واقع اولدی ایچن اسپانیه ده عد
 اولنان مملکتی هربری سائر لک اعتبارینه کوره بر قراللق بر اولد
 وار باب جغرافیا اسپانیه ممالکنک جو منی فرایچه ممالکنک جو مندن
 اوان ایکی ساعت زیاده بولشدره ولکن فرایچه دیاری اندن زیاده
 معهود و خلقی غایت ایله چوقدر ممالک **پوز تقال** بودخی اسپانیه
 مملکتی نک غوننده بحر محیط غربی ساحلنده بر قراللق اولوب التی

ایالت تقسیم اولوب ایالتی بونکرده **اشتر مدوره** اوان ایکی پاره شهری
 اولوب بری ارفی بسپهوسلق و بری حرقه لقر قاعده سی لیر بونده شهر
 محیطک ساحلنده بر شهر عظیمه معتبر لیمانی واسکله سی دارد قراللق
 مقر حکومتی **ترانش مونت** بیدی پاره شهری اولوب بری بسپهوسلق
 و ایکی حرقه لقر قاعده سی **بره غانش** نام شهر در **اشتر مدوره** و **برو میتو**
 یعنی ایکی نهر مابینی بو مملکتی درت پاره شهری اولوب بر ارفی بسپهوس
 بر برنجی و بر بسپهوسی دارد قاعده سی **برافنه** نام شهر در **بیزه** اوان
 ایکی پاره شهری اولوب دردی بسپهوسلق بری حرقه لقر قاعده
تو و پیزه نام شهر در **النته ری** التی پاره شهری اولوب بری ارفی
 بسپهوسلقد ر ایکی بسپهوسلق بری حرقه لقر قاعده سی **او و وده**
 نام شهر در **الغره** التی پاره شهری اولوب بری بسپهوسلقد ر قاعده
لاغوش نام شهر در شبه التی ایالتده واقع اولان شهر فرق بیدر بواج
قراللق شهر لری آزا اولوب قرالری چوقدر **مالطه جزیره سی** اوان دکرده
 بر کوچک جزیره اولوب درت پاره قلعه سی دارد قاعده **لاواله** تا
 نام قلعه در مقر حکومتی بود اراق دکرده واقع اولوب **اوز و پادون**

معدود جزایر با یکدیگر دولت علیه ابد انصالح ضبط و تصرفند در
مالک اینجزایر انگلتره مملکتی بحر محیط غربی ایچینده ایکی عظیم جزیره
واقع بر اولوب اوج قرالتق اعتبار اولنور و لکن بوزمانده مجموعتک
قرالی بر در **غولیموش** ثانی تسمیه اولنوب بالاده اشارت اولند و
اوزره هانزوه ریانک دخی دوقه سی اولدوغی اعتبار یله هر سکر دن
عد اولنور انگلتره مالکی قرالتقری بوندرد بر تانیا کبیر **اشقوجیا**
هبرنیا مالک بر تانیا التی ایالت اعتبار اولنوب بو ایالت لره
بیوک برنجیا توش تسمیه ایدر رود هر بر ایالت نیجه پرونجیا یه تقسیم
اولنوب اول پرونجیا لومقامنده اولمش اولور **ایالت میت دسر**
طقوز لویایه قسمت اولنوب فرق پاره شهری وارد قاعده مملکتی و
انگلتره قرالتدینک مقر حکومتی لوندین نام شهر در ساحل بحر دن
یکرمی درت ساعت مقداری بعید فرده ده واقع اولمش طمیس مینه
بر نهر کبیر بایندن جریان ایدوب سفینه لر شهره محیطدن چقوب
نهر ایله نزول و صعود ایدر **ایالت وشتش** اول بر لویایه
قسمت اولنوب فرق اوج پاره شهری وارد قاعده سی انک

صوتی نوز

صوتی نون نام شهر در ایالت **غالتش** اول ایکی لویا اعتبار اولور
فرق پاره شهری وارد قاعده سر تلت نام شهر در ایالت **تورث**
اومیلک التی لویایه قسمت اولنوب کبیری پاره شهر وارد قاعده سر تورث
نام شهر در ایالت **مارسین** صغیر بدی لویایه قسمت اولنوب اول طقوز
پاره شهر در قاعده سی لانتس نام شهر در ایالت **مارسین**
کبیر اول ایکی لویایه قسمت اولنوب فرق ایکی پاره شهری وارد **اشقوجیا**
قرالتق دایره سی بش ایالت اعتبار اولنوب ایالتی بوندرد **لوتیان**
ایالتی طقوز لویایه قسمت اولنوب اولتوز کز پاره شهری وارد قاعده
ادین بوزک نام شهر در ایالت **اناندک** اول اوج لویایه قسمت اولنوب
اولتوز طقوز پاره شهر وارد قاعده سر این نام شهر در ایالت **بروش**
البین اول اوج لویایه قسمت اولنوب اولتوز کز پاره شهر در
قاعده سر انور له لوانا نام شهر در ایالت **لوش** بدی پاره جزایر دن
مرکت بر ایالت کبیری اوج پاره شهر اولوب قاعده لری
اشتورون و آئی نام شهر در **ایالت** دخی جزایر صغیره دن مرکت
اولوب اول اوج پاره جزیره دن اول اوج پاره شهر وارد قاعده لری

24

فیه هو و لد نام شهر در **هیرنیا** قراللقی ایالت اعتبار اولنوب
او توزیدی لوایه قسمت اولنوب تیش ایکی پاره شهری وارور قاعده
مملکتی دویلین نام شهر در **پس** انگلزه لونک اوج قراللق مملکته
واقع اولوب هر پنجپاتوش یعنی ایالت اعتبار اولوب کلری مملکتی
اون یدی ایالت یوز طقوز لوا در یوز یگری سکر پاره شهر در
واسپانیده دخی ایکی پاره شهری وجبل اقطاره دپوز تو ما و نو
نامنده ایکی معتبر اسکله لری وارور **مملکت بطاویا** یعنی فلنک دیاری
اشو فلنک که **نذر لاند** دخی تعبیر اولنوب ایستات شمیه اولنور
ایستات دخی جمهور کبیره ولکن جمهوره تنفید احکام بر قاج که
تفویض اولنور ایستاده ایسه هر امور و خصوص اتفاق رجالیسه
فصل اولسنقده رجالدن بری انتخاب اولنوب تنفید و تمشیتی
انک مباشرتته سپارش اولنور فلنک ایستاتنه جمهور متفق
دخی دیر له هر امور لرنده مستقله در قاعده مملکت و مضر حکومتی
امشردو نام شهر در بحر محیط غربی ساحلنده غایت ایله
معمور و معتبره و مصنع بر شهر دره بگردن شهره قنوات ایله

هزار فرقله اجرا اولنوب کویا ناما شهر صواچپنده قائمشدر سفینه
ایله شهرک هر جانبی طولودر **بطاویا** مملکتی لبش ایالت اعتبار اولوب
کندولری ایله متفق اولسنور دخی ایالت اعتبار اولنوب جمعاً
طقان لبش جمهور و معظم شهری وارور جمله سندن قریبینه وارنجبه
ینجه قنوات جاری اولوب سفینه لری چقدر **مالک دانه مارقه** اوروپا
شمال و غرب جانلرنده **بالطوق** دگری دریای محیطدن مفصل اولدوغی
محلده مستقل قراللقدر متصرف اولدقلری قره و جزایر اوج قراللق
بیرعه اولنور قاعده مملکتی **قوپن** هاغن نام شهر در سلانیدیا
نام جزیره واقع اولمشدر **بحر بالطوق** محیطدن مفصل اولدوغی
بوغازدن فارشوقار شوش البحر مقامنده متین قلعه لری وارور
بحر بالطوق دگرینه کیروب چقان سفینه لر بونک اذنته موقوفلدره بر
قراللق بر لری **دلزک** بری یوزنده **سقسونیا** اتصالنده دانیای تعبیر
اولنور بری **سلانیدیا** جزیره سیدر بری دریانک اذنته یوزنده نوره
جیبا قراللقیدر اوج قراللق مملکته او توز بر حکومت یوزا و توز لبش پاره
شهری وارور یکی دنیا دن معدود قطب شماله قریب **سلانیدیه**

جزیره ری دخی بوکا تا بعد **ممالک اشوچیا** اسوج دخی اقلیم او زو و پانگ
شمال جانبرنده دانه ماژنه نک شرفنده مسقوک غبسنده
واقع نچه مملکتده متصرف و ممالکنده و امورنده مستقل و قرال
اولوب مفر حکومتی اشوخلم نام شهر در بحر بالطقک ساحل
شمالیسنده بر طرفی دکر و بر طرفی بحیره بر عظیم شهر در و معمور
و معتبر لیمانی و اسکله سی و ارد در اسوج قرال لرنیک مفر حکومتی
اسوج قرال لغی دایره سنده بیدی عدد پر نچیا توش یعنی بیدی ایالت
مقداری مملکت واقع اولوب اول ایالت بو ندر در ایالت
اشوچیا اون ایکی لوا اعتبار اولوب فرق ایکی پاره شهری
وارد در قاعده سی اشوخلم شهر بدر ایالت **غوجیا** سکر
سجاق اعتبار اولوب فرق سکر پاره شهری وارد در
قاعده مملکت **هلثات** نام شهر در ایالت **لاپونیا**
بش لوا اعتبار اولوب اون اوج پاره شهری وارد در
قاعده مملکتی **لوویشی** نام شهر در ایالت **فیلاندیا** بیدی
بجگه قسمت اولوب یکری طقوز پاره شهری وارد در قاعده

مملکتی قایانه یوزغ شهر بدر ایالت **لیوونیا** ایکی لوا اعتبار
اولوب طقوز پاره شهری وارد در قاعده سی نازوه نام قلعه
بو مملکت بالطق دکرک بری طرفنده واقع اولوب کچن سنده
مسقو چاری اسوجه غالب اولمقله اکثرینه استیلا ایشدر
ایالت انگریا بر بک اعتبار اولوب درت پاره شهری
وارد در قاعده سی نوتنه یوزغ نام شهر در مرد اولان مسقو
چاری بوکا دخی مستولی و اسوج لردن اخذایدوب **بتر یوزغ**
نام شهری کند و سنه تحت اولوق اوزره بو مملکتده ساحل بحر
بالطقده بنا ایشدر **ایالت پوزرا** ایکی لوا به قسمت اولوب اون
اوج پاره شهری وارد در قاعده سر ایشته تین نام شهر در بونک
بونک دخی بر مقدارین بر و سیه قرالی اسوجک انزاجی تقریبیه
اخذ و ضبط ایشدر که مملکتده و پرمار نام شهرک توابع
قرالریله حکومتی اسوجه مخصوص در بحر بالطقده بیدی پاره جزیره
اون ایکی پاره شهریه اسوج قرالنه مخصوص در بونکرک قاعده
برنغم نام شهر در اسوج قرال لغنه تابع بیدی ایالتده او تونزیدی

پاره مملکت ه بوز تیش بدی پاره شهر واقع اولمش در ممالک که
اوروپا اقلیمنده معتبر قراللق اولوب مملکت لری واسعدر قراللق
وجهور در زیر قراللقی امور لرنده و مملکت لرنده مستقل اولیوب
رجال جمهورک زای و اتفاق لری اولمش قه قراللقی برایشه
تصدی ایده مزو قراللقی ارثی اولیوب انتحابله درله قراللقی
دایره سی اون بزنجبه لوق اعتبار اولنور که بر رایالت مقداری
مملکت در ایالت **پولونیا و بالیا** اوج پلاطنا توشه یعنی لو آیه
قسمت اولنوب بکرمی پاره شهری دارد بری بسپوسلفدر
ایکسی حورقه لقدر قاعده سی قراللق و یا نام شهر در که تمام مملکتک
کرسی و قرال و جمهورک مفر حکومت در ایالت **بروسیا** درت
پلاطنا توشه قسمت اولنوب اون اوج پاره شهری و اردر
قاعده سی **میریم بورغ** نام شهر در **داجقه** نام شهر بو ایالتک
افراز اولمنش بر کوچک جمهور در و معافدر شهر مزبور بالحق
محیط ساحلنده معمور و معتبر شهر و اسکله در ایالت **پولونیا** بر
طقوز پلاطنا توشه قسمت اولنوب او توز سکر پاره شهری

۷۷
۲۱
دارد در قاعده سی **سیرادیا** نام شهر در بری ارثی بسپوسلفدر اوجی
بسپوسلفدر ایالت **لینویا** بو ایالت حورقه لوق اولوب طفقوز
پلاطنا توشی و اردر در فرق اوج پاره شهری اولوب قاعده سی و پلینا
نام شهر در بر بسپوسی و اردر ایالت **دولینیا** ایکی پلاطنا توشی اولوب
بکرمی ایکی پاره شهری و اردر ایکسی بسپوسلق ایکسی حورقه لقدر قاعده
مملکت لوزوق نام شهر در ایالت **پودولیا** ایکی پلاطنا توشه قسمت
اولنوب بکرمی پاره شهری و اردر بری بسپوسلق و بری دو ققدر
قاعده سی قائمه نیک نام شهر در ایالت **روسیا** بگره اوج پلاطنا توشه
قسمت اولنوب او توز پاره شهری و اردر بری ارثی بسپوسلفدر
ایکسی بسپوسلفدر بری حورقه لقدر قاعده سی ایلتو و نام شهر در
ایالت **ماژوویا** بر پلاطنا توش اولوب اون درت پاره شهری
و اردر قاعده سی **بازویا** نام شهر در ایالت **پولاقیا** بر پلاطنا توش
اولوب اون بر پاره شهری و اردر قاعده سی بیلتو نام شهر در
ایالت **پولک** چیه بر پلاطنا توش اولوب اون ایکی پاره شهری
و اردر قاعده سی **بریش** نام شهر در ایالت **غورلانیا** اون ایکی

پاره شهری اولوب قاعده سی پینا و نام شهر در ایالت **صموغچیا**
ادن اوج پاره شهری اولوب بری بسقیو سلق و بری دوقه لقد ر
قاعده سی **میده نیک** نام شهر در که قرالغی دایره سنه اون ایکی ایالت
اعتبار ایلد کلمه و واقع اوتوزیدی پاره الو پیده ایکیوز قرق سکر
پاره شهری واقع **مالک مسقو** مسقوه تابع مالک اوز و پاده واقع
ملوک نصارادن هر فردک محکمه نندن زیاده در و محکمتنه و سایر
امورنده استقلالی جمله ملوکدن ارتقدردکن بلاد و قلاع محکمتنه
سایره نسبت از در محکمتنیک اکثری اوز و پاده و بر مفذاری
آسیا اقلیمنده واقع اولمشد مسقو چارلر نیک مفر حکومتی
قدیمدن بر و مسقا نام شهر اولوب حالاً پتره بورغ نام شهر مفر
حکومت اولمشد و مسقو قرالغی چارلق یعنی چاسارلق و قیصرلق
اعتبار اولنوب بور تبه نصار ایلینده قرالقدن معتبر مرد اولان
چار بو کا دخی قناعت ایتیموب ایبهر اطورلق عنوانیله متعنون
اولمشد که چاسارقدن بر رتبه زیاده در اقلیم اوز و پاده مسقوه
تابع اولان مالک بکرمی سکر ایالت اعتبار اولنور ایالت **مسقو یا**

درت پاره شهری اولوب قاعده سی و تماماً مسقوک مفر حکومتی
مسقا نام شهر در بو محکمتنه روم آیینی اوزره بر نظر بطریق
و بر نظر بسقیو سلی دارد در ایالت **روشقو یا** ایکی پاره شهری اولوب
قاعده سی **روشقو** نام شهر در ایالت **طوری** اوج پاره شهری اولوب
قاعده سی **طوه ری** نام شهر در بر ارتقی بسقیو سی و آرد در ایالت **روشقو یا**
اوج پاره شهری وارد بری مپتره پولید لقد ر قاعده سی **روشقو**
نام شهر در ایالت **یار سلاو یا** اوج پاره شهری دارد در قاعده
یار سلاو نام شهر در ایالت **صوزدال** اوج پاره شهری وارد
بری ارتقی بسقیو سلق قاعده سی **صوزدال** نام شهر در ایالت
نوو غو و و اوج پاره شهری اولوب قاعده سی نیز نو و نو و و نام شهر
ایالت **دور طین** اوج پاره شهری اولوب قاعده سی **دور طین**
نام شهر در ایالت **رزان** درت پاره شهری اولوب بری ارتقی
بسقیو سلق قاعده سی **رزان** نام شهر در ایالت **ولوده میر یا**
اوج پاره شهری اولوب قاعده سی **ولوده میر** نام شهر
ایالت **شوه ری یا** اوج پاره شهری اولوب قاعده سی **شوه ری یا**

نوو غو و و

نام شهر در ایالت **بیلشوق** بیه لانا نام بر شهری دارد در ایالت
 نو و غزو کبیر درت پاره شهری اولوب قاعده سی نو و غزو
 نام شهر در ایالت **پلشوق** یا اوج پاره شهری اولوب قاعده
 پلشوق و نام شهر در ایالت **پیلوژه** رو اوج پاره شهری اولوب
 قاعده سی پیلوژه و نام شهر در ایالت **وولوغده** اوج پاره شهری
 اولوب قاعده سی وولوغده نام شهر در ایالت **ووشتوق** اوج پاره
 شهری اولوب قاعده سی ووشتوق نام شهر در ایالت
ویپاتقه درت پاره شهری اولوب قاعده سی ویپاتقه نام
 شهر در ایالت **پرمیا** اوج پاره شهری اولوب قاعده پرمیه
 نام شهر در ایالت **پتروره** یکی پاره شهری اولوب قاعده سی
 پتروره نام شهر در ایالت **یوره** یوره نامند بر شهری ان ایالت
 بر جزیره دارد در ایالت **قوندوریا** درت پاره شهری اولوب
 قاعده سی در غنوریا نام شهر در ایالت **دوونیه** بش پاره شهری
 اولوب قاعده سی از قنجل نام شهر در ایالت **قرغه پولی** شهری
 دخی قرغه پولد در ایالت **لاپونیا** اوج لوا اعتبار اولوب بیدی پاره

قاعده اولوب
 ایالت ایستوچو اوج پاره شهری اولوب
 قاعده اولوب
 شهر در

شهری دارد در قاعده لری **توله** و **توکنه** و **فندلش** نام شهر در
مسقولونک استیا اقلیمنده واقع اولان مملکت لری مملکت اولونوغای
 اوج پاره شهری اولوب قاعده لری **کرمایان** نام شهر در
 ولایت **دکین** یکی پاره قاعده سی دارد در قاعده سی قاسینی نام قلعه در بوج
 ولایت از در خاندن پو قتر در مملکت از دمان بش پاره شهری
 اولوب یکی قلعه در قاعده سی از در خاندن مملکت **قازان**
 الی پاره شهری اولوب قاعده سی قازان نام شهر در
مملکت بولغار اوج پاره شهری اولوب قاعده سی بولغار
 نام شهر در ولایت **زاولیا** قاعده سی پرمیا کبیر نام شهر در
 ولایت **بغا** قاعده سی بسقار د نام شهر در مملکت
سبر بایدی پاره شهری اولوب قاعده سی تو بولسوق نام
 شهر در مملکت **اوبودوره** اوج پاره شهری اولوب
 قاعده سی پودام نام شهر در مملکت **لوقوموریا** یکی پاره شهری
 اولوب قاعده سی توغوشقوی نام شهر در مملکت **لویپادرت**
 پاره شهری اولوب قاعده سی بشوویا نام شهر در بونلردن

خارج بید جینس قبائل تحت تصرفند در که انزه صامویه دش
طنغوه زه • سبا نجفی • پشتو شقی • قالمی • اوبروشقی •
دوغوزی • طایفه لریدر شهر لری یوقدر پس مسقو لونک
اوروپاده و اسیاده متصرف اولادوغی مملکت او تو ز طقوز پاره
 مملکت ر یوزاون طقوز پاره شهر در د قازقرک که اوقرا نیه
 مملکتیدر واسو جلودن اولادوغی مملکتد سایر بوسنه کرده
 استیلا ایله یکی ممالک و بلاد بونلردن خارجدر ممالک محمود
عثمانیه دن روم ایلی • افلاق • دوغدان • بوجاق • کوچک
نوغای • فریم اطه سی • واق دکز خرابیری • اوروپادن ع
اولنور ملوک نصارانک اوروپاده واقع مملکت لری ذکر اولندی
 دلکن بوندن اقدم جمله دن اول هند غزبی و شرقیه پورتقال طایفه
بول بولوب بعده اسپانیه بعده انگلتره • دولمنک • دفرانجه
ودانه مارقه • داروب بنجه مملکتد مستولی اولوب ضبط ایلمشدر
پس اقلم اوروپاده ایادی نصاراده بولنوب سانلرنده
رگنوم یعنی قراللق اعتبار ایله کلری مملکتد اون بش عد مملکتد

ایالت

و ایالت مقداری دایا ایالتدن واسع پرنجیا توش • اغستبار
ایله کلری مملکتد بوز یکری ایکی عد مملکتد در ایالت مقداری
دایالتدن کوچک برودونجیا • یعنی لوا اعتبار ایله کلری مملکتد
البتوز اللی اللی پاره مملکتد ره بونلرک بنجه لرندن جمع اولمش
بهر دایره که ایمپرتور یعنی ایمپراطور لق دیر بهر دایره در بوجمله
واقع اولوب چو بناش • یعنی شهر تعبیر ایله کلری بلاد اوج بیک
سکز بوز التمش بش پاره شهر دره و مقدمه ده مسطور ایکی نوع
رتبه ار بایندن بودت دزمانده بالفعل متصرف مملکت اولان
جگام بد کام اولنلر بونلردر بیر نفر پا سکسن یدی نفر ارقی
پسقبوس اوچ یوز اون درت نفر پسقبوس • اون نفر اپاچه • بهر
نفر ایمپراطور • بیر نفر چاره اون نفر قرال • اللی یدی پرنجیش
سکسن یدی دوقه • اون اللی مارقیوه بوز اون درت قومش •
بش نفر بارون • یکری طقوز پیشو لوش که ز عمایر ننده در
ممالک و بلادک عجابه تقریر بنه مساغ و مکنت انجی • بو
مرتبه ده اولمغله بوجمله لی تفصیل و ایضاح بر علو اتمتک

اهمیت بهمناسه منوطدر

م م م

فراخچه دیارنده واقع طولوزانام شهر دن کچن کونکره
 به راهب هر معارف کلوب حضور آصفیده شریفیت
 اسلام ایله شرفیاب اولوب شهور ساله انک
 تقریرندن تسوید الیمشد

١٤

32

Handwritten Arabic text in the right margin, likely a note or commentary. The text is written in a cursive style and is somewhat faded. It appears to be a list or a series of short sentences, possibly related to the main text of the page.

اجمال السفایین فی بجار العالم

امور عالمه و احوال بنی آدمه انانانا اطلاقاً عن قلب حقیقت شناس
خون و صفای آب و چسب و دشمنی حاله هر آنده و قوف بر طریق
ظفر باب اولی ملاحظه سیده ممالک عالمه موجود در باریک ساحل
و قریبند و واقع بر سره منصرف و در نهایت مالک ملوک
عده و ملل کثیره نک جنگ و تجارت ایچون موجود
سفینه لری و لیمان و اسکله لری و ترسانه لری و ممالک
بلاد و قلاع لرده معتاد لری اوزره موجود و محافظ لری
و اثنای حضرده و بلقع حاضر و آماده در شب عکری و مخالفی
ظهور ایله که جمع و تدارک لشکرده مفید و
و مکتبی جریده لرده مسطور و فیما بینهم توأتر و سیاحت
مدیده تقریبیله نیجه لری دخی مشاهده اولمغله شبو عجالة
تخریر و احوال لری علی قدر الطاقه درج و تطیر اولمغ
آرزوسی جاگیر درون کمترین بسنده لری اولمغله

بحری پآیان عنایت حضرت آصف مقامه تو تسل برله
روزرق امید عبداً جوزی ساحل بحر محیط کرملیه ایصاله
جوات اولندی اگر چه شان و شوکت سلام تبراً و بجزاً
قوت قاهره آل عثمان افاق ارضده و انقطاع
زمینده شهرت شعار اولمغله جمله به تقدیمه سزا و سرد فتر
عجالة المغه حقیق و شبایسته در و لکن تقریر و تخریرده
کلیل اللسان و احوال دولت علیه ابد التصالی تفصیل
بیانده هسوز قلبیل البضاعه اوله و غمزدن ناشی بواجر حبیل
الشان عالم و اهل اولس لک بهمتنه حواله اولنوب دول
سایره حالدرین تسویده سوق عنان عنایت اولندی
پس خفی بیورلمیه که نیجه جاسارتیک آنچه سیده بنا ایله کی
قلیون لری اولمغوب ایچنی فلنک ایله فرایچه مابینده ساحل
بحر محیط غوبیده واقع **بلکی** تعبیر اولنور مملکت لصفی فرایچه
قرالنه و نصف آخوی نیجه جاسارتینه تابع اولوب جاساره
تابع اولان برلده **شوبورک و وونکرک و اوشتنه** نامنده

اوج عدو لیمان واسکله بولنوب ایکی اولک بکرده سفینه
یا پلمغه و یا تمغه چندان قابلیت اولمیوب انجی اوشتنده
نام لیمان و آسح و اللی پاره قلیون لنگراند از اولمغه مستعد
اولمغه لیمان مرقومده چاساره نسبت اولنور صغیر و کبیر
یکرمی بش پاره قلیون و آردره و بوقلیوندر حقیقتده چاسارک
ملکی اولمیوب بونلرک اصحابی ملوک و دول سائیره دن
بر رجم و قباحت ایله مشرملر اولوب اطاعت و انقیاد دن
روگردان و فرار ایدوب چاساره التجا و تحت حمایه سنه
بو طریق ایله کرمشکدره و هند شرقی و غربی به و ممالک سائیره
چاسارک حمایه سیده مسافرت و تجارت ایدوب
حمایه ضمنده چاساره کمرک نامبله بر رفقده اراغه دیر
بونلردن غیر ای اسکله مرقومده چاساره نسبت اولنور اوج
پاره قلیون دخی دآردرکه و لایت مالندن یا بلوب باجمله
خوج و مصر فلی دلو نده لازم کلن علوفه لری مال و لایت دن
دبر بلوب عادت نصاری اوزره اول حوالی بی حواست

و حفظ ایله مقید لر در و لیمان فربور اگر چه اللی پاره قلیون
یا تمغه مستعد دره و لکن بحر محیطک اول محله جوزدندی
غایت ایله شدید اولمغه لیمان اغزینی قوم ایله طولد دروب
عظیم رحمت دیره کلکله شدیکی حالده صنعتلر ایله اطرافه بنده
دس لر چکبلوب لیمان اغزینه قیور با پلمغه بر قاج سنه
ایچنده قومک بر قولاچ قدر نقصانی بحر به بر له ثابت و یکرمی
او توز سنه حلولنه دکن تخلیه توسیع قلیوب بمیشل بر لیمان
اولمق کورینور بحر محیط چانبلرنده بونلردن غیر نجه چاسارنیک
لیمان واسکله و سفینه لری بو قدر انجی اق دکرده و نذک
کور قری داخلنده لسان ناسده **قیر نطریق** تعبیر اولنور **قار نطریق**
مملکتنده و افع **بیری پشته** نام محله بر لیمان اولوب تر سانه
بنا و سفینه لر با پمغه مباحثت ایدوب کند و خوج و مصر فی ایله
میری اولمق اوزره بو محله ایکی عدد قلیون تور مشلدر و بینه
لیمان مرقومه قریب **فلومون** نام محل لیمان اولوب انده دخی
بر قلیون تور مشلدره و لکن هسنوز بوقلیوندر صوبه انیشلدره

نچه چاسار بنک مقصودی بواسطه لری اق دکره تجارت بچون
وسيله اولمق اوزره معمور ایلکد رحتی بچون بو محله کلنجه بوتلی
تظهير ایدوب بر عظیم شاهراه بآهشدر و فی نفس الامر
سابق الذکر تری یشته لیمانی غایت واسع اولوب چوق سفینه
با یلمق و با تمغه قابلیت و آردره و لکن قوردی چوق اولوب
کی اغا جلدیر اولوب افنا ایدر لر مرقوردی قمر مقده بر صنعت
بوله لر دیاخو دبعض انکلهزه لو کبسی کمیلرینه تنکه قاپلیه لر
کذک انالیبا اولکه سنده انابولی مملکتده طرآنته نام محله
چاساره نسبت اولنور ایکی عدد چکدیری و آردر که انلرخ
ولایت طرفندن یا پلوب خوج و مصرفی ولونذاتک علوفه لر
انالی ولایتدن ویریلوب اول جانبد بر حفظ و حر است
ایچون وضع اولمنشده و بولیمانک صوبی آزادلوب
قلیون با تمغه قابل و کلدر کذک انالیبا ده انابولی شهری
لیماننده ولایت طرفندن یا پلمش و خوج و مصارفی انالی
مملکتدن کوریلورده محافظه ایچون بش چکدیری و آردر

دکجن سنه ده اسپانیه ورتما سی انکلهزه لونک ورتما سنه
مغلوب اولوب انکلهزه لونک غارت ایلدیکی قلیونلردن
ایکی عدد قلیون نچه چاساری صاتون الوب انابولی لیمانه
وضع ایلشدر و علی حاله بغلنوب همنوز تعمیره مباشرت
اولندوغی یوقدر سجلیا یعنی سنا جویره سنده دخی درت
عدد لیمان اولوب بری مسنانام شهرک لیماندر غایت
ایله واسع و معتبر لیماندر و ترسانه سردخی و آردر و لکن قلیونلری
اولیوب محافظه ولایت ایچون ایکی عدد چکدیری
و آردر پای تخت جویره سجلیا اولان بالر مو شهرنده
یکری قلیون با تمغه مستعد بر مصنع یا پمه لیمان اولوب
محافظه ایچون اوج عدد چکدیری و آردر و طرآنته نام
محل دخی ایولیمان و ترسانه سر اولوب سفینه لر یوقدر
سیره قوصه نام محله دخی ایولیمان واسطه و ترسانه و آردر
ولکن سفینه لری یوقدر و شهرک نصف مقداری زلزله دن
خواب اولشدر بونلردن غیره تجارت مخصوص کیلر چوقدر

و چاسارم قومک هند شرقیه پشناگر اولکه سنده قاملآ
نام اسکله و لیمانی و آرد در مملکت مرقومه نک متصرفی اگر چه کیم
اسلام اوزره در و لکن چاسار طرف مندن دافر همد آیایه
بر فو دان کوندر یوب تجارت و سبله اولق ایچون بر اسکله
و لیمان طلب ایله کده بی غیرت و حمیت و عاقبت اندیش
اولمده غنندن ناشی طمع خامندن و کمال جمعندن ناشی
نماگ انضاری اول دیار لره بو طریق ایله مستولی اولد قلمی
فکر و ملا حفظه ایتموب مذکور اسکله بی چاساره اهد آ
چاساردخی اول محله قلعه متانسنده بر محزن بنا ایتمیش
و التمش پاره طوب ایله بر مقدار محافظه وضع ایله بی بالانه
مسطور اوشننده لیماننده واقع قلیونلری بو محله کلوب بو کلرینه
الوب کیدر لر و چاسارم قومک آله اگر چه کند و سنه مخصوص
چنگ سفینه لری بو قدر لکن مملکت لری توابعندن خام بوزک
نام معاف و سلم شهر عظیمک انالیسی بر جمهوری اولوب
بوز اوتوز پاره تجارت سفینه لری و آردر بونلر ایچنده اوتوز

مقداری جنگه بر آرقلیونلری و آردر که محل حاجتده
انچه ایله چاساره خدمت ایتمک مجبور لر در جمهوری مرقومک
ساحل بحر دده لیمانلری اولیبوب ساحل بحر محیطدن اوتوز
ساعت مقداری بعیده اکبشش نام نهر کبیر اوزرنده واقع
خام بوزک شهرنده لنکران از اولور لر و نهر ایله نزول
و صعود ایدوب اوز دوانک هر طرفنه محیط ایله و بحر بالطن
ایله واق دکز ایله واروب تجارت ایدر رانچی هند شرقی و غربی
واروب تجارت ایتمر لری ایدر ایدر هند شرقی و غربی به واروب
تجارت ایلمک ملوک نصار انک بر قاجانه تخصیص
اولمغله فیما بینهم بونلر ایچون اول دیار لره واروق ممنوعدر
کذلک چینه و پیزه جمهوری الی پاره قلیون ایله و ندر جمهوری
اولن ایلی قلیون ایله وقت حاجتده نچه چاسار نیه اید آد
واعاننده مجبور لر اولوب اوشننده و خام بوزک و سایر
محیط واق دکردن وقت حاجتده چاسارم قوم فرق الی
پاره سفینه تدارک ایدر بلور چاسارم قومک متصرف اولدوغی

۲۶
۵۶

ممالک و بلاد و قلاعده محافظه جی تعبیر اول نور عسکری التمش بیک
و هر بار موجود و مستظم و هر کون تعلیم فنون جنگ ایله قاعده نصراً
اوزره مقید عسکری تمش بیک درونک **جمهوری** دنک
جمهورینک قاعده مملکت اولان و نه **چیا** شهرنده و اسع لیمان
دترسانه لری اولوب تماماً عالمده بوندن ابولیمان دترسانه
بولنجه جمله نصراً متفکر دره و دنک شهری فی الحقیقه
مصنوع شهر اولوب جمله اسواتی دکردن خوفرا ایله قنواته
اجرا اولمش صوردر و لیمان دترسانه لری شهرک نهایتنه
اولوب شهرک ایچدن سووقه نام حق کیردل کیرکوب لیمان
دترسانه یه و اصل اولور و قد و جز لری اولد و غنندن غیری
افضنا ایله کده قنواتک اغزلر نیرسد ایدوب قنواتی تطهیر
ایدور و سفینه لر نیز قراده بنا ایدوب تمام اولد قده صوبی
صالیویروب صودخی سفینه بی قالدیروب بلا تکلف ^{مش} اینده
اولور و ترسانه لرنده درت بیک عمله البش اشلیوب
ترسانه امور لری ایچون مخصوص و متعین خزینه افزاز ایشلرد

۵۷
۲۷
دنک شهرنده قرق پاره مقدراری قلیون لری اولوب
اون ایکی سکن طغان پاره طوب چکر سوک قلیون لرد
سایری مقدراره بوندن نقصاندر غلییا چه دیامادنه تعبیر لری
درت پاره اتش کبیری اولوب ایکنک دخی بنا سنه
مباشرت ایلمشلدر بوندن غیری و دنک شهرنده و دیکلیا
وزانتی نام جویره لرده بکرمی درت پاره چکر بیدر و آردرد سایر
اون بش بکرمی آدم الور نوشته تعبیر ایله کلری باز مکان سفینه
تخمینا الی التمش قدر اولور و حالاً اون ایکی عدد قلیون بنا سنه
مباشرت ایلمشلدر دره قده اولان مرتب عسکری ایچون
بش بیک اولوب پالمه قلعه سنده ساکن اولور
و سایر ملل نصاری لشکر بنه تقلید ایدوب جنگ تعلیمه
مشغول اولور و بلاد و قلعه لرنده محافظه جی عسکری انا لیا
القی بدی بیکر و دالما چیا حلقی اکثر باع کیرد و دنیاز
موجود عسکری بدی کز بیکه بالغ اولور وقت حمزه
قوت و مکنتری قلیل کورینور و لکن وقت قتالده اولور

فرق بیک عسکر تدارک ایدر ردا اکثری قره ده و در باده لازم
عسکر برینی نچه لودن **هلوچیا** مملکتی خلفتک جنگه قدرتی
اولن لرندن انچه ایله طوتر لودلو هلوچیا. اون اوج عدد جمهور
متفق اولوب شهر لری و خلقی چوقدر غایت مملکتی
طا غلق اولوب برکمه یه سر فر و اینتر و لکن علوفه ایله
ملوک و آردوب خدمت ایدر ردا لیمان مرقوم اگر چه ابولیمان
ولکن و نذک شهری کور فنک نهایت بولدوغی محله قریب برده
واقع اولوب شهرک ز قاقلیزیه دکردن نچه نچه خرق
یا بلوب کویا تا ماگ شهرک اسواتی قنوات اولمشد شهرک
شمال جابنندن غوبه طوغی بر دل کیروب نهایت
بولدوغی محله ترسانه لری بنا اولمشد دوری اوج
ساعت مفداری لیمان لری وارد و لکن اهل و قونک
تخمینه کوره قرق الی سنه یه و آرمز لیمان لری معطل اولوب
قره یه متبدل اولور. زیرا دکردن ایر بلوب شهرک
او کندن لیمانه جو یان ایدن دل کون بکون طولوب صوبی

نقصان

نقصان اولمقده در حتی بو باده باله فعات مشور تکر ایدوب
چاره سی تدارکنده اولدیلر و اول دلی هر سنه نظر ایدر
ولکن بو انه کلنجه سعیلری فایده ویر میوب سنه
صونک نقصانی تجر به برله ثابت اولمشد جمهور مرقونک
دالمایچیا ولایتند مذادره نام محله بر ابولیمان لری دخی
و آردور و لکن ترسانه لری بو قدر و لیمانک او کتی نچه جو نیره لر
ستایدوب سفینه رک دخول و خوجه مانع اولمشد
لذک قور فوج نیره سنه طبعی دخی صنایع ابولیمان لری
و ترسانه لری و آردور مملکت **صبا و دیابا و دیابو** شهرک که
حالا سردانیا جو نیره سنک قرالیدر. **ابا لیا**. او که سنه
صبا و دیابا مملکتی اق دکره اتصال بولدوغی محله **بده مونه**
نام اسکله ده ایکی عدد قلیونی و آردور و پای تخت جو نیره سردانیا
اولان **قائیری** نام شهرده ایکی قلیونی وینه **ابا لیا** ده
ویله **فرنگ** نام اسکله ده اوج چکدیرسی و آردور و اشبو
صبا و دیابا دو قوسی فرا نچه لودن دایما خوف اوزره

اولمغله حاضرده اون ایکی بیک مفداری عسکری و آرد
و سفری اولد قده یکر می بش بیک عسکر تارک ایدر و **آیت**
جنوینر جنوینر خلقی ان دکر سا حله ده برکوچک جمهور اولد
چا سارک حمایه سنه التجا ایلمشدره بالآده اشارت
اولند و غی اوزره الی عد دیوک قلیونلری و آردره
و تجارت ایله مشغول اولوب کمیلرند چو خلق جنگی بو قدر
بونلردن محافظه و **آیت** ایچون و **آیت** مالندن بنا الیمش
و فوج و مصرفی امانی و **آیت** دن کوریلور ا دن بش باره
چکد بریلری و آردر جمهور مرقوم بوندن زیاده قلیون یا پمغه
نجه چا سارنیک اذنه موفوقدره ا دن بیک مفداری
موجود عسکرلی اولوب وقت حاجتده ا دن سکر
بیک قدر تارک ایدرله **قورسقه** جزیره سی بونکره
تا بعدره **مونه قه** جمهوری ان دکر سا حله ده برکوچک جمهور
اولوب ایجتی برعد و چکد بریسی و آردر فرا نجه قرالنک
حمایه سنده دره رومه استانی رومه شهری توابع و مملکت لرلیه

راهبلی

راهبلی استانی تعبیر اولنوب سر طریقی و مستقل
حاکمیری باپآدر مفر حکومتی اولان رومه شهری ساحل
بحر دن الی ساعت مفداری الارغه دره طبرین فامنده
بر نهر شهردن جریان ایدوب ان دکره منصب اولور
و سفاین صغیره دکر دن نهر ایله شهره صعود و نزول ایدر
و لکن قلیون و چکد بری چقما ز ساحل بحر ده چو تا و چیا
نام محله ه بتس عد و چکد بریلری و آردره و **انقونه** نام محله
ایکی عد و چکد بریلری اولوب بونلر محافظه و **آیت** ایچون
وضع اولنوب بونلردن غیر ی باپانک قلیونلری بو قدر
و حاضرده عسکرلی الی بدی بیک قدر اولوب اثنا
سفرده اون بش بیک مفداری عسکر تارک ایدر
و **آیت** **فلورنجیا** فلورنجیا هر قه سنک لیغورنه نام محله
مصنع ایولیمان واسکله سی و اوج عد و چکد بریسی و آردر
بودخی مستقل حکومتد ر فرا نجه قراللی فرانجه قراللیک
ان دکرده و دیش دکرده علاقه سی اولوب نختکا پلری اولد

پارس شهرى محیط غیبیدن بکرمی بش ساعت مسآه
مقداری شرقه فرده ده واقع اولوب اشچنا نام نهر
در دن شهر دن جریان و محیطه منصب اولوب بحر
محیطدن سفینه لر نرایله شهره صعود و نزول ایدر
ولکن قلیون و چکدیر بیری چقوب کلنه شهر مزبور آق
دکز ساحلندن دخی یوز بیکرمی ساعت مقداری
بعید جانب غزیده واقع اولمشد فراخچه لوک آق دکز
جانبند پروچیا نام مملکت ساحلنده طولون نام
محلده مدوح و معتبر لیمانلری و اوج عدد ترسانلری
و آردور جمله دن زیاده معتبر اسکله و باش ترسانلری
اولوب دریاده مقتضی مهمات سفریه لری بو محلده هر
حاضر و مهیا اولوب حین اقتضایه دریا سفری ایچون
بو محلدن حرکت الی بیکر حاضر و آماده در بو محلده
موجود قلیونلری اودن بشرد و التمش پاره قلیون باهمن
ایچون کراسته و سایر مهمات موجود وینه بر طرفدن دایما

کوردیلوب لاینقطع بغلمنده در بو طولون غایت ایله معمر
شهر و مین قلعه اولوب فراخچه ممالکنه اق دکز و مالیا ^{نیلینه}
کلب مقامنده واقع اولمشد رحتی بوندن اقدام فراخچه قرالی
اولان اودن در دخی لوند و بقوش تکبر و نفظم ایدوب جمله
ملوک نصار آبی تحقیر و بنچه رینه مسلط و مملکت رینه مستولی
اولوب یدت لطندن و وضع و حرکتندن عانه نصار مضطرب
و متضرر اولملریله عاقبت طاقت کتور میوب بنچه لری
اتفاق و اتحاد برله اوج عظمتدن حضبض حقارته تنزل ایلیک
و هیچ اولمز باری سایر لر بله موازنه رتبه سنه کتورک مراد
ایدوب بنچه چاساری طرفندن حالا باش و کیل اولان
پرخ او کینوش موصبا و دبا هر قه سر التمش بیک عکریه و زندک
و جنوبیز و سایر اول جو الین اولند عکر و افره ایله قره دن
و انکلتره و ندر لاند و دپورتقال طرفلرندن دخی چاساره
ایچون طفسان پاره قلیون کلوب قلعه مرقومه بی محاصره
مباشرت و بیکرمی درت ساعت مدنده الی بیکدن متجاوز خیمه

ایصال و بی نهایت طوب ایله قلعه بی تضیق ایلمشکر ایکن
قلعه نک اطرافنی بیک آره سنگ تان اولوب مترس حفریه
تقریب امر دشوار بلکه محال اولدوغندن غیره درون قلعه ده
اون ایکی بیک عدد طوب موجود و مهیا بولنوب فراجه قرالی
دخی عساکر کثیره ایله کلوب بیشک اوزره ایکن قره دن کلن
نجه لو و سایر عسکر دن کلن انکله ره موفلنک و پور تقار
هر تالی فراری ایدوب و طو کون قلعه سی بو جهله خلاص
بوسنده ملوک نصاری عسکر لری فراجه لویه هر طرف دن
هجوم و تضیق مراد ایدوب بشش قولدن حرکت ایلمشکر ایکن
فراجه قرالی دخی وار قوتی بازویه کتور و بشش کره یوز بیک
عسکر تارک و الی بلوک ایدوب هر بلوکی بکلیا مملکتنه
کیدوب خدعه و بیه ایله مملکت مرقومه ده همان هر کجیده
التمش پاره قلعه اخذ ایله بیک بلوک و پلاطنا توش دکن
و اشوه و یا مملکتنه کوندریلوب تماماً اشوه و یایی اخذ و ضبط
ایتمشکر ایکن بعده فراجه عسکر لری بوزیلوب و مصالحه ایدوب

قلکت

مملکت مرقومه بنه نجه جاس آینه عاید اولمشدروا و حنجی بلوک
اتالیبا اولکه سنه کوندریلوب تماماً انا بولی و مدبولان دخی
مانتوه مملکت لری اخذ ایله کن صکره نجه جاس آری
طرفندن هرچ او کینوش سر عسکر اولوب فراجه عسکر لری
بونده دخی مغلوب اولوب بولایت لری به مصالحه طریقله
جاس آره قالمشدر و دخی بلوک اسپانیه مملکت لری به
کوندریلوب بولوبک غالب و اسپانیه قرال لغی شد بیکه نجه
جاس آردن خلع و تزع ایدوب قرال مرقومه تورونی
اولوب حالا اسپانیه به قرال اولان بشنجی فلیوشتر جاس آ
یرینه اسپانیه به قرال نصب ایلمشدر بشنجی بلوک
پور تقال مملکتنه کوندریلوب بولوبک دخی غالب
اولوب اون ایکی بیک پور تقال عسکر لری اسپر و اون
درت بیک قتل اولمشدر بشنجی بلوک و نتما بلوک لری
بونکر دخی محیطده مقابل اولوب انکله ره در تقاسی مغلوب و یکیا
غرق و هلاک اولمشدر اسپانیه قرال لغی بهانه یسله اشوه

مقاله اوان بشن سنه مفه آری ممتد اولوب فراخچه
خزینه لر بر افتادن ماعد اجون کثیره به مستغرق اولغه
باعث اولمشدر • بعده بینلرنده مصالحه واقع اولوب
فراخچه نک کنده مملکت لری السنه قالوب سائیر لرینی رد
واسپانیه دخی بدست لطنده بولنوب اندون مصارف
سفر نیسنی فها و جبراً تحصیله مباشرت ایشلر لکن
ملوک سائیره اسپانیه لویه تر حتماً فراخچه فرالنه سفر مضرت
بدل اولمق اوزره بر مفه ارا فچه دخی دیروب بوجه
اوزره صلح ایلمشدر در فراخچه لونک • مارسلیا نام محله
دخی فرق عدو چکد بر بلری موجود اولوب وقت سفره
التمش چکد بر بلری قدر فرق بیک عسکری بو محله
حاضر و آماده در • مارسلیا • اوج عدو قلعه دن
عبارت بر شهر عظیمه رولیمان واسکله و مصنع ترسانه
کنک • مارسلیا دن بر قوناق بروه ایشو و شح نام محله وارو
نام نهران دکره منصب اولدوغی محله لیمان و ترسانه لری

و آردر ولکن سفینه لری بو قدره وینه اق دکرده اسپانیه طرفینده
قتالونیا اولکه سنده قو کبر نام محله لیمان و ترسانه لری
و آردر ولکن بولیمان قلبون کیر میوب چکد بر بلره مخصوص
والان بو محله سفینه لری بو قدره اق دکر جاننده مشهور معتبر
لیمان واسکله و قلبون و ترسانه لری بونلدر که ذکر اولندی
بکر محیط جاننده دخی • بیر تانیا صغیر نام محله کتیره پور لویی نام
محله بر کوچک ترسانه و لیمان لری و آردر بولیمانده اوج
قلیون لری اولوب هند شرقی و غربی یه تجارت ابدن سائیر
سفابن محافظه سنه مقید لردره بکر محیط ساحلنده • پرشت
نام محله لیمان واسکله و ترسانه لری اولوب محافظه ایچون
اوج پاره قلیون لری و آردر صما لوه نام محله لیمان واسکله
و ترسانه لری اولوب بش پاره قلیون لری و آردر وان
نام محله لیمان و ترسانه لری و آردر ولکن قلیون لری
بو قدره دیب نام محله لیمان و ترسانه و محافظه ایچون اوج
عدو قلیون لری و آردر قالش نام ^{قله} لیمان و ترسانه و بش عدو قلیون لری

۶۲
۱۳
و آرد در فراخه لوتک اق دکرده و محیطه موجود بکلک کبیری
بونلدره و بونلک بو کلرندن طقوزعد و قلیون فراخه قرالنک
سفری اوله و غی وقتده تجارت و نظامری حفظ اولمنق
ایچون تجاره تجارت ایچون ایجار اولنور اق دکرده و محیطه
موجود و قلیونلری و چکد بیرلری بونلدر که ذکر اولندی
ویکی دنیا ده کبک نام محله طقوز پاره قلیونلری قره قو
نام محله اوج عد و قلیونلری و هند شرقیه بشناگره اولکده
اوج عد و قلیونلری دارد و فراخه تجارینک قدر اولدن
چنگه بر آرنمش بتمش کسن پاره طوب چکر یوز
التمشه بالغ اولور و قدر ثانی دن اون ایکیدن بکرمی دره
و ارنجه طوب چکر سفینه لری ایکیوزه بالغ اولور و بونلردن
غیری و بونلردن اوداق تجار سفینه لری اوج بیک مقداری
اولور فراخه قرالنک بلاد و قلاع و محالک محافظه سنده
عادنا موجود و عکری طقآن بیکره اوچویز التمش بتمش
پاره قلعه سی و آردره اکثری قلعه لری رسم جدید اوزره صنعت ایله

بنا اولمنش در حاضرده مرتب و مقنن نظاملوعسکری بتمش
بیکدر حاجت مس ابلد کده بتمش کره یوز بیک عکرنه ارنک
ایدربالآده مشلی سبقت ابلدیکی کبی مملکت اسپانیه اسپانیه لیک
اق دکره ساحلنده قرطاجنه نام محله مورسیا اولکده سنده
قدیمدن بنا اولمنش متین ترسانه لری و ایولیمانلری و بویکی
لیمانده اون درت پاره چکد بیرلری و آردرینه غرناطه مملکتده
ملاغه نام محله لیمانلری و ترسانه لری و ایکی عد و چکد بیرلری
و آردره افریقا جابنده فانس مملکتده سبته نام محله
لیمان و ترسانه و اوج عد و چکد بیرلری و آردرینه محیطه
ساحلنده اندلس مملکتده غادیس نام محله نام آرد
اسکله و لیمانلری و مسکل ترسانه لری اولوب بو محله
او توزعد و قلیونلری و آردره غلاچیا نام محله ایولیمانلری
و ایکی پاره قلیونلری و آردره توزونیا نام محله ایولیمانلری
و ترسانه لری و آردرولکن بو محله جنگ سفینه لری
یوقدره بلوآو نام محله لیمانلری و ترسانه لری باهلوب

بو محله اوج عدد قلیون بنا سنه مباشرت ایتشلدر یکی دنیا ده
قویا نام جویره ده اتا نام لیما نده اوج عدد قلیون درن فرودش
نام محله بش پاره قلیون لری و آردره قرطایچنه جدید نام محله
مکمل اسکله و لیمان و ترسانه لری و آردر لکن جنگ کبیری یوقه
هند شرقی جویره لر دن ملوقون نام جویره ده مانلیک نام اسله
چکدیری شکلنده لکن چکد بریدن اوزون یارقوش تسمیه الینور
ادتوز پاره کبیری و آردر بونله یا پونیا جویره سی خلقیده دایما
قتال ایدر لر اسپانیه لونک بکک کبیری بونلدره و لکن
تجاری چوق اولوب ایرلی اوقاقلی تجارت کبیری حساب
اولنه بشیوزه بالغ اولور اشبو اسپانیه قمر اللغی مقدمات
معتبر و معمور قوت و مکت صاچی قمر اللق اولوب بر قاج
سند دن بر و اد پاره یوز طومشدر حاکم و بلاد و قلا علنده
موجود عکری اوتوز بیکره و حضرتده موجود عکری الی بیکه
ویکی دنیا ده دخی مالک اولد قری مملکت لره محافظه جیدی
اولوب نفس اسپانیه ده ویکی دنیا ده دهند شرقیه علوفه

دبرد یکی

دبرد یکی عکری بیکه بالغ اولور و ایکوز سنه بوندن اقدم قلیون
نامنده بر قمر اللری اولوب تاما بور تقالی تسخیر عده اوچوز پاره
قلیون تدارک ایدوب انکلتره مملکت لری تسخیرینه قصد ایلش
شدت رور کاردن و تناسر بک پاره غوق و هلاک اولشد
وقرال مسفور نجه چاساری نسلدن اولوب وینه تعلقاتند
ایکی نفر عاقل و مدبر سر عکری اولوب قره ده واقع اموری
برینه و در یاده اولان اموری برینه سپارش ایدوب حسن بید
ایله جمله به غلبه ایدر لکن اشبو قضا ظهو رایدوب اندن برو
اسپانیه نک رونق و شهرتی نثرل بولدی جویره مالطه
مالطه لونک ایکی عده دیوجه قلیون لری دیدی پاره چکد بر لری
و آردر و ایکی در کلی و سایر اوتوز و قرق جنگی الور سفینه لری
ادتوزه بالغ اولور و اتا لبادن و سایر لردن زاد و زخیره لری
کتورر کوجک کبیری الی مقداری اولور و جویره نک
اون ایکی بیک مقداری عکری اولوب الی بیک
در یاده واقع خدمت لرده استخدا ام اولوب با قیری

قره لرنیک محافظه سیده مقید لدر تا ما جویره ده درت
شهر لری اولوب تر آتوه . تعبیر ایلد کله سر شهر و قلعه لری
جمله دن متین و مستحکم ر جویره نیک اطراف منج و ایزنا و
و بخله لر یعنی قره غول بکلک ایچون برج قلعه لری بنا و طوبه
وضع اولوب محافظه جی نصب ایلد لدر کتب تواریخ
باز له یعنی اوزره مرحوم و معفور له سلطان محمد خان ^{سید} ^{اول} ^{ایلی}
دوس جویره سنی فتح و تسخیر دن صکره انا لیبسی بالطه
نقل ایدوب پاپانک و پاپایه آیین عاطله ده تابع جمله
نصارانک امداد و اعانت لرینه ملا عین مسفورون مالطه
اسکان و نوطن و تحصن و اسلامیا نه فر شو سدا و ملق اوزره
استحکام و یرمشلدر . و حالاً خلق ر اجناس و اخلاط لر
درت طایفه یه منقسم اولوب نجه و اسبانیا و اتالیا
و فرا نجه . بلوکلری تعبیر ایدر لر ملل سائره بونلره بتعبیت
ایدر اولد قده درت بلوکلر برینه کیروب اندن معدود اولور
و بوجویره خلقی نصار ایلینده جمله دن زیاده سر سبت

اولوب کسه به محکوم اولوب کمال استقلال لری و آردر
حاکم لری مرد اولد قده دلد کلرینی انتخاب کند بینه حاکم
نصب ایدر لر . باجمله نصار آیین و اعتقاد ده فرقه فرقه
اولوب فرق سائره اگر چه اسلامیا نه چند آن خصومت
ایتمز لر . و لکن پاپای مسفور توابع جهال خسر آن مال ایلد
زمره موحدینه حد و تعبیر دن بیرون بعض و غیظ اوزره
مجبور اولوب عد و لدره و پاپای مسفور غازل هئیت جمله
شیاطین جبلت کفره بی امانی اسلام ایلد عد آوته و جنگ
و قتاله اغوا ایچون حیله لر قوروب عفو جو آیم ارادت
و مشیتنه موقوف و مضایح جنان و بیزان دست ارادته
منوطدر یه اعتقاد ایتد رو کدن صکره و جال مثال
کنی نار جهنم ایلد تحریف و کنی نعیم جنت ایلد تر غیب ایدوب
رضاسنی تحصیل ایلد کلر نیز کند و لرینه تفهیم و اطمینان
و افتخار ایچون هر برینه بر رشنه اهد ایلدی مشلا نجه
چا سارینه التوندن بر قدح صور تین و فرا نجه قرالنه

روح القدس شکبدر چوب بر صورت و اسپانه قرالنه
قوز و صورتن و نذ کلویه ارسلان صورتن مالطه لویه بیاض
حاج صورتن و کذا سایر لرنیک هر برینه بر رعلا مت و پرو
اول علا مت لری هزار غنت ایله التون و کمش زنجیر الیه
بوینلرینه اصوب پاپانک بر کذا ایدر چوب قلا ده ایدر
ویرا قلنده رسم و تصویر ایدر و پاپای مسفور مالطه کفره سنه
اسلامیان ایله مدآم قتالده اولد قلی ایچون اتالیبا اولکهنده
و سایر پاپا آیینیه تابع ملوکلک دیارنده او قاف کثیره
وضع و تعیین ایتدوی و بونلره جمله نصار آییننده
زیاده رعنت و اعتبار ایتدوی پنجه باش و کبلی هر پنج او کیش
وخی مالطه لوندانتدن اولمغله عکرمیاننده اعتبار
و مرتبه کسب ایشدر مملکت پورتقال پورتقال قرالنتک وخی
محیط غوبی ساحلنده ایولیمان واسکله وخی نرسانه لری
وآر در تابی تخت لری اولان لیزیون نام شهر محکم لیمان
و نرسانه و غایت ایله معور اسکله در ولیمانده او توز پاره

بکلا کبلی و آردور و هند شرقی و غنیده مالک اولد قلی
بیر لوده اولن ایکی مفسد آری قلیون لری و آردور و پورتقاله تاجور
مخصوص ایکی لیمان لری و تاجور لرنیک جنگه بر آر صغیر و کبیر سفینه لری
بوزه بالغ اولوره و یکی دنیا ده ورت عدد اسکله ده او توز پاره
ایری قلیون لری و آردور که بونلر اول طرفلرده کشت و کذا و تجارت
ایده و بقطعاً پورتقاله کلنر پورتقال مملکتده و هند شرقی
و غنیده واقع سفینه لرنده علوفه لی عکری اولن شیک
قلاع و بلاد لرنده محافظه جیلری طغوز بیکر حاضر و موجود
مرتب عکری یکر می بش بیکر اشنا قتالده او توز پاره
عکرن دارک ایدر لرا شبو پورتقال و فلمنک و انکلتره طوغی
بنما بینهم معا هده مؤنیده ایله متفق و متحد لردر فلمنک استانی
فلمنکلونک محیط غنیده ایکی عدد اسکله لری اولوب بری
امشرو دایم نام شهر نامدا آرده و بری روترو دایم نام شهر
ایکی اسکله ده سکسن پاره بکلا قلیون لری اولوب تاجور
صغیر و کبیر جنگه بر آر سفینه لری بشیوز به بالغ اولور بلاد قلا علنده

محافظة عسکری اودن بشن بیکدر حاضرده موجود و مرتب
عسکری اگرچه بوقدر دلکن وقت حاجتده طفتک بیک
تدارک ایدر رحتی فراخچه قرالتک کچن سنه لوده واقع سفرنده
فلنگلو بر دفعه ده طفت آن بیک عسکر تدارک و فراخچه
عسکرینه مقابل اولوب فراخچه نک بونلره قارشوکلن
بر بلوک عسکری مندم و جمله مهمات سفرته ^{ضبط} لونی اخذ
ایتدکری متواتر درهند شرقیده ملاقه و قوجین اوکله
و جاوه جزیره سنده بکری درت پاره قلیونلری و آردر
مالک انکلره محیط غوبی ایچنده بری برینه متصل اعتباره
ایکی جزیره حقیقتده بر بویک جزیره اولوب و اطرافه
واقع جزایر صغیره دخی بوکاملتی اولمغله بر بویک قرالتق اولمغله
در باده قوت و مکتلر بوزمانه جمله یه غالبدر بر تانیانیا
مملکتده غوزین و بر شتول نام ایکی عدد معهور و معتبر لیما
واسکله و مکلف ترسانه لردردر و ایکی اسکله ده صغری
التی و اکبری بوز بکری پاره طوب چکر شیوز پاره قلیونلری

۲۷
۱۷
واردر بو قلیونلرک مسآری بالجمله اغاجدن اولوب تیمور
قوملر و اغاجدن سفینه لره مسآری تیمور مسآردن
ایوب بولمشلردر بونلردن غیر لیمان واسکله لری چوقه
دلکن بکک کبیر بو ایکی اسکله ده طور و اسپانیه مملکت
کلبید بحر سفید اولان جبل اقطاره نام لیمان واسکله ده
و میثورقه جزیره سنده بوز شو مادونه نام اسکله ده بکری
درت پاره قلیونلری و آردر یکی دنیا ده بر اسکیا مملکتی
قربنده واقع بر بادوش جزیره سنده یکی دنیا طرفلرند
واقع قورصانده اشقیاسدن محافظه ایچون اوج عدد
قلیونلری و آردر بونلردن غیر انکلره تاجور لرنیک
جنکه یرار صغیر و کبیر سفینه لری اودن بیکه بالغ اولور
و سایر مطلق تجارت ایچون اولوب جنکه یر آماز
سفینه لردن برونلر و انکلره لونک نفس
انکلره ده اوج عدد مملکتک قلاع و بلادنده اولان
محافظلری قرق بیکدر و حاضرده مرتب عسکری

التمش بکدر دریاچه بچلکه ماهر عسکری ایکیوز بیکه
بالغ اولور و لکن اثنا، حضره بر مقصد ارنیک علوفه رین
قطع ایدر **جمهور حانبورغ** اشبو جمهور کت بالآده
اشارت اولندوغی اوزره **الکبسن** هنرلیه دریای محیطه
نزول وصعود ایدر محیطه وبالطقه داق دکره تجارت
ایدر و افر سفینه لری و آردور **مملکت دانه مارقه**
دانه مارقه لنگ بالطق دریاسی ایچنده واقع سلانیدیا
نام جزیره ده پای تخت لری اولان **قوین ماغن** نام
شهر ده ایولیمان و اسکله و ترسانه لری واللی پاره
قلیون لری و آردوره و تاجو لرنیک جنگه بر آرسفینه لری بوز
اللی پاره سفینه به بالغ اولوره و سایر تجاره مخصوص
جنگه بر آرسفینه لری اوچبوزه بالغ اولور بوندر بالطق
دریا سنده و محیطه کشت و کذا را ایدو ب تجارت
ایدر **دانیاه** و **نوزوه چیا** مملکت لرنده **سلانیدیا**
جزیره سنده واقع قلاع و بلاد لرنده او توز بیکه

محافظة لری و حاضره مرتب عسکری دخی او توز بیکه
ممالک اسوج اسوج قرا لنگک پای تختی اولوب بحر
بالطق ساحل شمال بسنده واقع **اشنو خلم** نام شهره
معمور اسکله و لیمان و ترسانه لری اولوب او توز پاره
قلیون لری و آردور بارز کان لرنیک دخی جنگه بر آرسفینه لری
التمش پاره در سایر تجاره مخصوص اوفاق کب لری
اوچبوزه بالغ اولوب بوندر دخی بالطق دریا سنده
و محیطه کشت و کذا را ایدو ب تجارت ایدر لراسو جلنگ
بلاد و قلاع لرنده محافظه لری مرتب بیکه حاضره موجود
و مرتب عسکری دخی مرتب بیکه **ممالک مسقو**
جاریک بحر بالطق ساحل بسنده **ریغانه** و **ناروه** و **پربورغ**
نام محللده اسکله و لیمان و ترسانه لری اللی پاره
جنگ کب لری و آردوره و تاجو لرنیک بکرمی مقصد آری
جنگه بر آرسفینه لری و بوندر دن غیره تجاره مخصوص
اوفاق کب لری بالطق و کزنده محیطه شمال بسنده واقع

اق لیمانده یوزعه ده بالبع اولور ولکن مسقوط ایغه سنک
 هسوزن کجبلکه علم و معرفت لری آردور و کذلک نر کبیر ائل
 ابله بحر خوزه نزل و صعو و و بحر خوزه کشت و کذآر
 ایدر جنک و تجارت ایچون بر مقلد ارسفینه لری
 و آردور مسقولونک محافظه عکری اودن ایکی بیک
 و حاضرده مرتب عکری التمش و یا تمش بیک در
 در یارده علاقه سی اولوب اوردو پادوه واقع اولان
 ملوک و دولت احوال لری بیان اولندی افریقا
 اقلیمند و واقع اولوب سفاینه مالک ملل و دول
 بونلدره اقلیم افریقا ده طربلوسن غوب و تونس
 و جزایره او جاق لری حاکم علیته به تابع اولوب
 اندک تحریر و بیانی غیر بیک اتمنه حواله اولندی
 اقلیم مزبورده بحر محیط ساحلنده فانس مملکتند اسفنی
 نام محله فانس پادشاهنک لیمان و اسکله سی
 و اول طرف لری محافظه ایچون بر مقلد آرجنک کبیری

و آردور

و آردور وینه محیط ساحلنده سکه نام محله لیمان و اسکله
 اولوب فانس پادشاهنه تابع بر او جاق قدر و ایکی عهد
 قلیون لری و آردور و بونلره قریب ششت اولکه سنده
 لیمان لری و بر مقلد ارسفاین صغیره لری و آردور افریقانک
 سایر سواحل غری و جنوبی ملوک رضاً را اخذ
 ضبط ایدوب پنج پنج قلع و پلنقه ره بنا و محافظه وضع
 ایلمشدره امید بوزنی نام محله فلمنکلونک متین
 قلع لری و لیمان و اسکله و سفینه لری و آردور زنگبار
 اولکه سنده سفال الزنج مشیجه نام محله پورتقالک
 معهور شهر لری و قلاع و لیمان و اسکله و اودفاق سفینه لری
 و آردور منشبت نام محله انکلتره لونک لیمان و اسکله
 و دافرسفینه لری و متین قلع لری و آردور وینه زنگبار
 اولکه سندن بلینده نام مملکت اگرچه انالیسی زنج خلقند
 اسلام اوزره درر و لکن پورتقال کفره سی مستولی
 اولوب اطاعت ایله مجبور اولمشلدره پورتقالک

دین او اسکله و قلع لری و اسکله

ملینده. شهر نده لیمان و اسکله و سفینه لری
دارد در اقلیم افریقا تک جانب جنوبینده
بحر محیط اچکنده. جزر قمر. تعبیر اول نور جزیره لری
اعظمی مذکور تسمیه اول نور انالیسی هند و زنج طایفه لری
اسلام اوزره در راه و اگر چه سواحلنه نصاری مستولی
اولمش در بعضی بر لنده لیمان و اسکله و سفینه لری
و آرد در انجی جزیره مرقومه غایت بویک جزیره اولوب
سواحلندن ماعد ابر لریبه نصاری ظفر بولیبو باجمله
انالیسی اسلام اللرنده در طوا ایف ملوک منقسم اولمش
بر جزیره عظیمه در جیل سرنذیب بو جزیره در هیو انالیسی
دعوا ایدرله و ناما روی ارضنده بو جزیره دن زیاده
منبت زمین اولمد و غننده ارباب جغرافیا متفقدر
اشبوتند اکثر جزیره سنک قریبنده در شرق جانبینده
ولسان نصاراده. صان ماروش. تسمیه
اول نور جزیره ده اجناس مختلفه نصارادن بر بلوک

لوقه

کفره جمع اولوب بر جمهور اولمش لردره اولن بشس آاره
مقداری جنگ سفینه لری اولوب هند شرقی و غربی
کیدوب کلن نصار اکملر بنی نهب و غارت ایدرله
فتون در یاده غایت ماهر لرو قورصاندر لردریک بشبوز
قدر نفر اولوب زنج خلقندن اسیر لری چوقدر اندرخی
مسفرون ایله امتزاج ایدوب دریا علمنی و کجملک
فنی تحصیل ایلش لردره بقر قلزنده بندرسویسه دخی
مصر خلقنک تجارت مخصوص بر مقدار کمیلری و آردره
اقلیم افریقا ده واقع اولوب کمی صاحب لری اولان
ملل و دول اشبه لری احوالا بیان اولندی. اقلیم
آسیا ده اولندرخی اجمالا تخریر و بیان اولنور پس اقلیم
اسیادن معدود ممالک. جزیره العرب دن حضرت
ایالتنه منذب قریبنده واقع. موخا. نام محل قلعه
ولیمان و اسکله اولوب. یمن. امامنک بو محله ایکی
پاره قلیونی و آردره. وینه ایالت مرقومه دن معدود

عدن نام شهر مشهور لیمان واسکله اولمغله امام موسی
الیهک محل مرقومه دخی ایکی عدد قلیونی و آرد در و بونلر اکر چه
صغیر قلیونلر دره و لکن جنک ایچون بر آرمکبلدر و سایر
لسان عربده بار آو و سیمه اولنور یوز آدم و درت پاره
طوب الور کبیری طغوز پاره مکیدرتاچو لرنیک بو مقوله
فرقه بالغ اولور سفینه لری دآردره و لکن طوب لری یوقدر
ینه جزیره العربدن معد و عمان اولکه سنده سخا
و قلهاب اسکله و لیمانلرده مسکت اما منک بی بی پاره
قلیونی و آردره و بار آو و تعبیر الید کاری سفینه لری اول ایکی
مصداری اولور مسکت ناجر لرنیک دخی بو مقوله اذفاق
کبیری الهمش بالغ اولور **حما لک** عجم عجم دولتمده
قلیون اولیوب سائر سفینه لری دخی افتی اذدره نگران
مملکستده بیج نام لیمان واسکله ده پورتقالک نرسانه
اولوب درت پاره قلیونلری و آرد در بو اسکله عجم ایله
پورتقال بیلنده مشترک رکذ لک هر مرز جزیره سر قشوسنده

بندر عباس و قانرون و بندر عمار دده انکلتره تاجو لرنیک
قلیونلری و تجارت ایچون محرنلری اولوب اکثری ابراره
عجم ایله انکلتره مشترک در **هند و ستانده** نهر
هند و سند محیطه منصب اولدوغی محله ده انگره نام جزیره
صغیره بی پورتقال قرالنه عصبیان ایدن بر پورتقاللو
قبو دان اخذ و ضبط ایدوب ایکی عدد قلیونلری و لکی
بار آو و تعبیر اولنور سفینه لری و آرد در قبو دان مسعود
پورتقال قرالنه عصبیان و قور صانده اسقیاسدن
بیک آدم کندی هواسنه تابع قلیوب جزیره مرقومه
کلده کلرنده بر حیلده ایله ظفر بولور و پورتقال قرالی طرفدن
موجود و محافظلر و سایر ذکوری قتل عام ایدوب
جزیره مرقومه ده مستقل حاکم اولمشد رفرق سندن بر
بو حال اوزره متصرف اولوب شدیکی حالده سکر طغوز
بیک نفره بالغ اولمشد رسند پادشاهنک کوچوات
اولکه سنده احمد آباد و صورت اسکله کلرنده ان

درت پاره ایری قلیونلری و آرد در که بونلری انکلتره لودن
صاوتون المشدره فرقته مثلکوه بار آوه مکبیری التمش پاره
مقداری اولور تا جوارک دخی بر مقدار صغیر و کبیر کبیری
و آرد در هسند نجاری بر ولایت دن بر ولایت کتور مک
مرآد ابلد کلرنده انکلتره و پور تقال و سایر نصار اسفینه
اجاره ایلد تحمیل ایدر رهسند پادشاهلرنک مقدما سفینه
چوق اولوب التمش بیک آدم ایلد در بایه چقوب پور تقال
کفره سبله و افر جنک ایلد کلری و آرد در حاله دکن و کنکن
دقناره و منبازه و مدوره و بشناکره و کلکلنده و داورقشه
و بشکاله مملکتلرنک اکثری لیمان واسکله لری نصار آ
الترینه کرفتار اولمش در محاکم هندک جانب شرقینده
اولان آره قان اولکه سنده اسلامیان دن منقل ملک
اولوب یوز بکرمی مقداری بار آوه کبیری و آرد در بیه بغو
اولکه سنده اسلامیان دن منقل ذی قوت و مکنت
حاکم اولوب یوز اللی پاره بار آوه مکبیری و آرد در مرتبان

اولکه سنده اسلامیان دن منقل ذی قوت و مکنت
ملک اولوب یوز پاره بار آوه مکبیری و آرد در و شومرتبان
شهری غایت معهور و مصنع شهر اولوب و ندک شهری کبی
جمعه اسواقنه و کزون و فکر ایلد فتوات اجوا اولوب تمام شهر کویا
صوا بچنده قالمش در فتواته کزنک ایچون اون درت بیک
قایقیری و آرد در شهر خلقی غایت ایلد مالدار در و التوز معنری
مبالغه چوق نهر لرنک حیراسی صافی التون ایلد مملوا اولوب
بیمور برینه التون استعمال ایدر لر مفتاحلری و سفینه لرنک
مسما لری بالجمعه التون ندر بوندن اقدم پور تقال ایلد معا
و بیع و سزا ایدر لر و لکن پور تقال لرونک سو و قصد بیه اطلاع
حاصل ایلد کلرنده پور تقالی و سایر نصار آبی دیار لرنک
طرد و تبعید ایدر لب اول و قتل بر و مملکتلرنه نصار آ
قوملر و انلر ایلد معامله به رخصت و بیزم **سیام** اولکه سنک
حاکم و متصرفی اسلام اوزره در لکن خلقی کی مسلم دکن
مجوسیدر بودخی ذی قوت ملکر لیمان واسکله لری

و چنگه بری مفیداری بوز الی بار او لری و آرد در هندون ملاقه
 اولکه سی تا ما فلینک الیه گرفتار اولمغله بالآده مسطور اولدوغ
 اوزره بو مملکتده یکریمی درت پاره قلبونلری و آرد در جاوه
 جو نیره سرفقه ما پور تقال ضبطنده اولوب بعده فلینک پورتقا
 طرف ایدوب جاوه جو نیره سنک الی پاره جنگ ملکر اکریمی
 فلینک تا بعد مملکت چین چین انا لیسنک ایری سفینه لری
 بیکدن متجا و زدر لکن جنگه بر در لو استعداد لری بو قدر جزایر
 چیندن لو قونیا نام جو نیره نک الی پاره جنگ کیلری وار
 و لکن سایر دیارک سفینه لرینه بر در لو مشابیهتی اولوب
 طرز آخر اوزره بنا اولمشد رینه خراب چیندن **یا پونیا** جاوه
 انا لیسنک اوتوز پاره غایت ایری جنگ کیلری و آرد در
 دخی سایر دیار کیلرینه بکرمیوب شکل عجیب اوزره بنا اولمشد
آسیا اقلیمنده سفینه اصحابی اولنر بیان اولندی یکی دنیا
 احوالی دخی اوزرو پافصلنده اشارت اولنوب ملوک و ملل
 طرفلرندن مملکت ممالک یکی دنیا و نه مقدار سفینه ر بولندوغی

اعلام اولندی انزدن عبیری **انتش** جو نیره لرنده خلقی اجناس
 مختلفه دن بجمع ابلمش اولن اوفاق جنگه بر آرد قورصانده سفینه
 و آرد در پس مقدمه عجاله ده مستعد اولدوغم اوزره بجا عالمده
 بحر محیطده واق دکرده و بحر بالطن و بحر خوزه و بحر قلزم و سایر
 کشت و گزار ایدن سفینه را **اوزروپا** و **آسیا** و **افریقا**
 و **امریقا** اقلیملرنده سفاینه مالک ملوک و دول و ملل

قدرت عا جوانه و اطلاع حقیقانه مرتبه سی

لعد آد و تحریره جوات اولنوب

عفو تفصیلات اصیب

کرمک علوشانه

حواله الوتر

ا ا ا

سال سفر بصره

۵۴

۵۴

[Faint, illegible handwritten text in a cursive script, possibly Persian or Arabic, within a green-lined frame.]

تاریخ سفر البصره الواقع فی سنة الف و مائة و اثنی عشر
تاریخ سال هجریه علی صاحبها افضل التحیه بیک یوزا یکی سنه سیله فرخ قال اولدقده
طرف دولت علیه لازالت حجه دن بجاه بغداد دارالستاد بازرگان ایله مشهور
وزیر جهان آرا احمد پاشایه عنایت اولمغین متسلمی سنه مذکوره ذی الحجه
اون یدنجی کونی بغداده وارد کند ولردنجی در عقب تشریف ساز مقام حکومت
اولدیلر لکن بامر الله تعالی ایام حکومتلرند اعراض فرمینه بیه مبتلا اولوب بیک
یوزا وچ سنه بی شوالنک ایکنجی کونی منتقل دار بقا و جوار نعم الجار مجتهد
اقدم حضرت امام اعظم رضی الله عنده متواری الحاف ثرا اولدی و الی سابق
وزیر ستوده تدبیر حسن پاشا بغدادت بعض میریسی بقایا سیچون فرمان
عالی ایله قلعه بند ایکن ایام حکومتلرند اعتدال حرکت ایله ولایت اهلینک
کندون رضا و شکرانلری اولمغین علما و صلحا و ارباب حل و عقدت صوابدیلر
قلعه دن اخراج و مقام حکومته تکریم ایله تقدیم اولندی واقع حال دولت
علیه بیه عرض اولندقد بقایای مرقومه نک عفوی باینده فرمان عالی صادر
اولوب ولایت محافظه بی مرحوم عمر پاشا کتخدا بی احمد پاشایه وزارت ایله
عنایت اولمغین سنه مذکوره ذی الحجه سنک یکریمی دور دنجی کونی متسلمی
وارد اولوب کند و بی دنجی در عقب مقام حکومتد استقرار ایتدی بعد
ذک بصره طرفند علم افرازی و فساد اولان منتفق اعرا بنک شیخی مانع
اوزرینه واروب نامر اعودتد اول ملال ایله شمع املی متلاشی اولوب
بیک یوزیش سنه بی جمادی الاولنک بشنجی کونی مرض نامعلوم ایله دایره
زند کاندن متحاشی و امام مشارالیه حضرت لرینک جوار پر انوارند سر نهاده
وساده لحد اولدی بونده دنجی ارباب حل و عقد صواب دیدلری اوزر کتخدا
قائم مقام مرکبیه مرد صغیر متولی اولوب مدت حکومتد دنجی دولت
علیه دن مساعده ایله ممتد اولدی پس ازان ولایت مذکوره محافظه بی
وزیر محترم الحاج احمد پاشایه عنایت اولمغین سنه مذکوره شوالنک اوننجی
کونی متسلمی بغداده وارد و در عقب کند ولردنجی مسرت بخشای دار الحکومه

57
اولوب ایام حکومتلرند دجله عظمی افراط ایله طغیان و بغداد قلعه سن پر
کار و ارا حاطه ایتکله الحق سید و بند مداخل و مخارج میاهد مساعی
مشکوره لری بید اولدی تاریخ سنه بیک یوزالتی ایله مرتسیم اولدقد شهر
کردون وقار پادشاه سلیمان آشتهار سکندر شان سلطان احمد خان
علیه الرحمة والرضوان تارک دار غرور و عازم سراي سرور اولمغله آفتاب
آفاق جهانستانی شمع جمع آرای دودمان عثمانی پادشاه روی زمین
معین الاسلام و المسلمین درة التاج اکلیل خسروی طرز دیهیم عدالت
پروری بیت پادشاه عالم و فیروزه بخت زیب ده سروری و تاج تخت
در خور او افسر مهرا آمدن لایق او تخت سپهر آمدن حامی حمای بلاد الله
ناصر باهر عباده الله الغازی فی سبیل الله علیه عین الله خلافت دستگاه
ظل الله السلطان ابن السلطان و الخاقان ابن الخاقان السلطان مصطفی
خان حضرت لرینک سنه مرقومه جمادی الاخری او اخرند جلوس هایونلری
واقع اولوب السینه خطبا قراءت نامر هایونلری ایله بلیغ البیان و روی
درهم و دینار سکه حسنه لری ایله مانند خورشید رخشان اولوب
عالم و عالمیان مسرور البال و دعای دولت ابد اتصال لرین مرفوع بارگاه
ملک متعال ایتدیلر تاریخ سال بیک یوزیدی ایله فرخ قال اولدقد بغداد
محافظه بی وزیر جمیل الشیم علی پاشا حضرت لرینه احسان اولمغین متسلمی
سنه مذکوره محرم نک یدنجی کونی بغداده وارد بعد کند ولردنجی تشریف ساز
مقام حکومت اولوب حفظ و حراست ولایت و دفع و رفع اشاره بذل مقدر
ایتدیلر تاریخ سنه بیک یوزاون تاریخله مؤرخ اولدقد ولایت مذکوره
محافظه بی وزیر مکرر اسمعیل پاشایه توجیه و عنایت اولمغین متسلمی
سنه مذکوره ربیع الاولنک ایکنجی کونی وارد کند ولردنجی برایکی آبی
مدتد کلوب داد و ستاد حکومت و ضبط ربط مملکتد بذل مقدرت ایتدیلر
پوشیده اولمیه که اقلیم بغداد و قلمرو بصره ده بیک یوزا یکی تاریخندن یوز
اون برسنه سنه کلنجه عزات ایامد صور اعجوبه و اشکال غریبه بید اولف

56

استیلا می اعراب ضلالت تا بدن ناشی احوال عالم متلاشی اولوب حتی مانع مرقوم
بصره مملکت مستولی اولدقد نصکره ضبطنه قادر اولوب حوزه خانی
فرج الله ظرائف المختل و لطائف الحیل الیه بی جنک وجدال مزبوری اخراج و قولا
مذکور بی ضبط ابتدای اول یا مدد عساکر اسلام اکثری غزای کفار نار
قرار الیه مشغول اولغله بغداد محافظه سنه اولان شیردلان اسلام سبب
تمکین و تمکن و باعث توطن و تمدن اولان ذخایر و عساکر الیه دولت علیه دن
اگرچه تقویر و امداد و اعانت اولنور ایدی لکن نه وقت اولور سه اولمقوله
خفاة و غزاة اعراب جهالت نصابک ایشلری کور بلوب کوشماللری و بریلک
اسهل ما یکنوندر ملاحظه سیله تدارک سفر لری تمامیه اولماغیله الامور
مزهونه باوقاها مدلولنجه یرده تاخیره واقع اولمشیدی حال الله الحمد
طرف روم جنت رسومده الصلح سید الاحکام لامعه سی جلوه کرایینه
روزر کار اولغین بعون الله تعالی عنایت اسلام پناهی بو طرفلک نظامنه
منعطف اولغله بصره مملکتی نوجه اوزر فتح و تسخیر اولند و غی تفصیل الیه
دقزده کلک دلپذیر اولوب ذکر اولنان اون سنه متقدمه خلا لنده حد
ایدن حوادث اقلیم عراق بیداق اولغله تفصیلی لاطائل تحتہ مقوله سنه
اولغین ترک اولندی العفو من بشیم الاشراف مأمول و العذر عند کرام
الناس مقبول کربودش لایقه در کوش باده ورنه زیاد توفرا موش باده
فصل تاریخ هجریه علی صاحبها اکل التحیه بیگ یوزاون بر الیه مرقوم
اولدقد جاه بغداد قریحه همایون یاد شاه کردون وقار خلد الله ملکه الی
یوم القارردن وزیر ستوده تدبیر سعادت تو مصطفی پاشا حضرت تهرینه سنه
بیور لغین متسلم لری سنه مذکور ذی القعدة سی غزه سنه وارد کند
دخی در عقب اواسط ذی الحجه ده شرف افزای دار الحکومه لری اولوب حفظ
ولایت و نظام مملکت بذل مقدرت اتمک اوزر ایکن بیگ یوزاون ایکی
محمک اواسط ده دولت علیه خیر خواه لرندن اولوب سابقا رکاب همایون
شوکت مرقومند چاوش باشی خدمتی الیه مستخدم میر محترم چتره زاده ایله مشهر

احمد بیک و ساطیتله وزیر مشار الیه حضرت تهرینه خطها یون سعادت مشغون وارد
اولوب مفهوم میمنت مرقومند اون سنه دن بر و ایدنی نامستحق متغلبه یر کرفقا
اولان بصره و قورنه قلعه لرینک استخلاص و کیر و کمانی الاول قبضه تصرف اسلام
پناهی یر استردادی ذمت هم تهرینه تعلیق و بصره ایالتی حلب الشهبان انضمامه
وزیر جلیل الاثار سابقا بغداد والیسی علی پاشا حضرت تهرینه عنایت اولنوب ولایت
مذکور ده استقراری وزیر مشار الیه حضرت تهرینک حسن تدبیر و رای ریزین لرینه
حواله و میر موعی الیه دخی معام امور اولوب بوامرک اجر ایچون محافظ آمد وزیر
محترم محمد پاشا سر آمدان ایالت و امر آء الویة ولایت و قیوسی عسکری و محافظ
شهر زور و وزیر مکرم یوسف پاشا و میر میران سیواس متصطفی پاشا و میر میران
قرمان ایوب پاشا و بیر جکه متصرف الحاج علی پاشا و اما سیه یر متصرف محمد پاشا
ایالت لرند اولان زعماء و ارباب تیمار و قبولی عسکری و عادیه حاکمینک سواری و
پیاده لشکری و عنتاب و مرعش بکلری و حلب ایالتی و قول کتخدا سی اون سکر او طه
درگاه عالی یکچیر لر یله و سپاه و سحر دار کتخدا لری ایکی بیک مقداری ترقیلوسردن
یکچدی مردان شجاعت شعار الیه و بش التیونز جیه جیان و عربه جیان و آتشیاران
طوچجیان درگاه عالی کتخدا لر یله کذلک بغداد کیر لوقو لرینک اوچدن ایکی حصه
و بدنه و باجلان و بیات و کروی بکلری عشیر لری سوار یلر یله مأمور و جمله یر
وزیر مشار الیه حضرت تهری سردار و سپهسالار تعیین اولنوب رقه و دیار بکر و موصل
ذخایر و بعض یر لر دن نفود میری الیه دخی امداد و محافظ موصل وزیر محترم یوسف
پاشا بغداد محافظه سنه و حلب ایالتی برسنه دن مجاوز بغداد محافظه سنه
اول لر یله سفر مانه و حله قلعه سی محافظه سنه مأمور اولدیلر فصل سردار
اکرم حضرت تهری دخی تدارک سفر مباشرت بر له انشاء سفاین و جمع ذخایر و تخن
دقیق و طبع بکسار و تجدید جبهه خانه و احضار آدوات طوچجان و دورت بالیمز
و طقوز عدد قلنبورینه و متعدد طوپ ها وون و خپره و کیرچی دورت فرقیه
و هر برنده بر ضرب زن و بش یوزالتیوز لوندات بحری معاهرا اولوق اوزر تعیین
ولوازم سائر دخی توفیر و تکثیر و قیوسی عسکرین تربیت و تعدیل و پیاده سوار یلر

57

بیتره فیله زاروه

لائق لو آسرداری و وزر تکمیل ایتدیلر بو آئنده اما سیه به متصرف محمد پاشا
بوندن اقدم بغداد محافظه سنه مأمور ایکن تکاسل ایله موصلده توقف
ایلدو کی دولت علیه به منعکس اولمغله فرمان قضا جریان ایله تا نار وارد او
اول جرم ایله مخوقا منتقل دار آخرت و امام مشارالیه حضرت تلیری جو اردن
آسوده عالم راحت اولدی **فصل** چون بو امرک خصوصی و بو مشکلات
حلی شوکلو قدر تلو کرامتو شیخا صلوا پادشاه روی زمین اطال الله عمره
وخلد خلافته الی یوم الدین حضرت تلیریک مراد جهان آرام و مراد خیر انجام لری
ایدی سوق عسکره مباشران مقدم تعیین و وقت حرکت لری بتیین بیورد قلند
غیری عساکر مأموره مذکور دن ما عدا بغداد اعرا بندن بغی و عناد ایله
اهواره متخصن عربانک تسخیرینه و بصره جزایرینک مقاطعه لری ضبطنه
و نهرین فرات و دجله ایله جاری اولان سفاین تجار و سایر ارباب کاره نفی
ظاهر اولدو غنه بناء بیرجک اسکله سنده یوز بیکر می کوچک و بزرک سفینه
مجدد انشاء و دورت بیک ایکیوز مقداری جست و چابک غوطه خورد ریای
مهالک لوندا پرتوان و دورت یوز بیکر می قوغوش تعمیر اولنور طوپ و بیان
صاچه دیملکه اربابی بیننده مشهور او چیوز پاره طوپ قلعه کوب و دورت
پاره ها و ن طوبی تحدید و تعیین کذلک آلات حدید و مهمات جدید رسته دن
چاله و جبالدن چاله و ارنجه تدارک و مراد او زر تکمیل و سفاین مذکوره
تحمیل و صنعت کشتیبا نیده ماهر محمد پاشا قیود انلق ایله تجیل اولنوب
ذخائر و افیه و علائف کافیه ایله شط فرات دن بغداده توجهری فرمان
بیوردی **فصل** بو آئنده عجم سنورنده واقع کرمان شاه خانندن وزیر
مشارالیه حضرت تلیرینه مکتوب ایله آدم وارد او کوب بغدادک جانب غریبینه
اوچ منزل مسافه مجدد اعمارت کرده خلفاء عباسیه و خراب کرده حوادث
دهریه ساقر نام بلده عتیقه پرتوانداز کرامت شمره شجره سیادت و ولایت
مشاهیر ائمه اهل بیت نبویه دن امامین مکرمین امام علی الهادی و امام
حسن العسکری حضرت تلیری ضریح لریک صندوقه شریفه لری اذن هایون پادشا

تبرگاشاه عجم طرفندن تجدید اولنمغین جبهه دارشاهی محمود آغا ایصالنه ما
اولدوغن اخبار ایتمکله وزیر مشارالیه حضرت تلیری حال تدارک سفر و غزیت
اوزر اولدو قلین تحریر و ان شاء الله تعالی سفر عودتنه دک کرمان شاهده
توقف لرین اشارت برله آدم لرین عودت ایتدردی لر مأمور اولان عساکر
منصوره اول باؤل و رود و بغداد صحرا سنده ضرب خیام قیام و مهیای سفر
نصرت انجام او زر لر ایکن طرف دولت علیه دن ندیم شهریار کیوان غلام
بلال اغا خط هایون شوکتمقرون سمور مورث الشورمه دوخته خلعت سیم
اندام و برقبضه شمشیر عدوتد میر مرصع نیام پادشاهی ایله سردار اکرم
وزیر مشارالیه حضرت تلیرینه مسرت بخشای و رود اولمغین مرتب الای جهان
آرا ایله اغای مومی الیه استقبال اولنوب دیوان عالیله پاشای مشارالیه
حضرت تلیری خلعت رنگین طرازی پیرایه دوش افتخار و شمشیر برق تأثیری
تقلید میان اقتدار ایتمکله خط هایون لازم الاتباع کمال اجلال ایله فتح و قرات
اولنوب مفهوم شوکتمرسومنده تحقیق سفر برله وزیر مشارالیه حضرت تلیرینه
تاکید امور سرداری و مأمور اولان وزیرای عظام و میر میران کرام و سایر
عساکر اسلام اطاعتلرند بولنوب صوابدید لری اوزر حرکت اتمک فرمان
بیور لمغین سر جمله سمع قبول ایله اصغنا و دعای دولت پادشاهی مرفوع بارکا
کبریا اولندی **فصل** چون سفر مذکور بووجه اوزر دخی تاکید اولندی
مشورت ارباب آرا ایله دجله عظمی دن راه مقصوده توجه وجوه شتی ایله
مناسب کور ملکین سنه مذکور رجب الفردینک ایکنجی کونی بازار ارشی قول
کتخدا سنی درگاه عالی یکچریلری دلیر لری بغدادک طرف شرقیسنده قره قو
صحرا سنده نزوله مأمور اولمغریله حسب فرمان طائفه مذکور مکمل سلاح
و مرتب الای ایله یوم مرقوم محل مذکورده نصب خیام قیام ایتدیلر شمار
روز ماه مرقومک یدیسینه فیروز اولدو سردار عالیوقار حضرت تلیری دخی
شیر لان اغایان بیرون و شوا هین اندرون و فرسان لوند و پیاده کان
دلپسند و نیزه کذاران سپاه و سلحدار میاتنده اشهب صبار فتاره سوار

۵۸

و کمال تمکین و وقار ایله دوسته مؤنس دوشمنه مدھش الای میمنت بیر ایله نما
و برکت باب سفید دن گذارش برله محل مرقومه اراسته اولان اوتاغ جو
نظافه شرف بخشای نزول اولدیلر بعد د یار بکر و الیسی محمد پاشا عساکر انج
شمار و امره اکراد و زعماء و ارباب تیمار و ایکی پاره طوپ اثر دکر دار و الای
کوه قرار ایله ورود بعد شهر نزوع متصرف وزیر محترم یوسف پاشا و میران
سیواس مصطفی پاشا و میر میران فرمان ایوب پاشا و پیر جکه متصرف الحاج
علی پاشا و سایر امره و زعمای کایکان دلاوران دلیر و مردان دشمنگیر ایله
متعاقباً وارد و هر بری الاین جلوه کرمیدان جلالت ایدوب معروض نظر
سرداری ایتدیجه و زرای عظام مصافحه کف کفایت و سایر لری تمنای دست
بوسی ایله مراسم ادابی رعایت ایدوب طرف سرداریدن بر سر ستور الباسیله
اکرام و خلع فاخره ایله احترام و اماکن معینه یه تمام تجلیل ایله تنزیل اولندیلر
اواخر ماه فروردیه خوان نعمت ازلیته هر طرفه کشیده و باران رحمت لریزیه
هر چانه رسیده اولوب نزول قطرات معصرات کثرتیله اگر چه ارد و خلعتی خلی
زحمت کشیده اولدیلر لکن ارباب زراعته ابواب خیر کشته و سرمایه کشت
و کار آماده اولدوغندن غیر طریق ارباب سفر ربیع بدیع ایله معمر و تخفیف
تکلیف علیق ایله هر کس مسرور اولدی بو اثناده حکمت الهیه سردار اکرم
بر مقدار مخرف المزاج و پرهیز حرکت و احتراز محتاج اولغین اون بش کون
مقداری راه مقصوده غریب اموری تعطیل بوکدی بو اوانده تکرار کرمان
خانندن مکتوب وارد و طرف شاهیدن وزیر مشاور الیه حضرت تلرینه خصوص
ماز الذکر ایچون اولان رقم شاهی و اذن باینده دولت علیه دن یدلرینه ویرلا
فرمان یاد شاهی جبه دار فرورد و خان مذکور آد ملریله وارد و خان
مرقومت مکتوبنده اغای فروردندیم شاهی اولوب توقف ممکن اولدوغندن
غیری جم غفیر زوار هم اهلری اولغله سفر عودتته دلک تأخیر قابل اولماغله
اول طرفه روانه اولمشردیو اعلام ایتمکله حضرت وزیر مشاور الیه دخی بر
فرمان هایون امن طریق ایچون بر متعین اغالرین تعیین ایتمکله واروب ما یحتاج

امداد و صندوقه و باب مستطاب محلته وضع و تحکیم اولندی خصوص مذکور
تفصیلی بو وجه اوزره در که بصره اعرا بندن منتفی شیخی مانع ماز الذکر ولایت
مذکوره یه استیلا ایتدکن حوزنه خانی فرج الله خان ایله ما بینلرندم عداوت
ظهور ایتمکین سهل حرکت ایله خان مرقومه فروردی اخراج و ولایت مذکوره یه
ضبط و طرف شاهی یه اعلام ایدنجه طرف شاهی خصوص مذکورده اوج دورت
آی متامل و متفکر اولوب آخر رعایت صلح قدیدن غیر چاره و صواب دید لری اولغله
تاکید رابطه خلوص ایله نامه تحریر و مفاصیح ولایت مذکور یه طلای کامل العیار دن صوغ
و خوانین معتبره لرندن ابو المعصوم خان ایله پایه سریر اعلا یه عرض ایتدکن خاندان مرقومه
واروب ادای خدمت سفارت و چهره سایی سریر اعلا یه خلافت اولدوقده اما مین مشار
الیهما نکت صندوقه لری تبرکات طرف شاهیدن تجدید اولغونق باینده عنایت رجا ایتمکین
رجا لری پذیرای طبع هایون واقع اولوب اذن هایون صادر و اولبا بده بغداد و الیلری
امداد و اعانت لرند بولنوب کسسه مانع و مزاحم اولماق ایچون فرمان عالی احسان
بیور لغین اجر اسنه مسارعت اولندی **فصل** ازین جانب شط فراتدن مأمور اول
دونمای هایون ماه شعبان المعظمک دور دند بغداده تابع عانه قلا عندن جبه
قلعه سنه وصولی خبری وارد اولوب محافظ بصره و وزیر جلیل المقدر علی پاشا
و دفتر دار جدید مصطفی افندی سفاین دونمای هایون ایله مأمور اولغین
مکتوب سرداری تحریر و بغداده اسراعله دعوت اولغله کلوب عساکر منصور
ملحق اولدیلر **فصل** وزیر مشاور الیه حضرت تلری تصحیح مزاج ایدوب کیر
ارد و ییخت مسعود ایله ورود ایتدکن شهر زور و الیسی وزیر محترم یوسف
پاشا و سیواسه متصرف مصطفی پاشا طلیعه عسکر نصرت اثر و فرمان
و الیسی ایوب پاشا آخر قوم اولق اوزر تعیین و الباس خلع ایله تجلیل اولنوب
قول کتخدا سی دخی درگاه عالی او جغیله معاً وزیر مشاور الیه هم راه اوللری
فرمان بیور لری بو ایامده یعنی ماه شعبان المعظمک سکر بنجی کونی دونمای
هایون سفینه لری بغداده الی یدی ساعت مسافه رضوانیه اسکله سنه
لنکراند از وصول اولدقلری خبری وارد اولغین تدبیری باینده وزیر عظام

59

هربری

وسایر کارداران عسکر اسلام حضور آصفیه حلقه بند مشورت اولد قلندره
اصحاب و قوفک اعلامی اوزره بو کونلرده شط فرات غایت قلت اوزره اولوب
مرور و عبوری ممکن اولما مغله دونمای همایون واروب حله قلعه سی اسکله
سنده لنگر انداز اقامت اولوب اول طرفک محافظه سنه مأمور اولماری
انسب کورملکه قیودان محمد پاشایه مکتوب تحریر و بغداده دعوت اولندی
فصل سردار عالیوقار حضرت تبری تدارک سفری بی تکمیل وجبه خانه
وذخیره مقوله سن سفاینه تمجیل و مأمور اولان عساکر منصوره ننگ ما
یجتا لرینه امداد و اعانت ایله جمله به استعداد تحصیل ایتد رنجه اوج
دورت یوز یاره سفاین و کل کلر بجز اودریای عسکر بر حرکت و سنه
مذکوره شعباننک اون طقوزنجی روز نسبت ده قره قیو صحر اسندن موکب
سردار اکره سواد اعظم عساکر نصرت توام ایله متوکلا علی الله رفع اعلام
و مرتب الای جهان آرا ایله تحریک اقدام ایدوب اوج ساعت مسافه دیاله
شطی اوزرنده نصب اولنان جسردن عبور و قر شویقه سنده جا بجا نزول
اولنوب قصور و کسور عسکر منصوره تکمیل و تمیم ایچون محل مذکوره
دورت کون مکث و اقامت اولندی بو ایامده قیودان محمد پاشا اوج
دورت نفر قیودان کلوب الباس خلعت ایله بیجیل و واروب حله قلعه
محافظه سنده اولماری تبئیه اولندی بو اثناده مرقوم جبه دارشاهی
حضرتین امامین مکرمین رضی الله عنهما طرفنده اولان خدمت لرین ادا ایله
بغداده کلکین اکره ضیف شغار کرام اولغین وزیر مشار الیه حضرت تبری
ترتیب ضیافت و مرقومی کند و سیله اولان اکابر اعجابی دعوت ایتد که مرقوم
اظهار تمارض ایله توقف ایدوب سنا اثر لری کتخدا سیله کلوب وزیر مشار الیه
حضرت تیرینه ملاقی اولد قلندره طرف آصفیدن نواز ش خاطر لر لیه تقید
اولنوب ادای مراسم ضیافت ایله کیر و عودت اولندی لر طرف شاهیدن
وزیر مشار الیه حضرت تیرینه اولان رقم شاهینک جوابی تحریر و مرقومه تسلیم
ولان کلان امور لرینه امداد و اعانت اولنق بابتده بغداد محافظه سنده

اولان وزیر محترم یوسف پاشا حضرت تیرینه و منتسلم حسین اغایه سیار ش اولندی
بو اثناده مضاجب شهر یار کردون وقار بلال اغا دخی اکره تاق ایله محصل
المرام عودت و ره مقصوده عزیمت ایتد لر دی ماه مرقومک یکر می دور دخی
کونی روز فیروز پنجشنبه محل مذکور دن رخت اوج ساعت مسافه اصحاب
کزیندن حضرت سلیمان فارسی رضی الله عنه مرقدان نور لری قوبنده ضرب خیام
قیام و اهل سفر زیارت ایله کامران مراد اولدی لر حضرت مشار الیه مکث و قد
انور لری اولان محل ملوک اعجام سیالفه ننگ پای تخت لری و مداین ایله بنام
اولان شهر بریدر شایور ذوالاکفاف تشیید و ترصین ایتد و کی ایوان عالی
بنیان که طاق کسری ایله مشهور آفا قدر بونده و مرقدان نور قر بنده حال بر
جاد زانندن دخی رفع لوای نصرت التوا ایله بش ساعت مسافه قدوق المحققین
الشیخ تاج العارفین مقدس ستره شریعه سی مضرب خیام جنود نصرت مرقود اولدی
یازنده سی عزیز مشار الیهه فاتحه خوان اولار ق مردان سفر قبه شریفه
اوزرنندن کذ رو بش ساعت مسافه ابوبیتین نام منزل اردو به مستقر
اولدی بو منزله پنا یرو چمن ابتدا ایتد که اسباب عشرت مهتاه لطف هوا
عیش هناه سهل طریق مناسب رفیق ایله هر کس خوشگام اولغنه یوزد و ندی
فرد اسکر ساعت مسافه ایله قطع راه و د بونی منزلی عسکر انجم شماره خیمه
گاه اولدی سفاین جبه خانه و مراکب ذخیره اردو به وصول ایچون بر کون اقا
اولنوب تمام ایله کنار اردو به لنگر انداز وصول اولماریله فرد ایومر التالان
محل مرقومدن رخت دورت بحق ساعت سیر ایله ابوالغز لان نام مکان عسکر
نصرت پناهه جایگاه اولدی قره او طوقه قره بنی لامر اعرابنک شیخی عبدالشاه
کلوب خاکپای سرداری بیر رومال ایله درامان اولوب یومر الاربعاء محل
مرقومدن رفع الویه عزیمت و رهبت بخشای کوه و صحرا اولار ق بوی تر
نام منزله نزول اولندی حکمت الهیه بو کیمه افق غریبه حجاب سحاب اولوب
احتمال غرقه رمضان المبارک اولغین یوم مرقوم بوده سردار اکره و بعض مسلمان
مبارک قدم نیت صومر ایله ممتاز اولدی لر اتره سی بش ساعت حرکت ایله صدر

بوتلرله سینه خیمه زاده ایکی شیخ طریح شکاره
رنگ اور و حکما اولدی

طرفه آری اهد ایندی بو کونلر مغتلا اولوب بوضکر
کما فی تصویر و زبر کما فی غایت شغارت
صحر لری بر داسر کلان کونلر

بوتلرله سینه خیمه زاده ایکی شیخ طریح شکاره
رنگ اور و حکما اولدی

عماره مضرب خيام کردن و قیام اولدی صفت شطح قوم درین جا محل مذکور
درجله عظمی ایکی شق اولوب بری طرف شرقه شماله مائل و بری طرف جنوبه
شرقه قریب جاری اولور اما طرف شرقه شماله مائل جاری اولان شطک
صدرند قدیم الا یامدن بیک یوز ایکی سنه سنه کلنجه بر قلعه متین و خزینه
عامه دن رابته معینه ایله دزدار و مستحفظ اولوب قلعه صدر عماره نامیله
بنام و شط مذکور شط عماره ایله مشهور انامدر انجق سنه مذکور دن برو
استیلای عربان ایله قلعه مذکور خراب و مستحفظ لری پریشان اولشید
شط مذکور وارسق بصره یه تابع زکیه قلعه سنه مرور ایتمکله شط زکیه
ایله دخی تسمیه اولنور اولدخی نیجه صولر الحاقیله نهر واحد اولوب قورنه قلعه
سند جزایر شطی ایله فارسین اولدقی بصره طرفه نزول و شط العرب ایله
تسمیه اولنور جزایر شطی ایله زکیه شطی جمع و ملاقی اولدوغی زاویه ده
قورنه قلعه سی واقع اولمغین اول تقریب ایله قورنه ایله بنام اولدی اما
جنوبه مائل شرقه جاری اولان قطعه بغداده تابع جواز ناحیه سی اهورانده
متفرق و کور برارایه کلوب بصره یه تابع منصوریه و زمکه قلعه لرینک اوکنده
نهر فرات ایله قارشوب شط واحد اولمغله بوندن صکره شط جزایر ایله
تسمیه اولنور فصل شرقی شماله مائل جاری اولان شط عماره ایله راه
نورد عزیمت اولق اصحاب اراک صوابدید لری ایله انسیب اولمغین اول شط ایله
راهی اولمغه قرار و پر یلوب سفاین و صولی ایچون محل مر قومه بر کون اقامت
اولندی بومنزله اهوویه شدید و امطار عدید و اولوب اما الطاف خفیه
الهنیه بونده درکه اقامت اولندقچه غیم و یغور راهی اولدقچه انکشاف هوا
اولوب طریق سهل المرور اولوردی اندن دخی رحلت و اراضی عرب بی عنایه
و تعب فرسوده سنابک الخیل اولارق بش ساعت زمانده فلاحیه نام مکانه
نزول اولندی منزل مذکورده ترویج دوات اقبال و استراحت رجال ایچون بون
دخی بر کون مکث اولنوب منزل مر قومه جواز راهورینه متحصن و مستقر لری
بنی عمیر یکی عباسدن محافظ بصره وزیر سئوده تدبیر علی پاشا حضرت تلرینه

مکتوب وارد اولوب نیاز مند خط الامان اولمغین وزیر مشار ایله حضرت تلرینک
وساطتیه طرف سرداریدن نصایحه مشتمل ترغیب و ترهیبه شامل مکتوب تحریک
وارسال اولندی منزل مزبور دن دخی فر و کورتا ایله هیبت رسان قلوب اعلی
لیا اولا ر ق عساکر اسلام تحریک همیز خونریزاید وب التي ساعت مسافه
زجیلایه ویه نام منزله نزول اولندی بومنزله لرستان طاعنردن نازل اولان
میاه ایله آب وکل مخلوط اولوب صعب المرور اولدوغندن غیرى اجتماع
میاه ایله بر نهر جاری اولمغین سردار اکرم حضرت تلری و محافظ شهر زور وزیر
محترم یوسف پاشا اهتاما میرله ینه اول کون نصب قنطرة فی فتور اولنوب عسکر
انجم شمار بین الصلواتین عبور ایله قرشوبقه سنده نزول اولندی بومر الیانا
سابع رمضان المبارک رابع شباط عجمه تابع بکسنا نام قریه سنکستانندن جاری
نهر سوبع البحر یانه تقید سرداری ایله کوربری نصب اولنوب مرور عساکر
نصرت دستگاه ایله التي ساعت مسافه الکبیر نام منزل مخیمه لشکر انجم
اشتباه اولدی بوندن دخی همعنائی اقبال ایله ابطال رجال ماندا عدد در مال
منتشر بوا دی و جبال اولارق التي ساعت سیر ایله شریف نام منزل مضرب
خيام کردن قیام اولدی بونده میرلوا ی و اسط حیدر کلوب طرف سرداریدن
تشریف عبا ایله سرفراز اولدی محل مذکور دن بدرقه توفیق ایله قطع طریق
اولنوب التي ساعت مسافه خستور نام منزله نزول اولندی بومنزله سابقا
حویزه خانى فرج الله خان برادر زاده سی السید یوسف بنی لام شیخی عبدالشاه
وساطتیه محرز شرف ملاقات سرداری اولوب مانا فی الضمیری استخباریله
اولندقد حاله خان مذکور حویزه دن معزول و طرف شاهیدن روگردان و ملول
اولوب سایه عنایت پادشاهی یر التجا برله بصره اراضی سنده مسکن و مأوی
ایتمشدر طرف آصفیدن فر بومر اطمینان خاطر اولور استمالت نامه رجا ایدرم
نیاز مند مرحمت اولمغین رجاسی جیز قبولده واقع اولوب خواهشی اوزره مکتوب تحریک
ومر بورا ایله ارسال و تصدیق اولندی مقدما بصره طرفنده علم افزا فته و فساد
اولان شیخ مانعدن بومنزله جناب حضرت سرداری و محافظ بصره حضرت تلرینه

61

مکتوب بر وارد و حرکت قدیمه سندن توبه و استغفار و بعد الیوم ساق اطاعت و بیا
خدمت استقر اتمتک اوزرم عرض خلوص اتمکنین شروط و عهدوندن ثابت اولورسه
در امان اوله دیومکتوب تحریر و ارسال اولندی بومنزله میر شط دجله تبدیل
والباس عبا ایله میر جدید تجیل اولندی محل مرقومدن دخی رحلت و کمال
اجلال و صلابت ایله بش بقی ساعت مسافه بصره یر تابع مکشف نام منزله
نزول اولوب منازل مزبور نک هر برنده دوراد و رذن اعراب وحشت ماب
دبدبه جنود نصرت مشهودی مشاهده ایتد کچه رعب شدید ایله صحاری و هوا
رید اولوب اثر لری نابدید اولور ایدی محل مرقومدن دخی نهضت و تحریک توغ
بر فروغ اقبال و تصویب نای هیبت نوای اجلال ایله سکر ساعت مسافه
غریبه نام منزله رهبت بخشای نزول اولندی محل مذکور قورنه قلعه سی جزیره
عبوره مناسب معبر اولغله اولکون اول کچه حضرت سرد از غیرت اشهار
ترک خواب راحت و قرار و سفاین عدید ایله تحکیم جسم بذل اقتدار اید و
قره ایوم التلاتارابع عشر رمضان المبارک حادی عشر شباط ابتدا شرف
والیسی وزیر محترم یوسف پاشا قیوسی و ایالتی عسکری ایله مرور بعد قول
کننداسی درگاه عالی یکچری ایله عبور اید بجه ظلمت لیل نشردیل اتمکنین
توقف اولوب ارته سی کون حضرت سرد ار عالیوقار و سایر وزیرای رستم
شعار و میر میزان نامدار و عسکر دشمن شکار برر بر عبور و الی ساعت
مسافه حضرت امام عبدالله بن علی مرقدش بیغری قرینه نزول ایتدیلر
بومنزله امام مشار ایله خدمه سندن سفد نام شیخ اردو یر و رود طرف
سرداریدن و محافظ بصره حضرتدن ماز الذکر مکشف رعایا سنه و اول طرفلرده سا
فقرا یای بر ایایه استمالت نامه الوب کامران خواهش اولغله روانه اولدی ینه
اولکون طرف شاهیدن بصره محافظه سندن اولان داود خاندن حضور آصفی
مکتوب ایله آدم کلوب مکتوبی فتح و قرآت اولندقد بعض منهم مشعر استقلال
اولور نکات و نیچه رطب و یابس کلمات ایراد و وقت نامناسب تطویل کلام ایتدکه
طرف حضرت سرداریدن دخی خان مزبور مکتوب تحریر و مأمور اولد قهری امر محتو

62
براعت استهلال و بو خدمتک اجر اسنه تعیین اولنان عسکر منصوره و تدارک
موفورم تفصیل و اجمال ایله رقمزده کلاک بلاغت اولنوب ارسال صورتی ثبت
اثر قلندی صورت مکتوب مستوده فقیر محبتانه انها اولنورکه بوندن اقدام
طرفکره اعلام اولندوغی اوزرم بصره و قورنه قلعه لر نیک ضبطی طرف دولت
علیه دن تعیین بیوریلان والیسنه تسلیم ایتد رملت ایچون بغداد دارالسلام
نهضت و برزمله معین اولان وزیرای عظام و میر میران کرام و امرای لازم
وسایر جنود انجم شمار و عسکر رستم شعار ایله عزیمت و شطزکیه اوزرم
قورنه یر قریب برایکی منزل مسافه ده نصب جسم مباشرت ایتد و کزده مکتوب
ایله آدمکز وارد اولوب فتح و قرآت اولندقد ولایت مذکوره نک دولت
علیه یر تسلیمی باینده کاهی اشار اعرابی و تطاول دست بغاتی ایراد و کاهی
ولایت مذکوره استرداد ای خلی زمان اولوب تاخیرم و تعویقه دو شد و کن
اشارت و دولت علیه دن ولایت مذکوره محافظه سنه تعیین اولنان حاکم
حاسمک دفع اشارم استعدادی اولوب اولمدوغی استخبار اولمش رای رزین
خانی یر مکشوف اوله که اول بو قدر عساکر دریا جوش و جنود صر خر و ش و
جبه خانه عامر و ذخایر و افرم ایله بو طرفه کلان هر کیم ایسه البته حفظ و لا
وضبط بغات رعیت اتمک اذنی همتی اولدوغی ظاهر در نانیات اخیر و تعویق
حالی دخی بوندن اهد اولان خصوص یعنی عساکر اسلام سدد ثغور اسلامیه ایله
اجتهاد و غزای کبر مشرکین ایله شد میان اتحاد اتمکه مشغول لر ایکن بر سنه
بش سنه تاخیر اولنور ایسه الامور مرهونه باوقایها بومقوله امور تقدیر
حواله اولندوغی ارباب نهاییه نمایاندر حال اتحریر ایتد کزین بین کلام و نامعلوم
سوزلره البته عالی حضرت کیوان رفعت سکندر جاه خورشید کلاه شاه جم
جاه حضرت نیک دخی رضاسی اولمدوغی ظاهر در زیر کلام الملوک ملوک الکلام
اولوب یاد شاهلرت شروطی و ائقه و عهدی صادقه اولغله خلاف سوز
اعراض ملوکانه لری مضمون اولدوغی بلا اشتباه در ایتدی پوشیده اولیه که
ولایت مذکوره مدت مدیده دن بر و شوکتلو قدر تلوکر امتلوها بتلو عظمتلو

پادشاه پادشاه عالمیناه ظل الله افندیز حضرت نیرنگ ملک موروثی اولوب
ضبط وربط و بغات و عضات رعیتی تأدیب و تخذیل اتمک اهم مهملری اولوب
بویا بد تغافل مجال و ملاحظه غیر عظیم الاحتمال در حال بزمه مأمورا اولان وزیر
عظام و سایر عساکر مریح انتقام بوامرک حصوله ان شاء الله الملك القدیر کفایت
ایتدوکی بلا نزاع اولدوغندن غیر غیرت پادشاهی بی نسبت لازم کلور ایسه
بونک اضعف مضاعفی شیران و غا و هن بران هجما فرمان و مأمورا اتمک ادنی همت
پادشاهان لریدر ایددی پادشاهان کیوان علام مابینده مشدود اولان روابط
شرط و ائفه و عهد و صدوقه اوزره بصره و قورنه و توابعلرین تسکیم و الیسنه ضبط
ایتدوکی چون تاریخ مکتوبین صحرای قورنه جنود نصرت مرفوده مضرب خیام قیام
اولمشدر عساکر منصور ملک مکتوبی عظیم الامکان اولدوغنی بوندن اقدم سزیه افاده
و اعلام و انمشیدی خالادخی اعلام اولمشدر الدين النصیحة حکیمانہ تفکر و عاقلا
تدبرایدوب وقت تنک مجال و مکتوب عظیم الاحتمال اولمغله بین کلام و ایهام
و ایهامی ترک ایله مراد یکیزی توضیح و مافی الضمیر یکیزی تصریح ایدوب معجلا طرفه
افاده اید سزیه بزدخی اکاکوره حرکت و مأمورا اولدوغر امورک اجر استه مسار
اید لومر و السلام مکتوب مرقوم طرف سرحد ایدن خدمت سفارته سزا ایوب اغایه
تسلیم اولنوب خان مرقومک آدمیله روز مزبورک یارنده بی ارسال اولندی فدا
یومر الاربعاء ترتیب الای فرمان اولنوب طلیعه جیش محافظ شهر روز وزیر محترم
یوسف پاشا و میران سیواس مصطفی پاشا تحریک الویه بارقه و رفع بیارق
شارقه اید و قولری عسکری و ایالتلری لشکری ایله روانه بعد محافظ دیار بکر
وزیر محمد پاشا پیاده کان کافیه و سواران و افیه و امرآ اگر اد شجاعت شیعار
وزعما و ارباب تیمار ایله عزیمت پس ازان بیرجه متصرف علی پاشا و مرعش
و عنتاب بکری در عقب محافظ بصره و وزیر مکتوب علی پاشا پیاده کان آهن
و سواران شیراد ایله حرکت بعد قول کتخابی مردان بر توان یکجریان ایله
و در عقب سردار اکرم حضرت تلری تحریک توغ و علم و تصنیف مردان مسلح و سلم
قولری عسکری و بغدادک پیاده بر لوقوللری استصحاب اولنان طویلر ایله

63 پیشرو و موکب سردار عالیوقار قلبه قرار و سپاه و سلطان و بغدادک عین و
کوکلولری و امرآ الویه مانند جناحین اعلام مشرقه و کونا کون رایات مبرقه
صف بند دلپسند اولوب رستمانه رفتار و میر میران قربان ایوب پاشا قوس
عسکری و ایالتی دلاور لری ایله دمدار اولوب هر طائفه نکاحال و ائقابی
در قفا و هر لایک مابینی رمی سهام مقداری مسافه اولوق اوزره راهی اولوب
هر طرفدن دبدبه صدای مهتر خانه کوه و هامونه زلزله ریز و نوای نای شاق
انکیز قبه افلاک و لوله خیز اولاروق الی ساعت مسافه حضرت عزیر علیه السلام
استان سهی قرینه نزول اولندی قطع اتمک اولمز بویه لشکر جمعیتی تدبیر
یا رویا و اولمه توفیق و تأیید الله و وحش و طیر بلیه عرب یوزد و تندی غربت غم
قالمدی بیرینه لشکر دن وطنه جایگاه بومنزله قورنده اولان علی قوی یوز
باشینک بصره ده اولان داود خان و عبد الرحیم یوزر باشینک دورق طرفدن
اولان قرلباش سردارینه یوزد مکتوبلری سابق الذکر فرج الله خان طرفدن
گرفت اولنوب خان مرقوم مکتوبیله حضور آصفییه وارد اولدی مکاتیب مرقوم
مفهوملری بیان اولنور اما علی قوی یوز باشی مکتوبنک مفهومی حاله عساکر
رؤم قرز بومر اون پاشا و اوچیوز مقداری سفاین مشخونه و عساکر موفور ایله
صدر عماره یدر رهبت بخشای نزول اولوب سدد طریق اولان اعراب عراق فرار ایله
متفرق آفاق اولمشدر قورنه مستحفظلری ایسه مبتلای بلای افلاس بی
قیاس اولمغله کیمی کدالوق و کیمی قورنه اها الیسنه خدمتکارلق ایله معیشت ایدور
اگر قلعه بی تسلیم مراد ایسه فیه بازی دخی خبردار اید سز و الا مسلح مکتوب
جدید ایله امداد اید سز زیرا قورنه اها الیسنک بد اوضاعلری مشاهده اولنور
سلمانه مکتوب ارسال ایتشوز در نریوز دن خبری کلور ایسه افاده و اعلام اولنور
و السلام اما عبد الرحیم یوزر باشینک مکتوبی مفهومی قورنده اولان اوچیوز مقدار
توفیقینک ایکی سنه لک مواجبلری و یرلیوب جمله فقیر الحال و پریشان احوال قبلان
و عبان عاری و سلاح و آلت خریدن خالی اولمشدر در غلوفه تحصیلنه مأمورا اولنور
برسنه حاصل اولمز و کوندن یکیز حواله لر اولرینه واروب تقید ایتنر باری اوچ ایلوق

مدار معیشتی او لورینی ایله امداد ایدن سز که تحصیلدار لر برنسنه ایله کلور
لر سه آد اولنور والاقعه ده یوزباشیلردن غیري کسنه فالمزوالستلام
اما فرج الله خان مکتوبنک مفهومی بو طرفه اماله لکار نصرت انجام ایتد و کزد
مسرور و شادمان و برادر زاده مرالسید یوسفه اولان لطف کزدن غریب لجه
امتان اولمشوز در همان برکون مقدم قورنر قلعه سنه نزول اجلال ایتکه سعی
واهتمام ایدن سز که عسکر دن خالیدرو اهلالی قورنر استمالت نامه تحریر ایدن سز که
دفع قزلباشه انلر کافیدر و هر کیم نیاز مند امان اولور ایسه امان و یروب
احسان ایله دخی جلب قلبه سعی ایدن سز که الانسان عبد الاحسان در و اول
جمیله ایله هر ایش انسان اولور ان شاء الله تعالی قورنر به شرف بخشای نزول
اولد قورنر خدمت شریفه واروب مشرف و خدمت دولت قاهره ده بدل اقتدا
ایدنر اول و اخرد دولت عثمانیه نك خلوص طویه ایله محبت صادقی ایز الله تبار
و تعار ایات عزیمت کزی آیات نصر ایله اراسته و جنود ظفر مشهور دیکری نصرت
ایله پیراسته ایدن والسلام انتهى بومنزله قورنر اها ایلسدن اون نفر معتمد
اهل ولایت کلوب طرف سرداریدن استمالت نامه نیاز ایتلر ایله رجالی حیز
قبولر واقع بو اولوبده بیورلدی نکاشته راعه بدیعه اولنوب کوندرلدی
صورت بیورلدی مسوده فقیر بالذات قورنر قلعه سنه ساکن و متوطن
کبیر و صغیر رفیع و وضع کائنا من کان انها اولنور که متواتر اسموع معلوم
اولدیکه سز لر دولت علیه نك قوللری و رعایا سی و خلوص طویه و صفای عقیده
ایله دعا خوانی اولوب انجق شوکتلو قدرت لو کرامت لو مرحمتلو پادشاهمز
پادشاه روی زمین اعز الله انصاره الی یوم الدین حضرت لربنک سایه عنایت
وظل مرحمتلرند اسوده حال و حوادث روزگار دن مرفه البال ایکن بر قاچ
سنه دن بر و حکم قضا و قدر حدوث ایدن تبدیلات و تغییرات حال ایله خوف
دو شوب حال وارد اولان عساکر مؤتیده نك استرداد مملکت ایچون اولان
توجهلرندن ناشی رعب ایله متلاشی اولوب امن و امانه مشتمل خط الامانه
نیاز مند اولد و غرط فرم اعلام اولنمغین اشبو بیورلدی تحریر وار سال

64

اولنشدن معنی ماضی حالات ماضیه سؤالی قیدینه دوشلر و بر فرد فقیرک
و بر مرد مطیع مال و جان و اولاد و اهلنه تعدی و تجاوز ایتد لر کند و حالیه
مشغول اولان کسنه یر دخل و تعرض اولنر بلش اولوب هر بریکز امن و امان ایله
خوشحال و مطمئن الخاطر و مرفه البال اولمغله دوام ایام عمر و دولت ابد اتصال پادشا
دعواته مداومت کوستورب موجب بیورلدی ایله عامل اولنر فردار و نر بخشینه
ثالث عشر شباط سادس عشر رمضان المبارک بعون الله تعالی محل مذکور دن بر حلت
دوسته باعث سرورد شمنه موردت ارفقور اولور ترتیب عجیب ایله مرور و بش ساع
مسافه نهر مادیان نام نهر عمیق اوزر نزول اولندی در ساعت سفاین موفوره ایله
بند جسم مباشرت اولنوب برکون اقامت و اقدام حضرت سردار ذیشان و سعی
سز کاران ایله حکیم جبر سنکین اولندی بو اثناده قورنر قلعه سی مستحفظلرندن
عبدالرحیم یوزباشی اردو به ورود و تلاطم در یای بیکران عسکری مشاهده ایدن
تفویض و تسلیم دن غیري جای امان بولمغله چهره سای پیشگاه سرداری او تو
تسلیم قلعه یر آدم طلب ایتدی طرف حضرت سرداریدن الباس عبابو بر مقدار مسکو
طلا احسان ایله جبر خاطر اولنوب براغای متعین کفایت مقداری آدم لرایله تعیین
اولنوب ارسال اولندقل ضبط قلعه محقق اولنجه درون قلعه ده اولان قزلباش
امن و امان ایله و کفایت مقداری سفاین ایله بی دخل و تعرض راهی اولوب
اهل قلعه نك دخی اکنه دن رشته یه وارنجه برنسنه لرینه اطاله دست
تعدی اولنماق سپار شیله خاصکی محمد اغا اوج او طه بیکچریان درگاه عالیه
کوندرلدی قلله الحمد قلعه مذکوره بو اسلوب اوزر فتح و تسخیر و داخل قبضه
تصرف پادشاه جهانگیر اولمغین مسافر و بلدی و رعایا و عسکری بیت
هیچ شک یوق کیم بو نصرت نصرت اسلامدره پادشاهک ملکنه تأیید و استحکام
معنای دلنشینی اوزر نواز شد ارشکران ارحم الراحمین اولدیلر بو حرکت
خوش ادا ایله بصره رعایا سی دخی سرتا پادشاه و خرم و ساحة مو انسته وضع
قدم برله بالاختیار ربقة اطاعتی قلاده چید مطاوعت ایتدیلر بومنزله
فرج الله خان آدم کوندروب جزایر و غراف و بنی خیکان و نرکان شیخ لرینه

فتح قلعه تورنه

وَأَزِيْقُ شَيْخِي مُحَمَّدَ بْنَ عَيْسَى بِهَ جَنَابِ سَرْدَارِ مَكْرَمٍ وَمَحَافِظِ بَصْرَةَ وَزِيْرَ مَحْتَرَمٍ
حَضْرَتِ تَلَرَنْدَنِ مَكَايَتِبِ أَمَانَ التَّمَّاسِ اِيْتَمَكَلَهُ وَفَقِ مَرَامِي أَوْزَرَهُ اسْتَمَالَتْ نَامَهُ لِر
تَحْرِيرِ وَكَلُوبِ مُلَاقِي أَوْلَمَلَرِي اَشَارَتِ وَحَايَتِ وَصِيَانَتِ اَيْلِهِ بَشَارَتِ اَوْلَنْدِيلِي
قُوْرَنِيَهَ كُوْنْدَرِيْلَانِ عَسَاكِرِ مَنْصُورِهِ وَارُوْبُ قَلْعَةِ مَذْكُوْرِهِ فِي كِرْكِي كِي ضَيْبُ
اَيْتَدُوْكَرِيْنِ اَفَادَهُ وَاعْلَامِ اَيْتَمَلَرِيْلِهِ قَرْدِ اَمَاهِ مَرْقُوْمَتِ اُوْنِ سَكُوْجِي كُوْنِي حَسْر
مَعْمُوْدِ عُبُوْرٍ وَقَارِ شَوِيْقِهِ سَنَدِ قُوْرَنِيَهَ بِرَبْحِ سَاعَتِ مَسَافَرِهِ مَكَانَهُ نَزُوْ
اَوْلَنْدِيَهَ بُوْمَنْزِلِهِ عَمِيْرِي بَكِي عَبَّاسِكِ بَرَادِرِ زَادَهُ سِي سَلِيْمَانَ كَلُوبِ عَسَاكِرِهِ
مَلْحُوْقِ اَوْلَدِي اَرْتِهَ سِي رُوْزِ فَيَرْوُزِ بَا زَارِ شَعْرُ هَرِي كَا قَالِدِرْدِي رَايَتِ
بِرَا مِيْرَا نَامِدَارِ هَرِي كَا صَفِ بَغْلَدِي بِرَسُوْرِ جَمَشِيْدِ جَاهِ دُوْتَدِي صَفِ صَفِ بِر
يُوْزِيْنِ لَشَكْرِ سَطُوْرِ خَطِ كِي اَوْلِ خَطِكِ مَضْمُوْنِ اسْتِقْلَالِ حَكْمِ پَادِشَاهِ هُ
مَا صَدَقِي اَوْلَانَ الْاِي جِهَانَ اَرَا اَيْلِهِ عَسَاكِرِ اَهْنِ يُوْشُ دَرِيَا خَرُوْشُ مَرْدَانَ مِيْدَانِ
وَغَادِرِيْشُ وَقَفَا طَنْطَنَهَ كَبْرَا اُوْدِ بَدْبَهَ عَظْمِي اَيْلِهِ قُوْرَنَهَ التَّنَهَ وَصُوْلِهِ وَبِي
قِيْلِ وَقَالَ بِلَا نَزَاعِ وَجِدَالَ نَزُوْلِ اَوْلَنْوْبِ مَحَافِظِهِ سَنَهَ التِّي اُوْدَهَ دَرِ كَاهِ
عَالِي بِي كِي بِيْلَرِي تَعْيِيْنِ وَخَاصِكِي مَحْمُودِ اَغَا اَنْصَبِ اَوْلَنْغَلَهَ اَرْدُوْدِنِ قَشَلَا لُوْ
نَقْلِ اَيْتَدِيْلَرِ فَصُلْ قَلْعَةَ مَذْكُوْرِهِ بِهَ وَصُوْلِهِ بِصَرَفِ طَرْفِهِ عُبُوْرِ اِيْجُوْنِ
شَطِّ الْعَرَبِيْكَ اِيْكَى طَرْفِهِ بِشِ التِّي مَحَلَّهُ اسْكَلَهَ لِرَا سْتُوَارِنِهَ وَسَفَايْنِ فَرْقَتِهَ
وَاجْقَلَرِ اَحْضَارِيْنِهَ شُرُوْعِ اَوْلَنْوْبِ مَقْدَمَا بِصَرَفِ اِرْسَالِ اَوْلَانَ اِيْتُوْبِ اَغَا
وَخَانَ مَرْقُوْمِ اَدَمِي وَارُوْبِ تَبْلِيْغِ رِسَالَتِ اَيْتَدُوْكَرِنْدِهِ مَرْبُوْرِ خَانِي صُوْلَتِ
وَكَثْرَتِ عَسَاكِرِي وَتَدَارِكِ مَوْفُوْرِهِ وَجِيَهِ خَانِهَ عَامِرِي اَفَادَهَ اَيْدِيْجِهَ خَانَ
مَذْكُوْرِ اِيْجُوْ اَوْلِ وَقْتِ حَقِيْقَتِهِ وَاصْلِ اَوْلُوْبِ تَكَرَّرِ مَكْتُوْبِ تَحْرِيرِ وَمَقْدَمَا
تَحْرِيرِ اَيْتَدُوْ كِي بَيْنِ بَيْنِ سُوْزَلَرِي تَا وِيْلِ وَبُهْمِ وَجُهُوْلِ اَوْلَانَ كَلَامِي بَتَدِيْلِ اَيْدِي
تَسْلِيْمِ وَلايْتِهَ قَرَارِ اَيْلِهِ خَرُوْجَلَرِي اِيْجُوْنِ بِرِ مَقْدَارِ اِيَامِ مَهْلَتِ طَلَبِ اِيْتَمَكِنِ
تَكَرَّرِ طَرْفِ اَصْفِيْدِنِ دُوْسْتَانِهَ مَكْتُوْبِ تَحْرِيرِ اَوْلَنْوْبِ اَوْلِ قَرِيْبِهِ دُوْرُقِ نَامِ
سَرْحَدِلَرِنْدِهِ جَمْعِيَّتِ قَرْلِبَاشِ خَبَرِي النَّمْغَلَهَ طُوْلِ مَدَّتِهَ جُوْازِ كُوْسْتُوْرِيْلِيُوْبِ
عَسَاكِرِ عُبُوْرِ شَطِّ الْعَرَبِيْ عُبُوْرِ اَيْدِيْجِهَ كَنْدُوْلَرْدِيْجِي تَدَارِكَلَرِيْنِ كُوْرُوْبِ وَلا

بوزاری پیدایند و چون تصور نشود که در روزی که پدید آید و غیر اینها بود

پادشاهی بی تخلیه اید لر دیوا اشارت و مکتوب سر بمهر کبر و اغای مرقومه تسلیم
و بصره اعیان و مشایخنه دخی مکتوب تحریر اولنوب اول طرفه اولان اعجامی بعض
اشغال ایله اکلتمیوب قطع علایق ایتملری تنبیه اولندی و محافظ بصره وزیر جلیل
القدر علی پاشا حاضر تلمی متسلمی دخی تعیین و خان مرقوم آدمیله بصره طرفه
بادبان کشای عزیمت اولمترینه قرار ویرلدی یوم الاثنین عشرين رمضان فرج الله
خانک برادر زاده سنی مکتوب ایله وارد اولوب اظهار اخلاص ایله اطاعت فرما
و صلاح دولت علیه اولور خدمت لرده دامن در میان اتمک او زره تعهدین اشارت
ایتمین طرف سرداریدن دخی کلوب قورنه التند بزمله ملاقی اولور سکنز مراد ایتد
معنا لره بر صورت ویریلوردیوردی جواب اولندی فصل ديار بکره متصرف
وزیر محمد پاشا و شهر زور متصرف وزیر مکرّم یوسف پاشا و میر میران قرمان ایتد
قورنه التند ارد و محافظه سنه تعیین اولنوب سردار کوه و قار بالذات قیوسی
عسکرینک منتجی و سپاه و سحدار و محافظ بصره وزیر شیردل علی پاشا و سیواسکه
متصرف مصطفی پاشا و میر محترم چتره زاده احمد بیک و بیره جکه متصرف علی پاشا
و قول کتخدا سی بش بیکدن متجا و نر ابطال برجال ایله یوم الاثنین رابع و عشرين رمضان
المبارک تحکیم اولنان اسکله لردن شطّ العربی شرس نام نخلستان طرفه عبوره
مشغول ایکن تکرار فرج الله خان اوغلی السید عبدالله کلوب نیاز مند خدمت و
بصره به معاً عزیمت استدعا ایدوب بیله همراه اولدی حضرت سردار عالیجاه و
عسکر شجاعت دستگاه تحریک لوای نصرت التوا و برابصره طرفه حرکت
و ماز الذکر ایتوب اغا و متسلم بکرمی دورت فرقه و بکرمی بیراق پیاده سرداری
بجرا بادبان کشای عزیمت اولد قورند بصره ده اولان قزلباش عسکر سلطانی
ورودینک خبرین النجه ابتدا بر مقداری بصره نک قوشویقه سنه کوردلان
نام محله مجدداً بنا ایتد کلمری قلعه به عبور بعد صحرا طرفندن موکب سرداری
علایمی هویدا و دریا طرفندن دو نماسفینه لری پیدا اولوب طوب و توفند
شنلکی ایتملریله خان مرقوم بصره اسکله سنی مقام علیده بولنمغین عساکر
منصوره و ریایات و اعلام منشور مشهودی اولنجه بی تاب و توان و دشت

بی امان ایله بی مجال و متلاشی اولمغین امداد حواشی ایله اولدخی کشتی بی سوار
 و قصور قزلباش و قرشویقه ده اولان یولداش لری ایله ولایت لری طرفه روا
 اولدیله انجق بزم مقدار بیمار اولمغین اول هول ایله شط العرب نصفه و وصوله
 فوت اولدوغن پسماندن فلان بعض اصحابی تحقیق اولمق اوزرم خبر و پروب حتی
 بعض طرفه بصره موت داودخان لفظن واقع حاله مناسب تاریخ دوشور ^{مشد}
 الحاصل حضرت سردار نامدار و عساکر دشمن شکار محل مرقومدن عبور وایکی
 منزله بصره یه قریب مکانه سایه انداز نزول اولدقده ولایتک قاضی و مفتی
 و علما و مشایخ و سادات و اعیانی کمال اجلال ایله استقباله مسارعت طرف
 حضرت آصفیدن جمله یه تطیب خاطر و تسلیه یه مشتمل استمالت ویریلوب
 یارنده بی روز فیروز پنجشنبه سلخ ماه مبارک رمضان مرتب الای و تمام
 وقار ایله سردار اکرم حضرت لری محافظ بصره وزیر مشارالیه حضرت لرنه برستور
 مورث التور و وزیران زین زرین و رخت سیمین ایله مکمل براسب نجیب دخی
 اهدایتد کد نصرکه هم کاب ایدوب دار الحکومه لرنه ایصال و کمال اجلال ایله
 استقلال و استقرار و پروب کیر و خیمگاه عزت لرنه اما له لکام میمنت اسام
 بیوردیلر بوجوه حسنه ایله غنیمت هم مرتفع و اسباب امن و امان مجتمع
 اولمغین اول ولایت جلیل الاتارده اولان شنک و شادمانلق برتاریخده
 واقع اولیوب اهل ولایت اعدا لندن خلاص بولمش اسیرکی وینکدن دنیا
 ککش و غمده ایکن اوجیا اولمش مرتبه لرنده مسرور لجنان سر جمله نواز شدائر
 سجن شکران اولوب دیدر اشکریز و قلب رقت انکیز ایله یک دست ویک زبان
 دوام ایام فرو شوکت و تأیید جلالت و خلافت پادشاهی دعاسن خاطر میکسور
 ایله مرفوع مسامع ساکنان بیت المعمور ایتدیله مضبوط دست اثر اولدوغی
 اوزرم یوم الجمعة غم شوال اولمق ایدی انجق غم رمضان و غم شوال کچه لری
 آسمان مغیم اولوب هلال شوال بصره ده ثابت اولمغله اهل بصره یوم مرقومدن
 دخی روزمه دار اولوب یوم التبت عید واحد کمال اعیاد متعددده ایتدیله کچه
 اردوی سرداری و سرای و الیه اولان سور و سر و رایله طوی و تفنک عذر

در ولایت منگوریه بیل بوزانی سنسی و اخرین منفقو عرابینده و اولمغین
 مضامین دست عاریه بجه کزقا و بوزان و بکر مضامین کیر و دستل کجق یازین
 دخول بیل کلاقی اول نظر من بولشد

برق آهنک اولوب زلزله رسان توده خاک و غلغله افزای قبه افلاک اولدیله
 حضرت سردار اکرم بصره ده جوامع مشهوره دن عرب جامعده ادای صلوة عید
 و خطیب لبین الباس فراجة جدید ایله خاطر تطیب ایدوب کیر و الای
 خوش نمای ایله تشریف ساز خیمگاه اولدیله شمس کلدی بومنزله عید روزه
 و پردی عالمه فتح و نصر تدن بشارت لکره اولک شاد کام بر فقیر دردمنده ایرمدن
 ضرر و کزنده بولدی ملک پادشاهی عون حقیله نظام اول سر و رایله عامه عالم
 محضر شرف تعید سرداری و والی اولوب دعای دولت پادشاهی مرفوع بارگاه
 کبریای الی اولندی فردا روز میمنت بروز بازار محافظ بصره وزیر جلیل الاتا
 سرداری عالی وقار و سایر سرکارانه ترتیب ضیافت و قدوم لرن ترجب
 ایدوب طرح بزم دلارام و نشر خوان اطعمه مسکیتة الختام ایتدین دورت بش
 ساعت نقل صحبت ایله شیرین کام و لجه احترام فرمای تشییع اولدیله
 و من الاتفاقیات طرف شاه عجمدن سابقا بصره ده اولان قزلباشک زاد و
 زواده لری تدارکنه مأمورا اولان نجف اغا ایله بصره سر ایندن فقیر اتفاقا
 کوریشوب عسکر پادشاهی بی نوجه اوزرم کوردک دیومنزور استیجار ایتد و لکن
 مغلط عین ایتدیله نه بویله سردار و نه بویله عسکر منظورم و نه کوش کذارم
 اولمشدر بومرتبه اجناس عسکر بر ولایت زیارت یا تجارت ایله کلسه لرفقر اسله
 بو اسلوب حسن معامله ایتدیلر و بوسردار کرم اشتهارت توقع فائده ایتد و
 کندن قطع نظر بومرتبه بذل انعام ایله جلب قلوب انامه تقید لری معجب و
 دردیو ختم کلام ایتدی انتی بوسر و مرفوق المأمول ایله اهل ولایت رؤس
 وجد رانی برایکی کچه چراغان ایدوب محافظ بصره حضرت لری دخی رفع بدایع
 ایتکله قانون عرب اوزره فقرای رعایا رفع رایات سفید و ندای خوشنوی
 عدل و دادی القای مسامع اهالی اسواق و محلات ایتدیله ماه مرقومت
 دور دخی کونی علی پاشا حضرت لری دریا یه ناظر بصره اسکله بی مقام علی نام محلده
 تکرار تدارک ضیافت و حضرت سرداری و رؤس عسکری دعوت ایله کامیاب
 عشرت و شیرین کام صحبت اولوب صفای خاطر ایله تا وقت شام بزم عیش و نشا

بالغ نصاب مرام اولنجه هر کس منزل کاهنه آهنگ عودت ایندی کویا وقعہ
 جملہ حضرت علی کرم الله وجهہ البہی محل مذکورہ سایہ انداز اجلال اولغین
 مقام علی ایله تسمیہ اولمشد ز بعد ذلک ولایت مذکورہ نواحیسی مشایخہ
 مناشیر استمالت رفرزہ کلک بشارت اولوب بوسنہ مبارکہ دہ ہر کیم سالک
 طریق انقیاد اولورسکہ داخل دار السلام امان اولور دیو اشارت اولغین
 نواحی کیرہ دن جنوب شمال وقیان ونشوه و حوطہ نام ناحیہ لک شیخ لری بر
 بر و الیلری قبوسنہ اقبال و تشریف خلعتلر ایله اجلال اولنوب بعضیسی کفیل
 و بعضیسی رهن ایله تحقیق اطاعت ایتشلردر و بعضیلری دخی اظهار نظام و تخفیف
 تکلیف رجا ایتلریلہ حاللری کور ملک بابندہ طرف حضرت سرداریدن و الیلرینہ
 حوالہ اولندی بوا تئادہ سردار عالی وقار تشریف ساز سرائی بصرہ اولوب ولای
 مذکورہ قاضی و مفتی و مشایخ و سادات و اعیان دعوت و عقد مجلس برلہ ولای
 پادشاهی کالاولد دولت علیہ طرفندن ضبط و والیسی مستقل و مستقر اولوب دفع
 محذور اولدی دیو جملہ یہ خطاب مستطاب بیورد قلرند سر جملہ ولایتزہ اشقیای
 اعراب و اهل بدعت استیلا ایتد کلری کوندن برو اکثر جوابع و مدارس متروک و طریق
 فتنہ و فساد مسلوک و اکثر میز و ایای خانہ منزوی و ستر حال ایله گوشہ لردہ
 محقق اولمشیکن اللہ الحمد لالا ولایت پادشاهی استخلاصی ایله قلوب فقرا مسرور و
 و جماعت ایله جوامع معور اولوب عنادہ مضرا کر برکسنہ قالمش ایسہ بعد ایوم
 دولت پادشاهییدہ یا خلق محمدی یا عدل عمری یا ضرب علی ایله انلردخی اصلاح
 اولنق امید اولنور دیو جواب و برد کلرند حضرت سرداری دخی سئوق کلام ایله
 الکلام یجر الکلام مغز اسنجه حالات گذشتہ و مبتلا اولد غکز زحمته سز دگر
 تقصیر دن خالی دکل سز دیو فی الجملہ سرزنش بعد ینہ نوازش بیوروب ان شاء اللہ
 تعالی من بعد دولت علیہ پادشاهییدہ غنودہ پستراحت و فراموش کردہ آیام
 کربت اولور سز بیورد قلرند سر جملہ خوش حال اولوب شعر ایتد اللهم فی الافاق
 امن المسلمین باد و آمد دولت پایندہ سلطان دین نور اللهم فی الاسلام مصباح
 البقا باثبات حشمت شاهنشہ روی زمین خلد اللهم سلطانا بهی الزمان

در این کتاب
 در بیان
 در بیان
 در بیان
 در بیان
 در بیان

شد ز فیض و فضای ملک فردوس برین، مدلولی اوزرہ دغا یه آغاز و نوازش دار
 شکران ملک بی نیاز اولوب امضای بمن اقتضای دعا ایله سجد مجلس ممضی
 و ثنائی اصابت پیرا ایله صکت مدعی مختوم اولنجه قاضی و مفتی و علما و مشایخ و سادات
 خلع فاخره ایله تجلیل اولنوب راهی اولد قد نصکره مضمون کلاملرین و مفہوم ملر
 تحقیق ایچون درد دولت علیہ یہ عرض و محضر تحریر و حضور سرداری یہ تسلیم ایتدی
 محضر مذکور اگر چه درد دولت علیہ یہ عربی تحریر اولمشد راجح قریب الفہم و لمق
 ایچون بعینہ ترکی ترجمہ برلہ ثبت اثر قلندی ترجمہ المحضر عتبہ علیہ سدید
 اشتباه و پاپہ سر بر مرحمت پناه لازالت محروسہ الی یوم الانتباء ترابنہ بصرہ الفیحا
 ساکن علما و مشایخ و سادات و صلحا و فقرا و سایر اعیان ولایتک محضر ضاعت برلہ
 عرض حاللری بودر کہ اشبوسد سدید عراق عرب و عجم اولان بصرہ ایالت و ولایتند
 تقدیر ملک قدیر و حکم لایستل عما یفعل ایله ظهور ایدن تزلزل حال و انواع کونہ
 فتنہ و فساد ایله واقع اولان تلاش احوال کاهی تسلط و تغلب اشرار عرب و کاهی حکم
 اهل بدع اعجاز بی ادب ایله اشبو مضجع اصحاب کزین و مسکن فقرا ی عباد و ضعفا
 و صلحای مسلمین و علما و مشایخ متقدمین فقرا سی بر زمان بلای قحطہ مبتلا و برزنا
 اشرار دیدند ولایت خراب جگر کرباب و دیدن لر پر آب مانند اسپر زندان ایکن دریای
 غیرت پادشاهی جوش و جارحیت شهنشاهی خروش ایتمکله فقرا و مساکین مسلمین
 حال دگر کون و احوال مشقت مقرون لرینہ عنایت و مرحمت بیوروب امداد
 فقرا یہ مسارعت و بو کرداب بلادن استخلاص لرینہ مبادرت برلہ ولایت
 مذکورہ محافظہ سی وزیر محترم سعادت تلوعلی پاشا حضرت لرینہ توجیہ و عنایت
 و وزیر مشارالیه حضرت لرینی منصبندہ استقرار ایچون متعدد وزیرای عظام
 و میر میران کرام و امر آء لازم الاحترام ایا التلری و قبولری عسکری و در کاہ عالی
 یکچر بلری و سیاہ و سلحدار دلاور لری مأمور و جملہ یہ حال محافظہ بغداد
 وزیر جلیل الاتارد و لتلو مصطفی پاشا حضرت تلری سردار و سپہ سالار تعیین
 اولنوب حقا حقا عنایت ملوکانه و مرحمت پادشاهانہ بیور بلغین و وزیر
 مشارالیه حضرت تلری مأمور اولان وزیرای عظام و سایر عساکر اسلام و تدارک

67

تام و کمال اهتمام و وجه خانه عامه و ذخایر موفوره و سفاین مشحونه و حرکت منصوبه
ایله بغداد دارالستاد دن نهضت و بصره و قورنه طرفنه سرعت بیورد قلرند علی
الطریق سدره اولان اجناس مختلفه اعراب شقاوت ثاب متفرق و پریشان و
اکثری صحرا و طاغله فرار ایتملیله لله الحمد و المنة عسا کر اسلام صلابت کافیه
و هیبت و افیه ایله عرض طریق و واقع انهار و شطری سده و بند و شد جسر ایله
مرور ایدرک قورنه قلعه سنه ایکی منزل مسافه محله رهبت بخشای نزول
اولد قلرند قورنه محافظه سنه اولان قزلباش تدبیر و سرعت حضرت سرداری
و حرکت عسکری بی ثاب و طاقت کتور میوب قلعه مذکور بی تخلیه ایتملیله
ماه رمضان المبارکک اون یدنجی مبارک جمعه کونی قلعه مذکوره داخل قبضه
خدا م دولت علیه اولدی در عقب بصره ده اولان داود خانه دخی ارسال رسول
و طلب ولایت پادشاهی ایتد و کلرند خان مر قوم بعضی تعطیل عسکر اولور خوا
ایله مترد سوز لر یاز مغله تکرار خان مذکور سردار مشار الیه حضرت لری
طرفندن تحذیر و خوجاری باینده اقدام اولن مغله خان مر قوم و یانجه اولان
قزلباش متزلزل لاقدم رعب و هراس تام ایله ولایت مذکوره دن حرکت
و مملکت لری طرفنه عزیمت ایتملیله بفضل الله تعالی دولت پادشاهی و بمن اقبال
شهنشاهی برکاتندن قورنه طرف دولت علیه دن مقبوض قبضه استحقاق
و مضبوط دست و کلای ظل الهی اولمغله قلعه مذکوره بیر درگاه عالی بکچر بلرند
مأمور اولن لری و یرلو قولرین و کفایت مقداری جبه خانه و ذخیره لرین تعیین
ایتد کد نصره اوچ برده طرفیندن تحکیم اسکله ایله شط العربی عبور و شهر
مرقومت بکرمی طقوزنجی چهارشنبه کونی عسا کر منتجه و جنود مجتمعه ایله بصره
قلعه سی التنه نزول ایدوب علی الصباح مبارک خمیس کونی ترتیب الای سرور
افزای ایله اهل بلد فقر اسنه فرج بخشای تسلیت اولارق بصره بی دخول و ولایت
مذکوره محافظه سنه مأمور اولان وزیر مشار الیه حضرت لرین منصبند استیقا
ایتمکله لله الحمد و المنة بوسواد اعظم و اقلیم معظم دن ظلمات مترکه مرتفع و
اشرار و مصایب کونا کون مندفع اولمغله عالم و عالمیان حیات جدید ایله سرور

68 و قلوب منکسر تازه جان ایله مجبور اولمغله عید اوزره عید واقع اولوب دست
اعداده اسیر بند زندان اولان مسلمان کبی مبتلای بلای دلد ازود و چارشد
و عسرت دور و دراز اولان فقراء عباد و ساکنان بلاد خلاص و الحمد لله تعالی تازه
عیش ایله اختصاص بولوب یورک باشندن منبعث کوز یاشی و کانون دل آشی
ایله پرورش بولان قوافل دعا و رواحل شانه قلب و لساندن مرفوع بارگاه کبریا
قلمشدر الله سبحانه و تعالی همیشه دولت ابد مدت پادشاهی و اقبال دوام
اتصال شهنشاهی بی مؤبد و مؤید ایتمکله سایه هم پایه لرین عامه مسلمان
و کافه موحدین اوزرند مدود و عنایت علیه لرین فقاری عباد الله اوزره نیا
محدود ایلیه همنه و کرمه بناء علیه لاجرم سردار مکرم تدابیر حکیمانه و حرکت
عاقلانیه ایله الحق تنسیق و تنظیم ولایت و استمالت و ترغیب رعیت ده بذل
مقدرت و والی ولایت استقرار و یرمکله سغیلری مشکور و افعال جمیل لری
مبورو اولوب ضبط طوائف عسکریه و صیانت اغراض و اموال و زراعت رعیت
و ساکنان ولایت اولن لری دخی کمال امید و استمالت ایله مرفه البال و اسوده حال
بیوروب ان شاء الله تعالی بر فقیرک بر حبه سنه اطالده دست تعدی و تجاوز اولنمیوب
کمال عفت و عدالت ایله عود تلری واقع اولمغین واقع حال و قوعی اوزره پایه سریر تحت
مصیره عرض حال اولندی باقی مر و فرمان در معدلت نشانکدر **فصل بصره**
قرشوبقه سنه کوردلان نام محله قزلباش بر قلعه جدید تشیید ایتملیله محل
مذکورک محافظه سنه مناسب واقع اولمغین قورنه قولرندن محسوب اولوق اوزره
یوز نفر قلعه مذکوره بی مستحفظ تعیین و ایکی طوب وضع اولندی ولایت مذکور
نک بو وجه اوزره نظامی و یریلوب و ایسی تحصیل انسیت و مکت ایدنجه سردار
عالی وقار و معاً اولان عسا کر رستم شعمار تحریک عنان و رکائب بنجایب ایدوب
علی الطریق بریحی ساعت مسافه خان نام مکانده سعادت لو علی پاشا بسط خوان
ضیافت و احبا ایله بر ساعت مقداری کامیاب صحبت اولد قلرند طرف حضرت سردار
برقا قمر الباسیله اکر ام اولند و قلرندن غیر دیوان افندی لری مهور اریکن تربیه
سرداری ایله منصب معهوده ترقی ایدوب چراغ لری اولمغین اولدخنی بر سمور ایله احترام

اولدقدنصکره هر کس اقرانيله وهر بار مناسب ياريله تَعَانُقُ وَتَصَاخُ وَخَرَن
دلدوزوداغ وداع ايله جکر سوز اولارق مفارقت ايتديلر محل مذکور دن
عزيمت اولنوب التي ساعت مسافه دير نام منزله نزول اولندي فرداروز
فيروز جمعه قورنه مقابله سنه شش نام موضع خيمگاه عسکر نصرت اثر
اولوب ارته سي کون حضرت سردار عالی وقار شط العرب دن مرور وارديه
شرف بخشاي نزول اولديلر لکن اوچ کونده قصور عسکر انجو رهياب عبور
اولدي ماه مذکورک اونجي کوني فرج الله خان اردويه وارد اولمغله شرف
ملاقات حضرت آصفی پيه واصل اولوب دولت عليه پير اظهار خلوص وادي
خدمت مخصوصه و غير مخصوصه پيه تعهد ايتکين طرف آصفيدن لازمه
اوزم اکر اموسوال خاطر ايله احترام اولندي اثنای مضاجبتده اوغللريک
وبرادرزاده لريکزمعاً میدرد يوطرف حضرت سرداريدن استخبار اولندوق
شيخ مانعی خاکپايه کتور ملر چون کوند ريشلردر البته کندويي بالذات ياقر
اقر باسندن برين حضور سعادت کتور لر ديورد جواب ايله منوال کلامه
اتصال و يروپ طرف آصفی پيه توجيه خطاب ايله سلطانم حالاً اگر چه بزسر
مسافر کرايز اما حقيقتده جناب کوزم مسافر عزيز عيز سرقدومکر ايله احيا
وصحبتکنه وصول ايله کافران مدعی اولدق ديوتا کيد مسئله محبت ايتدي
بو اسلوبه برساعت هم صحبت اولوب طرف آصفيدن وزيرانه برسمور فواجه
الباس وزين زرین ورخت سيمين ايله راسته بر رأس سب دخی احسانله اکرم
اولنوب راهی اولدي مرقوم قصير القامه مضبوط اللحيه تدبير اموره قادر دخول
مهالکه جائز تحليل وتوصيل و آب ايله آتسه امتزاج مهم ايتدوکی اموره رواج
ويرمکره ماهره دواهی روزن کاردن اولوب انجو والله اعلم توکلدن بالکلیه عاری
اولدوغندن ناشی دارود يارندن دور و کج طبعان دهقان و بي ادبان عربان
اراسنده مهجور اولوب حفاة و عراة رعایا شانه محتاج اولدوغنه ظاهر خالي شانه
کافدر فصل ماه مرقومک اون ايکنجي کچه سي ليله ثلاثا تقويم عالمده رقم
نوروز سلطانی بدید و زيچ ايامه تعيين روز فرير و زجديد اولمغين لطف هوا

69 وعيش هناه امن و امان عدل سلطان ليله مقرر روي زمين انواع رياحين ايله
مترهم اسباب شادمانی مهيا نغمت عنادل روح افزا ايت رونق افزاي
جهان اولدي يينه فصل بهار عارض کل بني کل قلدي يينه لاله عذاره قیلدي
صحن چمنی صنعت هزار صبا حسن تصوير رياحين ايله بر يوسف زاره مطرب
صبا اهنگ ساز صدي صحبت و لطف هوا محرت تار شرابین عيش و عشرت
اولمغين لب شط العرب نصب سحابه لرايله تزئين و ضرب خيام کونا کون
ايله تحسین اولنوب طرف حضرت سرداريدن تدارک ضيافت ايله وزري
عظام و ميرمیران کرام و جمله سرکاران عسکر اسلام و فرج الله خان دعوت
اولنوب اول ساحه مفرح باحه مشاعل شارقه و اسرجه بارقه ايلداراسته
وروي دريا مزين فرقه لر و مکمل قايقلر ايله پيراسته اولنوب انواع صنایع
غریبه اعمال و صدي طوب و تفنک دعدا سايه اتصال و يريلوب اول طرفلر
کورلما مش بلکه بر فردک مسموعي اولما مش خيره اندازان و اتشبازان سمد
غوطه خوردن ياي اتش اولوب غرائب آتشیبازي ايله خاص و عام تماشاي
نادیده و سيران ناشينده ايدوب بر کوري اعداء و شادمانی اجبا تحصيل مزه
اولندي فردا خان مرقوم حضرت سرداري ايله بر نوبت دخی تهنانشين اولوب
لازم کلان احوال مکالمه سنه خان مزبور عساکر ياد شاهينک او غورلري
کشاده و هر لازمه لری آماده اولوب بغداد و بصره صحرا سنده اولان بدخواهک
تاب و توانلری مسلوب بلکه عجم سرحد لرند اولان مخالفر مرعوب القلوب
اولدقلرين افاده ولاجر من عند الله تعالی منصور و مظفر سز ديواقرار و اوچ
دورت دفعه تکرار ايله تشبث دامن حضرت سرداري و رجاي نظر عنایت
و تعهد خدمت و تا کيد صداقت ايدوب يارندن سي يوم الاربعاء ثالث عشر شوال
المکره ماذونا روبراه اولدي بو کچه عظيم شرقي هوالر اولوب نزول مطار و
بي حساب ايله بنات نبات طراوت تازه و ربیع بدیع صفای بي اندازه بولدي فصل
امور مملکت بو قراره کلنجه بوندن اقدام سر زده نوک قلم اولدوغی اوزم خاصکی
محمد اغا قورنه قلعه سنه اغا نصیب و بيک دورت نفر اولق اوزره التي اوطه درگاه

عالی یکجہ پیری تعیین و بر قسط موجب و سکنز آلیق ذخیرہ لری و یریلوب و یرلوقان
دخی یکجہ بیان پرتوان و کوللو بیان مین و یسار و عزبان و مستحقظان و جبہ جیان و طویجا
و کتاب و جاوشان دیوان جمعاً یکون بیک یدی یوز التمش یدی نفر اولق اوزرہ و وزرای
عظام و میر میران قبولرندہ اولان مردان کار زاردن کند و رغبتلریلہ تحریر و بش آلیق
ذخیرہ لری و قلعه مذکورہ تعمیر و جبہ خانہ مہمانی توفیر اولنوب قلعه مذکورہ نیک استیلا
عرب و عجم ایله بعض طویلری عجم طرفہ نقل و بعضیسن دخی اهل قلعه تودہ خاکدہ بنہا
ایتملریلہ زیر خاکدہ اولان لری اخراج و استحباب اولنان طویلردن ایکی یارہ قلبورنہ
طوب وضعی ایله تقویہ اولنوب ما یحتاج قلعه تکمیل اولند و غندن غیر ی بصرہ
ایالتی بلاد حارہ دن اولوب کر میت ہوادہ مکت عسکر و دواب عدیم الامکان اولن
اقبال صیفا ایله عودت اقتضا ایتمکین اشبو سفر منصورہ مأمور اولان وزرای
عظام و میر میران کرام و سایر عساکر اسلامک ہر برینہ طرف سرداریدن سفینہ و ذ
ایله امداد و اعانت و ما یحتاج لری تکمیل و رعایت اولنوب کوچہ قرار و یرلری فصل
ماہ مرقومک اون دور دخی کونی یوم الخمیس ارد و قورنہ التبتدن رحلت و برسات
مسافہ ایله ہر مادیا نچارک ساعت مکانہ سایہ انداز اقامت اولندی
دجان ینہ اول کون تقید سرداری ایله ہر مرقومہ بند سفیان جسرو بین الصلتونین
عبورہ مباشرت اولنوب ہر مذکورک محل عبوری پیش و پسدن آب کل ایله
مترج ممد چامور اولغلہ عظیم زحمت چکلدی انجق ماہتابک یوزی آق
اولسون اول کیچہ صباحہ و یارین اخشامہ دک عسکر اسلام عبورہ رھیاب
اولمشلردن بو منزلدن مانعک برادر زادہ سی شیب مکتوب و بر قاج اکابر
عربان منتفق و فرج اللہ اوغلی السید عبداللہ ایله کلوب حضور سرداری
رومال و تشریف عبا ایله مزبور و معاً اولان مشایخ تجلیل اولنوب مرقوم سبب
عرض خدمت و ادای رسم عبودیت ایدر کی عسکر اسلام سلمان خرن علی اوزرہ
وارور قیاسیلہ واروب امداد تمک فکرلیہ اول طرفہ وارملق اوزرہ ایکن بو
طرفہ امالہ لکام عزیمت بیورد و عکر استماع اولنمغین اول طرفی علی حالہ
قویوب بو طرفہ کلشوز دردی مکملہ حضرت سردار اکرم سلمان خرن علی کیمدر

و فرج اللہ اوغلی السید عبداللہ ایله کلوب حضور سرداری

۷۰
امداد یکزہ نہ احتیاج وارد رہنوز انک اسمی و رسمی ستمع ہمایون شہریازی یہ القای
معلوم و نیچہ نیچہ و کلانک دخی مسموعاری اولما مشدرا انجق عسکر اسلام بصرہ
ضبطی و والیسنتک استقرار نہ مأمور اولغلہ کلوب اللہ الحمد آد خدمت ایتمشلردن
عسکر یاد شاہی مانند قطرات امطار و مثال اعداد در مالدر امداد و اعانتہ متج
دکلدر لری دیو فرمان ران جواب اولوب معاً اولان عسکر اسلامہ اشارت برلہ
اثبات مدعی و اشکات مدعی ابتدیلرہ و مانع مرقومک مکتوبی فتح و قرأت
اولنوب بر مقدار اظہار تاب و توان و باشندن و فرت غریبان غریبان اولد و غن
تحریر و اد بدن خارج ادارہ لسان خام خامہ ایتمکین طرف سرداریدن رد جواب
تحریر اولنان عربی مکتوبک اصل ترکیسی بعینہ ثبت اثر قلندی صورت مکتوب
قدوہ العشائر عمدة القبائل منتفق شیخی الشیخ مانع زیدت عشیرتہ بعد السلام
انہا اولنور کہ قرنداشک اوغلی شیب مکتوبکز ایله وارد اولوب مفہومی معلوم
اولمشدر دولت علیہ و سد سنیہ و وکلای سلطانیتہ یہ خلوص و بعد الیوم
صدقات اوزرہ خدمتہ بولنمکزی افادہ و حال اوزر یکزہ و فرت عشائر و
قبائل و اولاد و اقربا و اولاد عتر و ہر برینک توابع و لواحق اولوب جملہ پستی
و یرملک لازم کلد و کن و مصارف کثیرہ کرا اولد و غن و بز دخی بادشاہ قولیور غیر بلرد
زیادہ مستحق ایزدیو اعلام ایتمش سز معلوم اولہ کہ بوندن اقدم بالنفس بغداد
حضور یرمہ کلوب یا خود صدر عمارہ دہ کلمت اوزرہ تعہد ایتمش ایکن حال بعض
معذرت ایله مرقومی کوندر مش سز ایدی مخفی اولیہ کہ ابتدا بغدادہ طرفرہ
کلان مکتوبکزہ کیچن احوال لردن توبہ و رجوع بعد الیوم قناعت ایله کند و
حال کزہ اولوب سابقا منتفق شیخی اولان لرنہ طریقہ سلوک ایدر کلشدر ایسہ
سلوک ایتمک شرط و تعہد ایتمکز ایله بز دخی توبہ کزی قبول و استمالت نامہ
تحریر و اسر سال ایتمشیدک حالینہ اولرای و کلام اوزرہ ایزم مقام حکومت
مقام صدق اولوب اول مقام مکرمہ اولان لرنک سوز لری راست و عہد لری
واثق اولمق الزم اولغین ان شاء اللہ تعالی بز دخی سوز یرزدہ صادق اولوب عہد یرزد
نکول عدیم الاحتمالدر بویلہ اولنجہ سنک عشائر و قبائل جمعہ سبب ندر بونلرک

جمعیتی لاشک مصارف کثیره اقتضایدر و مصارف کثیره آدبی طمع خامه بلکه نیجه
 مهالکه دوشور و الله الحمد شوکتلو قدر تلو عظمتلو کرامتو مهابتو پادشاهز پادشا
 روی زمین امد الله تعالی فی ایام عمره و خلد خلافته الی یوم الدین حضرت تلرینک
 عسکری انجم مثال و لشکری مانند عدد در مال اولوب اخر عسکره احتیاج لری
 اولدوغن بیلور سنر سنر لر انجی قدیم الایامدن تصدقات پادشاهیدن معین
 اولان نان پاره ایله بصره و الیلرینک خدمت لرینه و تحصیل رضا لرینه مأمور
 اندن غیری سزندن سنه مطلوب و مأمول دکلد ایددی بو اسلوب اوزر سز
 و طریق صدق قدم ثابت اولوب لزومی اولمیان اعراضی تخفیف و دفتر مفصل خاقا
 مشیخته موقوف اولان معیشت ایله قناعت و مصارفی تقلیل ایدوب حال
 محافظ بصره وزیر جلیل القدر سعادتلو علی پاشا حضرت تلرینک خدمتند رضا
 اوزر حرکت بذل مقدرت ایدر سز که حصول مطلب و حال کزده انشیدر جمعیت
 عسکر محل نهمند ترا تقوا مواضع التهمه کند و حال کزده مقید و تصدقات پادشا
 معین اولان نان پاره ایله مکلفی اولدقد نصکره جمعیت عشایر نه اقتضایدر
 عاقلانه تفکر و حکیمانانه تدبیر ایدوب نفوذ بالله غضب پادشاهیدن بغایت
 احتراز و دفع وساوس شیطان لعین ایدوب طریق مستقیمه ثابت قدم اولد
 زیرا عواطف علیه شهر یاریدن عفو جرم بر نوبت ایکی نوبت اولور بوسنه
 مبارکه ده عفو پادشاهی به مظهر اولمش سن بوندن صکره یینه اولکی حاله
 شروع ایدر سزک پادشاه اسلامک سیفی طویل و عدوسی ذلیل اولدوغن
 و طریق حقدن عدول ایدوب بغی و فساد ایدن لرت عاقبه الاقر لری یینه منجر
 اولدوغن بیلور سنر نفوذ بالله بوکره غضب پادشاهیدن خلاص کریان حالدر
 کناهلک بوینکه بزه محل عتاب قائمندی نصیحت پذیر اولمغله دفع اعراب و تخفیف
 مصارف و قناعت معین ایله مکان و مأوی کزده مرفه البال و منتظر
 الاحوال اولوب دوام عمر و دولت پادشاهی دعاسنه قیام کوستور سن
 والله سبحانه و تعالی و فی التوفیق و هو یتدی الی سواء الطریق و السلام
 مکتوب مرقوم بشیبه تسلیم و فرج الله خان اوغلی السید عبدالله دخی طرف

سرداریدن برقبضه خیر طلال انعامیله نوازش اولنوب راهی اولدیله بوندن اقدم
 مزبور هر بر کلوب کتدکجه کاهی کوزک و کاهی فراجه و عبا الباسیله رعایت اولمشد
 بوکون بغداد طرفندن مکتوبلر وارد و نیجه بشارت ایراد ایتمشد روز فیروز
 بازار سابع عشر شوال منزل مذکور دن رحلت و بش ساعت مسافه قرب آستانه
 حضرت عزیر علیه السلام نزول اولندی فردا محل مرقوم دن نهضت الی ساعت
 مسافه عبیسی نام منزل عسکر انجم شماره قرارگاه اولدی اتفاقا فقیر بوکون
 عسکرک اولنه قریبه مکانه و اصل و کسب راحت ایچون بعضی چمنزاره نزول ایدو
 مکث ایتدکم دورت بش قات صفوفی مألوفه ایله عسکر اسلامک اول
 و اخری تخمینا اوزد خا ما دورت ساعت مسافه اولدوغن مشاهد ایتد
 فردا تحریک لوی عزیمت اولنوب بش ساعت منزل ایله اراجل نام نهر عظیمک
 بر ساعت مسافه طرف شرقیسنده نزول اولندی بو منزلده نهر مذکور
 عبور اولنوب جوانر مقاطع سنه دخول ایله ضابط تعیین و نظامی ویر
 مصتم ایکن حکمت الهیه صور لطفیان و صحاری مانند بحر عثمان اولوب
 یوللر مسدود و جاده لر مشدود اولمغین بالضرور فسخ عزیمت اولوب نر کیه
 شطنه نصب سفاین جسم مباشرت اولندی بوکون اقامت ایله ماه مرقوم
 یکریمی برنجی روز پنچشنبه عبوره استبدار تریسی دخی اقامت و قصور عسکر
 عبور و ابوسدر نام منزل اوج دورت ساعت مسافه قطعی ایله نزول
 اولندی اندن دخی رحلت ایکی بجق ساعت مسافه اهواز دن خارج علی الطریق
 بر نهر جاری اولمغین بر مقدار یری سد و بر مقدار یرینه کویری نصب اولنوب
 قبل الظهر عبور شروع و بین الصلواتینه دلت طریق مسلوک ایکن شدت
 وحدت جریان آبدن ناشی کویرینک سد و بندی متلاشی اولوب راه منقطع
 اولدی سفینه لر دخی شطرن اولوب اول رایه کتور ملک ممکن اولما مغله تدبیر
 سرکاران و اقدار حضرت سردار کثیر الاهتمام ایله تحکیم اونا دعیمق و شد جمال
 جبال عظیم الجثه قوی البنیه اولنوب اوزرینه بند آخشاب مستقیمه ترتیب
 و خشوخار و خس ایله کویری نصب اولنوب اول کیجه قصور عسکر دخی عبور ایله

۷۱
 فیروز کتور کون
 ایدر ایلی مرط اولمشد
 بعضی چمنزاره نوازش

۴۱

ایکی طرف

ماه مذکورک یگرمی دوردخی کونی روز بازار بر بحق ساعت مسافه الایبتر
نام منزله نزول اولندی منزل مذکورده دخی احواردن خارج ولرستان
طاغزلندن نازل عرض طریقده آب شور دن بر عظیم نهر جاری اولمغین سدو
دک عسکر توقف ایتمیوب بائی وجه کان هر کس بر لوب بردن عبوره سرعت
حضرت سردار پراقبال وسایر اصحاب احوال و اطفال کلکرتداریک و اناوب مقوله
تعبیر و دواب مقوله سن صویه اوروب کیچور مشلردر بوباید عسکر طرفدن
بالا اذن سرداری واقع اولان عجله ایله حکم قضا و قدر اوج دورت نفس
غریق لجه هلاک اولدوغندن غیر ای بحق اوج کونده تمام عسکر عبور حتی
طویلردخی غربه سیله صویه اوریلوب کشان بر کشان مرور ایتدی اندن
دخی رحلت یوم لثلاثا ماهه مرقومت یگرمی التخی کونی قبیل حطیم نام منزله بش
ساعت مسافه ایله نزول اولنوب وقت ذهابه تازه و ترا اولان بنات بنات حد
بلوغه رسید و خوان نعمت الهیه جا بجا کشیده و انواع ازهار و نجوم ارضیه زاهر
و وجود عالم ناضر امن و امان صحت ابدان صلح کرک و کوسفند و راحتی شویان و
اوضاع سرکاران مشفقانه و حرکت جنود ابدانه مردان نفیر سحر خیز دورادور مهترخانه
فرح انگیز اولوب طی مراحل قطع منازل ایدرت روز پخشنه قلعه سر وجیه نام یگر
گلا منزله الی ساعت مسافه ایله نزول اولندی اندن دخی تحریک تازیانه سرعت
دورت ساعت مسافه سر وسط نام محل جلوه کام خیام کلزار اشتباه اولدی بو منزل
صحرا اولغله هور صویله اکتفا اولندی بو منزل کفری حجر مطبوخ ایله بنا اولمش
برسد ممد و اولوب دراصل نایدی و کیمک بنا سی و نه طریق ایله خراب اولدوغندن
کیسه خبر و برمشدر سفاین ذخیره و صولچیون بو منزلده اوج کون اقامت اولنوب
هر کس قدرتی قدر کیلردن ذخیره الوب بوند نصکره اردو کیلردن ایرلق اوزیر
طرف شماله صعود یوم السبت غره ذی القعدة الشریفه بش ساعت حرکت ولرستا
طاغلی قریبه قره دپه نام منزله ضرب خیام اقامت اولندی یوم الاثنین ثالث
ماه مذکور ابتدای نینسان نصف اللیل رحلت و اون ایکی ساعت تحریک مهمیز خونریز
عجم قراسندن بگسا نام قریبه قریبه نزول اولندی قریه مذکور طاع دامننده میاه کیره

بندک ذات الخیل بر قریه معموره اولوب لرستان خاننه تابع صوباشیسی کاظم
نام کسنه حضرت سرداری پیر بولشوب تشریف عبا ایله سرافراز اولدی یارنده سی
علی السحر رحلت ویدی ساعت مسافه بغداده تابع بدرع سنجاغنه نزول اولندی
اندن دخی نهضت ایکی اوج ساعت مسافه ساحه صراخ نام منزله نزول اولنوب
بو منزل لدره اوندن متجاوز سنکستان ایچره انهار جاریه آیقندن عبور و عظیم جامو
لقلردن مرور ایله خلی زحمت چکلدی ما را الذکر شیب مانعه واروب مکتوب
آصفی ایصال ایتدکه یوم الجمعة سابع ذی القعدة خامس نینسان مانع مرقومدن
تکرار حضرت سرداری پیر مکتوب وارد اولوب مفومنده نصیحه شامل اقوال
صحیحه پیر مشتمل معجز اولان کتاب شریف و خطاب لطیفلی و اصل اولوب
شراب صافینسندن تناول ایله ریان و خوش رایحه سندن سکران اولدم و مقنا
عامل و معناسنه ممثل اولدم عبه علیه سلطانیه اولیاسنه و سده سینه
خاقانیه و کلاسنه خلوص طویت و صفونیت یا غزده ثابت در بلکه فرض و واجد
زیر اطاعت امام یعنی سلطان الله و رسولنک اطاعتلرینه مربوط و منوط
مقدمه طلب ایتد و کمز فزید لطف و شفقت صدق و اخلاص منمنه منافی و عبودیت
خلافی دکلد زیراد ولت قاهره اولیاسنک لطفلی خاص و عام بیتد ساینر
ور اقلری جمیع انام اطرافنده دایر دره و محافظ بصره وزیر معظم مشیر مخم علی پاشا
ادام الله تعالی جلاله حضرت تلرینک خدمتلی فرمان بیورلمش امریکز مطاع و فرمانکر
واجب الاتباعدر ان شاء الله تعا کند و لزدخی بزدن راضی و کمال رضا اوزیر
اولور لر و الله یقول الحق و هو یریدی السبیل و ما توفیقنا لا بالله و السلام علیکم
ورحمة الله اتمی طرف حضرت آصفیدن تکرار مختصر و مفید قلیل اللفظ کثیر
المعنی ملایم سوزلره مشتمل رد جواب اولندی منزل مذکور دن رحلت طقوز
ساعت مسافه عمیریات نام منزله نزول اولندی ثامن ماه مذکور رحلت مندی
قصه سنک طرف غریسندن طقوز ساعت مسافه بی توران قبر شریفی قریبه
نزول اجلال اولنوب قرمان والیسی ایوب یاشا یگرمی کون مقداری بیمار و بون
منتقل دار قرار اولوب مقام مرقوم سر نهاده و ساده لحد اولدی یوم الاحد

یکی تحوی ساعت نهر زیاد
منزل نزول اولنوب
نهضت

۷۲

راضی ایدر نو کندور

و طقوز ساعت مسافه

تاسع ماه مرقوم طقوز ساعت سیرایله بلاد آرزین بزایزینه نزول اولندی
اندن دخی تحریک الویة نصرت التواویدی ساعت مسافه مهرود ناحیه سی
بزایزینه نزول اولندی یومر لثلاثا شب ساعت مسافه ایله خراسان بزایزینه
نزول و ماغدیر ایله اکتفا اولندی یومر لاربعا طقوز ساعت سرعت حرکت ایله
دیاله شطنت قارشو بیقه سنه نزول اجلال اولنوب بند جسر ایله اول باول
عسکر عبور ایدرکن اول کجه خبری یارنده سی درگاه عالی قیوچی باشی لرندن حسن اغا
خطهایون قطعی البیان ایله دیار بکر والیسی محمد پاشانک قطع رأسنه
وارد اولغین اول جبری قطع بعد مشاوره بهانه سیله پاشا الرخیمه سرداری
مجمع اولوب پاشای قریب الاجل مقطوع الامل دخی دعوت ایله مجلسه صولده
واقع حال اعلام و جلادان خون آشام مباشرتلیله هلاک و قرب حضرت شیخ
عبد القادر قدس سترده متواری لحاف خالک پاک اولدی نه جریمه مؤاخذه
اولندوغی شهرت یافته اولماغله تفصیل اولمندی روز پنجشنبه اقامت رو
جمعه جسر مهوردی عبور ایله سردار اگر حضرت امام اعظم حضرت تری رضی الله تعالی
عنه قوسى محراسنه ضرب خیام قیام سیوردیلر فردا خامس شردی القعه مرتب
الای جهان آرا ایله سردار عالیوقار تشریف سازدار الحکومه لری اولوب سپاه و
سلحدار دن ماعدل عساکر اول باول ماذونادارود یارلرینه عزمت ایدوب سفر
مرقومه مأمور میر عالی تبار چتره زاده احمد بک دخی بغداد محافظه سنه مأمور
اولان وزیر محترم یوسف پاشا ایله رابع ذی الحجة الشریفه سنه مذکور قصبه
ترنفر اعظیته طرف آصفی یرو داع و راه مقصوده اسراع ایتدیلر حقیقه الحال
بودر که بویله برسواد اعظم باب مکه مکرم بندر هندی و روم و عرب و عجم فتح و فتح
و داخل قبضه تصرف یاد شاه جهانگیر اولوب بومایینده برکسه نک بورنی قانیو
وبوقدر عساکر برکون یا کجه علیق دابه و توشه راهه محتاج اولیوب و بر فیکرت
براقچه سنه اطاله دست تعدی اولنوب رعایا و بر ایا شاد و خرّم و طوائف
عسکر نصرت ایله توأم اولوق مجرّه آثار فضل ازلی و الطاف باهره لور لری
اولدوغی نمایان اولوب محتاج تفصیل بیان دکلدرد و الحمد لله رب العالمین

۷۲
۷۳
فیما بعد وزیر مکرم و سردار محترم حضرت تری عساکر اسلامه اذن بیوریلوب
کندولر برنیچه ایام تدبیر مقدمه نظام مملکت و رفاه انتظام رعیت بایند بذل
مقدرت بیورملری امر مقصد رزبناء علی ذلک سر بشردمه اشقیای عربان
وصاحب بغی وعدوان اولان عباس خزعلی و اوغلی سلیمان نام منفسدان یازیلوب
ارسال اولنان بیورلدی صور تیدر که عینله کتب اولندی لمسودة الحقیق
قدوة العشائر عباس خزعلی و اوغلی سلیمان انها اولنور که بشراون سنه دن بر و
بغداد و بصره طرفلرند ظهور ایدن اختلال ایله بعض مجملای اعراب و سفهای
رعایا هوای نفسنه تابع و وادی ضلالت تابه اولوب بغی و فساد شروع
و ولایت یادشاهی بر تغلب و رعایا فقر اسنه تسلط ایتد کلری شوکلو قدر
مهابتلو کرامتلو عظمتلو پادشاهز یاد شاه روی زمین قهرمان الماء والطين
حضرت لرینک سمع هایون لرینه القا اولمغین اول مقوله اشراک دفع و رفعی و ولایت
ورعیتی ایا دی بغاتدن استخلاص و عناده مضر اولان لک تغریک کوش و کسر
انوفلری ایله تادیب و ضبط لری ایچون و زهرای عظام و میر میران کرار و طوائف
عساکر اسلام فرمان و جمله یه بزیر بردار تعیین بیورملری ایله بز دخی سفک
دما دن اجتناب ایله بوسنه مبارکه ده هر کیم صدق نیت و خلوص طویت ایله
بغی و فساد دن رجوع و طریق مستقیمه سلوک ایدوب توبه و انابت ایدر سه
حالات ماضیه و حرکات عنادیه دن مسئول اولمیوب مؤاخذه اولنماق بایند
رکاب هایون شوکت مقر و نه عرض و عنایت رجای ایتد و مکرمه لله الحمد رجا و التماس جز
قبول یادشاهیدن واقع اولدقد نصکره بر موجب فرمان هایون بصره یه واریلوب
علی کل حال نظامی ویرلد و کندن خبردار اولمش سنر امید متنبه و بیدار اولانر که
بعدا ایومر عسکر یادشاهی بغداد داعرینک و مقاطعه لرینک نظام و انتظامنه
ودفع و بغات و عصاتة مأمورا اولمشلردر ان شاء الله تعالی عن قریب مقدمات
خریفه تکرار بغداد ده جمعیت و احتشاد ایدوب بوندن صکره توجه و عزیمت
اول طرفه اولدوغی بلا اشتباه در شرعا و قانونا سزای خبردار و حال کزدن استخبار
لازم کلکین بیوریلدی تحریرا اولمشلدر وصولنده آگاه اولانر که اولاقمر و بغداد

دولت علیه دن بزه توجیه و تدبیر امور جمهوری ذمت و عهد فرم حواله و تعلیق
اولم شکیکن برحق سنه دن بر و کیفیت حال کز ی حضور یمه اعلام ایتمد و ککره
باعث ندر تا نیا مقاطعات یاد شاهینک کزیدن مقاطعه لری تغلبا ضبط و رعایا
پادشاهی به تسلط برله شرعاً بیت المال مسلمینه راجع اعشار و رسومات
شرعیه بی قبض و کد و هوا ککره صرف اتمک نه سنند و نه جسارت ایله دراکر ککره
یا ایها الذین امنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم مدلولنه اقرار
و ایمان اید رسکنز بوضع و حرکت اقرار بکره منافی و ایمان ککره خلا فیدر و اگر اولی
الامر بلیز ایز کند و باشیمزه بتر و ایز ایز دیو ادعا ایدر سنز نقلاً و عقلاً بغات فرمه
سنده اولوب دفع و رفع کز و زوی زمیندن ازاله کز جمله مؤمنین و مؤحدین لازم
بلکه واجب و امر متحکم اولدوغن بیلور سنز بلیز ایسه کز بلا نلر بکزدن سوال
ایدر سنز یوخسه آخر عدل کز و جو ابکر و ار ایسه و بومرینه و حشسته باعث بر
اولش ایسه بیچون اعلام اتمز سنز بر او جزاران سواد عظیمه و بلاد معظمه
آلاف مؤلفه خلاقی ربقة اطاعت پادشاهی بی وضع رقبة رقیق ایدوب ه
اطاعتلرین وسیله راحت بلسلر ایکن سنز بو قدر چه شرمه ذمیمه و جماعت
قلیله ایله مقاومت ملاحظه سی هیاهات خیال عاقل و فکر باطل اولدوغن
فهر اتمز میسر آید بی بلس اول سنز که پادشاهن پادشاه ظل الله الفازی فی سبیل
ناصر عباد الله حامی بلاد الله حضرت کلرینک بعنایت الله تعالی عسکری مانند قطرات
امطار و مثال غدا در مال اولوب کند ولری ان شاء الله تعالی بر سنه بجز اتمز
آنحق بینه عنایت و مرحمت بیور و رکاب هایونلرندن شفاعت مز اوزم بوسنه
مبارکه ده هر کیم توبه و رجوع ایله طریق اطاعت و انقیاده سالیک و عروة الوثقا
مطاعت و متمسک اولور ایسه توبه سی قبول اولوب جریم کز شده دن مسؤل
اولز بوندن صکره عنادند هالت و بادیه ضلالتده منهلک اولانلرک جزای سنز ایسه
ویریله دیو فرمان هایونلری اولمشدر بشیوز التیوز سنه دن بر و بود ولت ابدی
مخالفت ایدنلر علو خار و خس کی یاندی سویندی یا خود مانند رکب مرکب هوا بر
ایکن مشوار سکر دی تکرلندی و عاقبت حاللری و نتیجه احوال لری بینه منجر اولدوغی

ملاحظه ایله عاقلانه تفکر و حکیمانه تدبیر ایدوب عدل کز ندر و اعشار بیت المال
نوجهله مداخله اتمش سنز و نه شریعت و نه حقیقت ایله طریق بغی و فساد سالیک
اولمش سنز اگر عدل کز و وحشت کز باعث جو ابکر و ار ایسه یا خود طریق نجات
فکرند ایسه کز واقع حال کز ی و حقیقت امر بکزی طرف فرم اعلام ایدر سنز که
در دکره دوا و اول مسترح مسکن و ماوی اولمکزه مساعده اولنه و الا
نعوذ بالله غضب پادشاهی بر مظهر اولنجه حجر و مدبر و وحوش بحر و بر حتی
طیور فوق الشجر و قتیله سنز دشمن اولوب اولاد و انسا بکر ایله خلاص کر بیان
جان اتمک عدیم الامکان اولور من نصح ما قصر و من اندر فقد اعدس
ولا جر آسیاب سلامت مرکز تسلیم و اطاعت اوزم دایر و چرخ راحت
محور نصیحت اطرافنده سائر اولدوغی ظاهر در نصیحت قبول ایدوب تسلیم و انقیاد
مطیع و منقاد و تارک بغی و عناد اولوسکنز فیها و الامر بکزی توضیح و ما
فی الضمیر بکزی تصریح ایله حضور یمه اعلام ایدر سنز که بز دخی ما مور اولدوغن
امرک اجر سنه اقدام و انفاذ حکم لازم الاتباع پادشاهی به اهتمام ایدر لوم

والله یقول الحق وهو یندی السبیل و انتم المقصد

الغایه و ببر الکفایه

تم

اجمال سفر نهر ذیاب

سفر مذکور باعث وبادی بو اولدی که مانند حیون آنها مشهور
ربع مسکوندن شط فراتک اول مخرجی ارض روم طاعلرندن
اولوب قوس وار قطع اطواد وبلاد و طلی قلاع و بقاع اید رک
قلر و بغداده مرور ایله حله قصبه سندن جنوبه مائل طرف شرق
نزول و بغداده تابع رماحیه و خالد و کبشه و سموات و بنی مالک و
وعرجه ناحیه و قصبه لرینه اوغز ایوب بصره جزایرینه مرور و شط
دجله یه قارشوب قورنه و بصره یه اوغز ایوب بحر هندی و وصول بو یوز
قدیم الیامدن بو اسلوب اوزره جاری ایکن او توز سنه دن متجا
زماندن برو بیک یوزاون اوچ تاریخنه کلبنه چندان تقید اولما
سابق الذکور ماحیه قصبه سنک دورت ساعت مسافر طرف
غریب سندن شط مر قومدن متشعب نهر ذیاب تغیر اولنور حسکه
ناحیه سنک خرقی اوزرینه حدت و شدت جریان شط واقع
اولوب تاریخ مذکور دن مقدم نهر مر قوم هنوز بو مرتبه و سعت
پیدا ایتمیوب قدیمی مجرای شط دخی بو مرتبه مملو و منسد و کشکن
بغداد و ایلیری ضرری اولمز ملاحظه سیله سد و بندری تدابیر
میهن اید غیب اید نلرک دخی اهما ملری تام و ممکن لری اولما
وجود پذیر اولیوب یوما فیوما نهر مذکور و اسبع و شط فرات
بالکلیته اول طرفه میل ایدوب امر سیر ایکن عسیر و کار آسان
ایکن مشکل اولدوغندن ماعدا انواع احوار و جزایر حدوت
وقدیمی مجرا منسد و شط مر قومدر احوار مذکور یه منصب اولوب
بعده کیر و مجتمع و هور سلامه نام دریا مثال بر هور دخی پیدا اولدی
که فوطنه عظیمه دن خالی اولیوب و اوجی و بحتی اولمغله ارباب
کسب و تجار کیلری ایشلک ممکن اولدوغندن غیری یوللر
منقطع اولدی احوار مذکور با جمعها هور مر قومده مجتمع

اولدقدن صکره سموات ناحیه سندن اشغه عرجه طرفند کیر
قدیمی مجرا سنه عودت برله جاری اولور اولدی بو سببله شط
مذکور دن مستفیض اولان نواحی و قصباتک بعضیلری صو
زیاده سیله عرق و بعضیلری صوانقطا عیله نافر روع و
بی حاصل و خرابه مشرف اولدوغندن غیری جبلتند خجاست
و طینتند شقاوت اولان رعایا یه احوار و جزایر مذکور محل
پناه و کریزگاه اولدی بودخی معلوم اوله که مقاطعات مذکور
نک سنه بسنه مال میری و والی قلمیه لری از دیاد بولوب
نا اهل ضابطلرک طمع خام و تکالیف مالا یط اقلر یله رعایا دخی
بیزار و بیراحت اولمغین بو قدرجه فرصت ایله بالکلیته سلب
ریقه اطاعت و جاده مستقیمه دن عدول ایله رشتمه سر آته
وحاکم سز ولایته دو نوب قطع طریق و منع رسوم شرعیه اتمکله
ضابط و عامل قبول ایتمز اولدیگر حق بودر که اوقی افراط و آخری
درجه عناد و تفریطه مجر اولمغله اول طرف رعایا سنک شیخی
رعایا دن ضعیف و بزه مسکین اولنلره تسلط و اخذ اعشار
بیت الماله جسر تایدوب تعند و عمر د ایله رسوم شرعیه دا
تعطل و عناد ایدیلر از جمله عباس خزعلی اوغلی سلیمان نامرد
نهاد جمله بیر رئیس و ابلیس اولوب اول طرف و واقع رماحیه و خالد
و کبشه و حسکه و بنی مالک و نهر شاهی مقاطعه لرین ضبط حتی
امام علی رضی الله تعالی عنه قصبه سنه استیلا و اتمکله ایکن اوج
دفعه بغداد و ایلیری طرفند نجهیز عسکر ایله شقی فر بورت
رفع و دفعنه هر چند و غریبته تقید اولندی ایسه تقدیر الهی
فائد مند اولیوب تضییع سرمایله بیفائتک عود تلری واقع
اولمغین شقی واجب القتل تد رجه تحصیل تاب و کتساب توان
واستد راجله تکمیل عرض شقاوت اتمکین بو معنا طوائف و قبائل

اعرابه سرایت آید و ب اول بصره طرفند رفع لواء عناد و اشغال
آتش فساد آیدن مستفق شیخی مانع دخی انتها از فوست ایله کند و ستمنه
قریب عرجه و سموات مقاطعه لرین و عباس عمیری نام بد فرجام
بین الشطینده واقع قدس و صلبنه و سیب و عبادده و باشیه و حوی
و شط النیل و محاوریلین قریه لرین نهب و غارت و تخریب بعد و ارب
جواز مقاطعه سن ضبط آید و با و توردی و شمر اعرابی دخی ننه
بین الشطینده واقع ناصریه و جدید و مسیب و اسکندریه و حلبیه
و قلوچه قریه لرین نهب و غارت ایله تخریب و رعایا لرین پریشا
اتمکن سلمان مزبور بوجه قرانک حتی حله قصبه سی قریه
لرینک رعایا لرین طوعاً و کرهاً قالدروب کند و ستمنه نقل
و اول طرفند زراعت و حرانن زیاده ایله دی بو اسلوب اوزر
نار و فساد و آتش هرج و مرج اشتغال و هر طرفند بر شو بان
دعوای استقلال و آدعای حکومت اتمکله سلمان مرقوم اولدوغی
حال ایله مکتفی اولیوب اجناس اعراب ایله تجمع و تحزب و اطاله
دست تغلب و حله قصبه سن محاصره اتمکله بغداد دن تدارک
و قصبه مذکورم محافظه کوندر یلان درگاه عالی کچیلری
و مجدداً تحریر اولنان سردن کچدی اهل قصبه نك اعانت و مظا
هر تریله و بوندن اقدم اهل قصبه احتیاطاً و حجتاً بنا ایتد و کلری
سورما نعتیله شتی مزبوری رده و طرده و دفع آید و ب خائب
و خاسر روگردان اولدی بو ایامده حضرت امام علی المرتضی کرم
الله وجهه قصبه سی خلقی دخی قلعه لرین تعمیر و تجدید آید و ب
اعراب بادیدن احتراز اوزره اولدیروالد و اولان سائر نواحی
دخی زمان حصاد و وقت محصول تسلط عربان ایله خلی ضرر
اصابت ایتد و کندن غیری هر طرفند بغداد ایله نواحی بینند
واقع کاربان سزایلر مکمل خدام و مستحفظلر و کچیلر ایله معور

۷۷
۲۶
و آبادان و ابنای سبیله دارا الامان ایکن انلرک دخی خدام
و کچیلری پریشان و خان و خانه لری خراب و لمغله اول صحاری
و براری فرسوده سنابک الخیل اشقیای عربان اولوب یوللر منقطع
و محل خوف و جای خطر و لمغله ابنای سبیل عربان طائفه سنه
تشیار نامنده ذهاب و ایایدن بر مقدار اچقه و بر مد کچه یا خود
کاربان طائفه سیله بر مقدار عسکر و نکهبان اولد کچه و اروب
کلمک اولمزایدی لکن بو احوال بالجمله بصره فتحندن مقدم اولون
فتح نصرکه لله الحمد و المنه اشقیای عربان بر مقدار اللرین
چکوب مرعوب القلوب اولملریله فی الجمله خوفه دو شوب یوللر
یو کچیلر دخی مها امکن آسوده و ابنای سبیل امن ایله ترده آیدر
اولدی لرحتی عباس اوغلی سلمان طاغی طرفندن قصبه نجفده اولان
حاکم شکل اعوان و ادملرین اهل قصبه ضرباً و قهر الخراج و قصبه
لرین کند و لر علی قدر الامکان و الطاقه محافظه ایتدیله و قصبه
کر بلایه شمر اعرابی تسلط و باغ و باغچه و نخلستانلرین قهر اضبط
اتمشلر ایکن اهل قصبه تحزب و تجمع آید و ب قصبه لرینه اشقیای
مزبورنی مها امکن اوغرتمز اولدیله بحق نهر ذیاب و مقاطعات
و نواحی مارا الذکر علی حاله قالمغین بو اسباب ایله مال میری و قول
علوفه سی و والی قلیته سنه بالغاما بلغ نقص و تنزل واقع اولوب
اسلوبیله قالدی دولت علیه دن بصره سفیرینه و بغداد محافظه
مأمور اولان سپاه و سلحدار زرمره لری برسنه لک علوفه و ذخیره
بها ایله کللریله بغداد محافظه سی و سفر مذکورده بولنوب سنه لری
انجام بولمغله سنه جدیده ایچون علوفه و ذخیره بها لری مراد لری
اوزره و قتیله کلد و کندن ناشی تجمع و کتخدا و سایر ضابطلرین
مکرها چیقروب بی اجازت انلر دخی ماه جمادی الاول اولن طرف
دولته داهی اولدیرو بوندن اقدم نهر ذیاب و اعراب احوالی مکرراً

دکاب های بونه عرض و لغله بونک دخی نظام حال و انتظام احوال
بووجه اوزره کورلدیکه بیان اولنور **فصل** محافظ بغداد
دارالسلام سردار عالیوقار بصره و قورنه قلعه لرینک فتح و تسخیر
دکاب های بون شوکت مرقونه عرض و واقع حالی اعلام اید بنجه مساعی
مشکون و خدمات مبرور لوی مقبول های بون حضرت شهرباری
اولوب عواطف علیه خسر و اینه دن خط های بون شوکت مقرون الیه
التفاتی سمورد و خسته خلعت سبترق اندام و برقبضه شمشیر
مرصع نیام احسان و عنایت بیوریلوب خدمت ایصاله
میراخورتانی شهرباری تعیین اولنمغین اغای مومی الیه مها المکن
سرعت ایله سنه مرقومه ربیع الاولینک اولننک بغداده وارد
واگرام ایله استقبال و طرف آصفیدن الباس سمور ایله اجلال
اولنقدن صکر خط های بون نافذ المضمون فتح و قراءت اولنوب
مفهوم میمنت مرسومند خدمات آصفی مبرور و مساعی جلیله
لوی مشکون اولدوغندن غیری نهر مذکورک سد و بندی و
اولطرفلرک نظام حالی و باغیلرک کوشمالی کیر و ذمت همایون
حواله و بوامرک اجرا سیچون دولت علیه دن مها المکن بر مقدار
خرینه امداد سفریه عنایت و محافظ کوناهیه حضرت وزیر جلیل
القدر عبیدی پاشا و محافظ دیار بکر وزیر محترم یوسف پاشا
و محافظ شهر زور حضرت وزیر جهان آرا یوسف پاشا و محافظ
موصول وزیر مکرم ابراهیم پاشا حضرتلری باجمله قیولری خلقی
و ایالتلری عسکری و شهر زور تابع کوی پاشاسی علی پاشا
و بغداد محافظه سنده اولان قول کتخدا سی ذرکاه علی بیکچری
ایله مامور و بوجله بیر وزیر مشارالیه سردار و جمله صواب دیدلری
اوزره حرکت فرمان بیورلمغین اغای مومی الیه اتمام خدمت و
لازمه سی اوزره رعایت اولنوب راهی اولدقدن صکره وزیر مشاک

الیه حضرتلری احضار و تدارک ذخیر و نهر مزبورک سد و بندنه لازم
کلان کراسته وادوات همه جمعنه شروع و مجدد امتعدد عرابه لیر
انشاسنه و حله قصبه سی طرفند او تاد ایچون اون ایکی بیک قدر
خرما و دوت و ممتین اخشاب و کنارستونلری و خرما پیراغندن
معمول هزاران هزار جبال و غرار مثال نیجه بیک زنبیل و شط
مذکورک تنزیل ایچون عظیم الجثه صند و قلو و اچق تعبیر اولنور
کیلر و تحکیم او تاد ایچون شاه مردان تعبیر اولنور طوققلر احضار
همت و بذل مقدرت ایدوب دورت آیدن متجا و نر متعدد کورک
آهنکران و کارخانه نجاران و زفت طنجی ایچون قوزانلر انشاسنه
صفاران ایشلدوب مامور اولان و وزرای عظام و عساکر نصرت
انجامک و قیتله ظهور و ورودینه منتظر اولدیلر یوما بندنه نهر
مذکور طرفند اشغال نائرة تعقد و عناد و ایقاد آتش بغی و فساد اید
مازالذکر سلمان خزعلی بی و بابا سبی عباسی خبردار و آگاه ایدوب
طریق انقیاده دعوت اتمک مقتضای دین و دولت اولمغین نصیحت
برله انواع تحذیر و تبشیر شامل و اصناف ترهیب و ترغیبه مشتمل
تحریرات معقول و مناسب کورملکین سلاک تسوید کشیده و طرف
آصفیدن مزبور لره کوندریلان عربی عبارت بیورلیدی ترجمه
ثبت اثر فلندی صورت بیورلیدی بامسوده فقیر
قدوة العشاثر عباس خزعلی و او علی سلمان انها اولنور که بوندن
اقدام عدم تقید ایله بشر اون سنه دن برو بغداد و بصره طرفند
ظهور ایدن اختلالدن ناشی قبائل و عشائر اعراب نفاق ماب
و سفنهای رعایا هوای نفسه تابع و وادی مهالک و ضلاله متحیر
و تاپه اولوب بغی و فساده شروع و ولایت پادشاهی بیاطال دست
تغلب و رعایا سنه تسلط ایتد و کلری شوکتلو قدرتلر کرامتلو
مهابتلر پادشاهنر پادشاه روی زمین قهرمان الماء و الطین خلد

۷۸
۷۸

الله ملكه وسلطنته الى يوم الدين حضرت تيرينك سمع هما يونلرينه
القا اولمغين اولمقوله اشراك دفع وورفعي وولايت پادشاهي
دست بي استحقاق بغاادن استخلاص و عنادندك مصر اولانك
تفريك كوش يهوش و تفريق جيوش و كسر انوفلري ايله تاديب و
ضبطلرچون وزراي عظام و ميرميران و سركاران كرام و طوائف
متنوعه عسكرا سلام مامور و جمله ييرزي سردار بيور ملريله
زردخي سفك دمء دن اجتناب ايله بوسنه مباركه ده هر كيم حسن
اطاعت و صدق نيت و خلوص طوبت ايله بغي و فساد دن رجعت
و طريق هدايت و راه مستقيمه سلوك ايدوب توبه و انابت
ايدرسه حالات ماضيه و افكار و اهيه و حرركات غاويه
گذشته دن مسؤل و معاتب اوليوب مواخذة اولنما مقابندك
ركاب همايون شو كتمقرونه عرض و عنایت رجا ايتد و كزده لله
والمته شفا عتمز حيز قبول پادشاه اسلام پناهيده واقع و سموع
اولدقدنصكره بروجب فرمان همايون بوندن اقدم بصره ولايته
بو قدر عساكر ايله و اريلوب بر فرد فقيرن اطالة دست تعدي
اولنما مغله مراد اوزره نظامي و يريلوب عودت اولند و غندن
خبردار اولمش سز ايمدي اگاه اوله سز كه بعد اليور عساكر
پادشاهي بغداد اعراينك و مقاطعة لرينك نظام احوال و انتظام
و دفع بغات و عصا ته مامور اولمشلردن ان شاء الله تعا عن قريب
مقدمات خريفده تكرار بغداد ده جمعيت و احتشاد ايدوب
اهتمام تام ايله بوندنصكره توجه و عزيمت اول طرفه اولد و غي
بلا اشتباه سز ايمدي شرعا و قانونا سزني خبردار و حالكردن
استخبار لازم كلمكن بيورلدي تحرير و ارسال اولمشلردن و صور
بلمش اوله سز كه اول قلمر و بغداد دار السلام منصب دولت
عليه دن طرفه توجه و عنایت و تدبير امور جمهوري دمت و عهد

۷۹ حواله و تعليق اولنه بي بر بچوق سنه دن متجاوز اولوب بو آنه دك كيفيت
۷۹ حاكزي حضور يتره اعلام ايتد و كزده باعث و سبب ندر ثانيا
مقاطعات پادشاهيه نك كزیده لرین تغلباً ضبط و قضبات و قرا
سلطانيه يه و رعایا سنه تسلط برله شرعايت المال مسلينه راجع
اعشار و رسومات معينه شرعيه بي قبض و كند و هواي نفسكزه
صرف اتمك نه وجه و نه سند ايله در اكر كريمة يا ايها الذين آمنوا
اطيعوا الله و اطيعوا الرسول و اولي الامر منكم مدلولنه اقرار و
ايمانكزوار ايسه بو وضع و بو حركت اقرار كنه منافي و ايمانكز بخلافيد
بهايم مثال اولوب اولوا الامر بلز ايز كند و باشينم بتر و ايترايزديو
ادعا ايدرسكز نقلاً و عقلاً بغات و جاهليه زمره سندن اولوب
دفع و رفعكز و روي نزميندن ازاله كز جمله مؤمنين و موحدينه دن
لازم بلكه امر متحتم اولد و غن تعقل و فها ايدرسن بلز ايسه كز بلنلر
سؤال ايدن سز بوجسه اخر سوز بيز و عنذر كزوار ايسه و بو مرتبه
وحشته سبب بر نسنه اولمش ايسه نيچون اعلام ايتن سز ترا و بجزا
هزاران سواد عظيمه و بلاد معظمه نك الاف مؤلفه خلايق ربقيه
اطاعت پادشاهي يير وضع رقبه رقيت ايدوب اطاعت برله سايه عنا
وسيله راحت بلشلا ريكن سز لر بو قدر چه سز ذمه قليله ضعيفه
و جماعت ذميمه ايله مقاومت ملاحظه سي هيات هيات خيال
عاطل و تصور و فكر باطل اولد و غن بلز مي سز ايمدي بلش اوله سز كه
پادشاه سز پادشاه ظل الله الغازی في سبيل الله ناصر عباد الله حافظ
بلاد الله حضرت تيرينك بعناية الله تعا عساكر نصرت مائري مانند
قطرات امطار و مثال اعداد در مال اولوب كند و لرین بعون الله تعا
بر نسنه تعجز اتمز انجق نينه عنایت و مرحمت و رافت بيوروب ركاب
همايونلرينه اولان شفا عتمز اوزره بوسنه مباركه ده خلوص نيت
ايله هر كيم توبه و طريق اطاعته سالك و عروة الوثقا ي انقياده

متمسک اولور ایسه تو به سی مقبوله اولوب جر مرکب کشته دن مسؤل
اولر و لکن بوند نصکره طریق عناد دن سالک و بادیه ضلالتدن منهل
اولانلرت لازمه سی اوزره جزای سزالی ویریله دیو فرمان همامون
شرف صدور بولمشده معلوم عالمدر که بش یوز التیوز سنه دن
برو بود ولت ابد پیوسته مخالفت ایدنلر هوای نفسه او یوب علو
خار و خس کی بر ایکی کون یاندی و سونیدی یا خود مرکب هوایه نبوب
بر ایکی مشوار سکر دی تکرلندی و عاقبت حاللری نیه منجر اولدوغن
ملاحظه ایله عاقلانه تفکر و حکیمانانه تدبیر ایدوب عذر یکنندرف
اعشار و رسومات بیت الماله نوجمله مداخله ایتش سز و نه شریعت
ونه حقیقت ایله بو طریقه سالک اولمش سز اگر عذر یکن و وحشته
باعث جو بکن و ارایسه نیچون بلدر فرسز یا خود طریق نجات فکر
ایسکز واقع حال کزی و حقیقت امر یکنی سربغا و عاجلا طرف
اعلام اید سز که در دیکزه دوا و کال اول مسترح مسکن و ماوی
اولکره مساعد اولنه و الا نعوذ بالله غضب پادشاهی مظهر
اولجه حجر و مدر و وحوش بحر و بر حتی الطیر علی الشجر سز دشمن اولوغ
اولاد و انساب کز ایله خلاص کر بیان جان ایتمک عذیم الامکاندر
من نضع فما قصر و من انذر فقد اعذر و لاجرم اسیاب
سلامت مرکز تسلیم اوزره دائر و فلک راحت محو بر توکل اطرافدن
سائر اولدوغنی ظاهر در نصیحت قبول ایدوب تسلیم و انقیاد و تارک
بغی و فساد اولور سکر فیها و الامر اویکنی توضیح و ما فی الضمیر یکنی
تصریح ایله حضور بینه اعلام و تحریر اید سز که بز دخی مامور اولدوغن
امرک اجرا سنه اقدام و انفاذ حکم مطاع واجب الاتباع پادشاهی
اهتمام ایدلم و الله یقول الحق و هو یدئ السبیل و انه المقصد
والغایه و به الکفایه فرمان آصفی بو وجه اوزره تحریر و مرقومانه
کوند رلدکن عباس فرزبور جوابه متصدی اولیوب اوغلی سلمان

دخی حاله مناسب نسنه تحریر ایتیبوب انحق مغرورانه و جاهلاننه
هدیان مقوله سی بعض کلمات نامربوط ایله رد جواب ایتیکله مستحق
عتاب و عذاب اولدی **فصل** چون سفر مذکور تحقیق و ادوات
سفر پیه مهیا اولدی ابتدا محافظ موصل وزیر مکرم ابراهیم پاشا حاضر
قیو و ایالت عسکر یله سنه مذکور جمادی اولی او اسطند وارد
و بغداد صحرا سندن ضرب خیام نصرت انجام ایتدیله او اسطجمادی
الآخره سادس تشرین ثانی یوم الخمیس اردوی سرداری دخی بغدادک
قار شویقه سندن سایه انداز اجلال اولوب در عقب کند و لدخی
حرکت و محل مرقومده آراسته اولان اوطاق کردون نطقه شرفخشا
نزول اولدیله کذلک قول کتخداسی و درگاه عالی یکچربلری الای
دلایله محل مرقومده دایره بندد یلسند اولوب سرتا پاشا بطری
طرف آصفیدن تشریفات خلع ایله تکریم اولندیله بعد ذلک محافظ
شهر زور وزیر محترم یوسف پاشا حاضر تلی و در پی محافظ دیار بکر
وزیر مکرم یوسف پاشا و محافظ کوتاهیه وزیر جهان آرا عبدی
پاشا حاضر تلی وارد و هربری زیر علم ظفر تواملرنده اولان امر
وزعما و ارباب تیمار و قیولرینک پیاده و سواری عسکر لریله مرتب
مزی الای کوستورب حضرت سرداری یه ملاقی اولدقچه و نزاری
عظام الباس سمور و سایر میر میران و امر او سرکاران خلع فاخره ایله
تجیل اولندیله بعد کوی پاشا سی علی پاشا و بغداده تابع امر او
زعما دخی ورود ایله جمعیت لشکر رسیده سر منزل اتمام اولنجه محافظ
دیار بکر وزیر ستوده تدبیر یوسف پاشا مقدمه جیش عدو سکا
وکوی پاشا سی علی پاشا مدار تعیین اولنوب حضرت سردارینک
دخی پیاده و سواری عسکر ی و بغداد محافظه سندن اولان جیجا
و طو پجیان درگاه عالی ویر لوقوللری و کفایت مقداری طوب و
جبه خانه و خیمه و سایر لوازم سفر یه ایله مرتبا و تکمیل و استعداد

دخی حاله مناسب نسنه تحریر ایتیبوب انحق مغرورانه و جاهلاننه
هدیان مقوله سی بعض کلمات نامربوط ایله رد جواب ایتیکله مستحق
عتاب و عذاب اولدی

80

مراد او زره حصول پذیرا و آنچه سنه مذکور رجینک او چینی کونی
یوم السبت محافظه دیار بکر وزیر مشارالیه و قول کتخداسی درگاه
عالی یکچری ایلده علی الصباح تحریک لوی نصرت احتوا اتمریله
شط فرات کنارند رضوانیه اسکله سنه عزیمت ایدوب فردا
سردار عالیوقار و سائر وزرای شجاعت اشتهار حضرتی سمت مر
توجیه عنان اتمک تصمیم اولمشیکن سفر مرقومک تاکید و مأمور
اولان عساکر نصرت مآثرک تحریصی ایچون دولت علیه دن خط
هایون ایلده درگاه عالی قیوجی باشیلرندن اسمعیل اغا وارد
و حضرت امام اعظم رضی الله تعالی عنه قصبه سنه نزول ایتدوکی
خبری ظهور اتمکین توقف اقتضا ایدوب فردا اغای مومی الیه
اجلال ایلده استقبال و حضرت سرداری به ملاقی و الباس سمور ایلده
تکریم و مستقلاً نصب خیمه ایلده تجلیل اولنوب مومی الیه دخی سفره مأمور
اولغین معاراهی اولغنه قرار داده اولدی فصل ایچون سفر
مذکور بوجه اوزره دخی تاکید اولندی تشرین ناینک یکرمی
بشینی کونی سادس رجب الفردیوم الثالث موکب سرداری واردوی
وزرای عظام صلابت تام و احتشام و متعدد طویلر و ذخایر موفور
وجبه خانه معموره مالاکلام ایلده دوسته فرح فراود شمنه رخ
اقتضا اولارق تصویب تغییر و ضرب مهرخانه دلپذیر ایلده محل
مرقومدن رحلت و سکز ساعت مسافه ایلده اسکله مرقومه رتبه
افزای نزول اولدیله فردا رفع بیارق خورشید شوارق ایلده سکز
ساعت مسافه اسکندریه شریعه سنه نزول اولندی اندن
دخی نهضت طقوز ساعت راه ایلده مستیب هوری جلوه گاه خیا
کردون قیام اولدی بعد ذلک حرکت پرشکوه ایلده سکز ساعت
سرعت و حله الحضره قصبه سننک طرف شرقیسی خیمه کاه پسر استنباه
اولدقده قصبه مذکور محافظه سنه اولان قیودان پاشا استقبای

88

و علی المطریق نصب سایبان ایلده احضار طعام کلفام اتمکین حضرت
سرداری و حضرات و زرا محل مرقومه نزول و جلسه خفیفه یه
متعاقباً پاشای مشارالیه طرف سرخ ایدن الباس سمور ایلده تجلیل
اولندی بعد تحریک پا وارد و به شرف بخشا اولدیله محل مذکورده
ایکی اوج کون مکت و سد مرقوم ایچون قصبه مذکورده احضار
اولنان اوتاد و صنایق و زنبیل و جبال و ذخایر و سائر ادرات
سفینه لره تجلیل اولنجه دک اقامتد نصکره اول باول وزرا و وکلا
قصبه مذکور نک جسر ایلده طرف غربیسنه عبور و در عقب وزیر
مشارالیه حضرتلری دخی مرتب الای خوشنما ایلده مرور و محل مرقومه
نزول بیوردیلر تکمیل لوازم ایچون اندن دخی ایکی اوج کون مکت و علم
آمال و دورت ساعت مسافه حله فراسندن قنایقه نام قریه
قرینه ضرب خیام اولندی فردا تحریک طوغ پرفروغ و التي ساعت
کشفیه نام منزله نزول بعد سکز ساعت منزل ایلده عون بن علی رضی
عنه مرقدمنوره لری قربندن قرار اولندقده سلمان شقی طرفندن
جاسوس گرفت اولوب واقع حال استخبار اولندقده باغی مزبور
اطراف و اکنافده اولان عربانه تا عانه قصبه سنندن بصره و حوزره به
وارنجه آدملا اسراع و ترغیب نامه لر اصدا ایدوب طوائف مختلفه
عربانی بغیر عام ایلده فراغت و کمد و باشنده اولان پیاده و سواریدن
غیری الی ایتدوکی رعایای طوعاً و کرهاً سوروب کتورد کد نصکره
قبائل عظیمه و عشائر اقویان غزیه اعرابی و شمر و زبید عشایری
حتی بصره به تابع منتفق شیخی مانع اوغلی حمود دن امدادی کلوب
عساکر پادشاهینک سدراهی اولمق سودا سیله قرق بیکندن متجاوز
پیاده و سواری جمع و حاضر باش بیرخاش اولدوغنک خبرین ویردی
فردا سردار شجاعت شعار و وزرای نامدار ترتیب عساکر و اخذ حذر
واحتراز لازمه اوزره عین و یسار و پیش و پس مضبوطا الوان الوا

81

بیراقل و پیشه زاره بکر مرزراقل آهین پوش دریاخروش عسکر الیه
طرف طرف مهرخانه و غیر خسر و آنه طنین انداز فلک ایتر اولادق
مانند کوه و کوهسار کمال تمکین و وقار ایله راهی اولوب شقی مزبور
بومنزله مقابل اولور امید اولنا مغله اوج ساعت مسافه ایله نهر
ذیابہ یادم ساعت کلور کلر محله ارد و نزول و تنزیل احوال ایله اردو
خلقی مشغول و هنورا تله ظهور خیلد ایکن محل مرقومه واقع قبل
سوزک یلان کچمر عظیم چالو و اور مانلق اولوب مناسب یوسمی و
کینگاه اولمغله شقی مزبور پیاده و توفک انداز لرین محل مذکور
تعبیه و اتلوسن در قضا التملکه عسکر پیاد شاهی مغفول ایکن علی الغله
هجوم و پس پرده دن ظهور یابد و کلری سردار کوه وقار و سایر
وزرای رستم شعار و سرکاران شیرا شتاره اخبار اولند قدر ابتدا
شقی مذکور طرفدن بدید اولان اتلود و راد و ردن اثبات وجود
ایتمایله مردان میدان هنرمقابل ایله بر قاج اخترمه لرین اولوب
طرف سرداریدن کامران انعام اولد قدر نضکر حضرت سرداری تسل
سیف بر حیف ایله اشهب زان میدان پیکارا و لجنه و وزرای عظام
ودلاوران بنام دخی نهنک هفت جگر کبی غوطه خورد دریای خطر
اولوب بانک تهلیل و تکبیر ایله دست بر شمشیر اسر مش شتر
کسسته مهار و اجقمش شیر مردم کیر و محلول زنجیر مانند یکیا
هجوم ایله قلب اعدایه خفقان رسان اولد قلرند هنوز طویل معرکه
بندستیز و خیره لرمانند برق خاطف آتش ریز اولما مشیکن انجی
بر طوی رعده مصحوبه آتش ویرلد و کی بی بیق قارغه یه بر طاش مثلج
اعراب نفاق ماب کجرا در منتشر و حرم مستغفره کرد باد اجله متعلق
و شد رمد ر متفرق اولمیر ایله طاعنی مذکور مظهر قهر قهاری و
طنجه خورد دست غیب جباری اولوب در آن لوای بغی و فسادی
سرنگون و دولا بخت استدر اجمی و از کون اولمغله اعوان و انصار

فلاکت زده پریشان و پراکنده اولمغین عسکر نصرت اثرده بولنان
پیاده و سواری یکدست اول طائفه مکروهه بی اورطه یه الوب کیر
وصغیرینه قوجه و کجنه التفات اتمیوب ضرب شمشیر ایله لاما
الامان صداسی زلزله ده توده خاک و زار و فریاد غلغله سی
رسیده با مر افلاک اولوب حاصل عساکر نصرت ماثر پیاد شاهی پند
بولنان اگر جبان و اگر پهلوان اگر ناتوان و اگر پرتواندن کیمسه

که بر دل یار باشه ظفر بولما مش اوله **نظم**

چکوب خنجر قضانک قهرمانی کیروب میدان چون پیل دمانی
اوروب تیغ دوسر مردان پر خاش اقبوب جیمون خون دوتدی جهانی
رؤس دشمن اولدی طوب میدان او طوبه تیغ قتلدی صولجانی
بغات بدنهاده بی شک اولدم نزول ایتدی بلای ناگهانی
کروغ اشقیایه عبرت اولدی تعالی الله بوفتح آسمانی
بو اسلوب اوزر فی الحال اون بیگدن متجاوز بد بختک رؤس منجوسلری
کوچه چوکان شمشیر و هزاران مدبر در زنجیر اولد و غندن غیری
بر مقداری دخی فرار ایله غریقی نهر فرات اولوب شقی مرقوم و بابا بی
بقیة السیوف ایله فرار اتمکین عساکر منصوره برایکی ساعت مسافه
تعقب و نیجه اخترمه لرین الوب فرمان سردار ایله عودت ایتدی لر بعد
هر کس کشته سنک سر مقطوعن و اسیرین پیشگاه خیمه سرداری یه
کتور دیکه بلغ مابلغ سرخ و سفید انعام ایله کامران مراد اولد قدر نضکر
اکثر اسرا جزای جراسن بولوب و بعضی لرینک باش بر مقلری کسینو
بر مقداری دخی زنجیر ابقا اولندی اما بونلر بر کونه جمعیت که اجناس
مختلفه اعرابک اولیسی دیر یسنه بنوب کلد کلرندن غیری سایر
اجناسدن دخی معا آدم اولوب حتی نیجه هندی دلنجیسی بولمغله
اولمقوله لر طوق و لاله ایله بکلت اصلان کبی مطوق اولوب حفر
اتی الذکرده نقل ترا بله خدمت لری سبق اتمکین عفو و اطلاق ایله معاملة

۸۷
82

اولدیلر و بعض نساء دخی بولمغله یینه اول ساعت مشهدين متولیه
ادریس اغایه تسلیم و قصیه نجف طرفنه کوندرلدیلر جمع اولنان
سرمقطوعدن متعدد قلله لرینا اولنوب اجساد منخوسلرینه حوال
سیباع و حوش و طهور قبور اولدی غریب لطف خدا در که بوقدر
مغزور بدبخت طعمه شیر شمشیر اولوب برو طرفدن بر فردک بورنی
قانه مق اوزر اعدا انکسار فاحش ایله منکسر و عساکر یاد شاهي نصرت
کامله ایله مسرور اولدی بوفتح جلیل ایچون خاطر فقیره رسیدن
اولان تاریخ ثبت اثر قلمشدر **نظ**

زهی پاشای غازی مصطفی کیم ، نظام الملک در عالمه رایح
ایدوب تسخیر ملک بصره اول ، نظامن ویردی قهر ایتدی عدایی
دخی سلمان باغی خزر علی یه ، ویروب اعمالنه لایق جزای
پریشان ایلدی شمل بغاتی ، چکوب شمشیر خونریز غزایی
جهانی طار قیلدی اهل بغیه ، مطیعه فتح ایدوب باب عطایی
هزاران آفرین ایتدی خلایق ، فلک تحسین ملک ایتدی دعایی

چو فتح اولدی بو مشکل عون حقله
دیدم تاریخنی فتح خدایی

اما غارت بوند در که شقی مذکورک امداد و اعانتنه کلان زبید
اعرابی انزام ایله باغی مرقومک خانه و اهلی اوزرینه اوغرایوب
مکملری اولدوغی مرتبه غارت کذلک سلاک توابعنده منسلک
اولان حسکه رعایا سی انتهاز فرصت ایله بقیه مالن دست بردیغما ایتدی
دونمای همایون فرقه لری باد مخالفه دوچار و تعویق اولمغله جنگه
بولنیوب برایکی کون مسکه کلکین قضای مافات ایچون قبودان پاشا
دخی فرقه لرله شقی مذکورک اولدوغی کوی و اولرینه واروب
بعض کسبه ظفر یاب اولدقدن مسکه خانه و خاندانلرین احراق بالنا
ایتمکله عودت ایتدی **فصل** کرو و مکروه بغات بومرتب سلی خور

عبرت و تأدیب اولجه قلوب اعرابه خوف و خشیت دوشوب و بعضیلر
دخی بوبایدن ناچار و مجبر اولمغله حامد الله تعالی دار الامن اطاعت
وانقیاده اسراع ایتدیله ابتدا آل قشتم شیخی شیب حضور سرداری
چهره سایی مراجعت و تعهد خدمت ایدوب تشریف عبا ایله بر فرزند
اولدی بعد حسکه شیخ لری و نهر شاهي شیخی و نهر طها سیه شیخی
و بنی مالک شیخی و زبید شیخی متمسک اذیال عفو و عنایت اولمغله بعد
ایوم بوللر آسوده و ادای مال میری و خدمت حفر و سد و بندده دامن
در میان اتمک شرطیله طرف حضرت سرداریدن فرزور لر امان
ویریلوب الباس عبا و دستار ایله تطیب خاطر لری اولندی بو
مسکه حسکه مقاطعه سی شیخ لرینه و بنی مالک مقاطعه سی کندو
شیخنه شمایلک فتح جدید اولمغله جزوی نسنه ایله مقطوعا تو
اولنوب رما حیه و قدس و باشیه و صلبنه و نهر شاهي و طها سیه
و مسیب و محابیلین نهر لرین بعضی رعایا لری بر لو پرینه کلوب ماما
امکن صیغنی نزار عیقله عمارته متوجه اولدی لله الحمد اعراب اشقی
بو وقعه ده دخی خیلی گوشماللری اولمغله ابنای سبیل و نوا حی و
قراقراسی کمالیله تحصیل امنیت ایتدیله فتح مرقوم سنه مذکورک
رجینک اون طقوز بخج کوفی یوم لاشین واقع اولوب یارنده سی
حمامه نامه بر جنا حیلله بغداده بعض ثقات دن مکتوب وارد اولوب
وقعه خز بوره تفصیل اوزریم تحریر اولمغله اهل بغداد عظیم شکر ایله
مسرور و شادمان اولدقلرندن غیری اخبار فتح قصبات و قرایه
منتشر اولدقدن عامه عالم سرور تام ایله نواز شدار شکران الهی
اولدیله اردوی نصرت ماثرحمل مذکورده ایکی کون اقامت بعد
رحلت و شط مذکور ی قدیمی مجراسنه دوشورمک ایچون حفری لازم
کلان نهر جدید و سد و بند ی اتم اولان محله قریب شاطی فرات دن
ضرب خیمه اولمغله اول صحرا جمعیتکاه عساکر انجم اشتهاه اولوب

۸۲
83

اشبو واقعه و بوقوتات جلیله طرف دولت علیه به عرض و اعلام
اولندی فصل در ترتیب اردوی منصوره شاطی فراتن طرف شمال
ابتدا ایله یکی کیچه لو انواع اصناف و اهل سوق جمله ماکول و ملبوس
وما یحتاجی احضار ایله مشهوری اوزره قوش سودی بولنوز بازار
نصب ایدوب قوی و ضعیف خرید و فروختن دلخواه اولغله یوما
فیوما تراید بولوب نصب مدار متعدد و احضار طحین و جابجا
فروخیلر و خباز لر عجن عجین و بقا لرو حلو و اجیلر و عطار لرو
سبزه فروشلر و قصابلر و بزاز و قزاز لر ترغیب مشتری ایچون اهنک
خوشنوا ایله عجب کیسه دشمنی ایدیلر حتی متعدد حماملر و مهن
خانه لر ایله قلوب عسکری متسللی اولوب روز بروز سفاین مشخونه
ایله بغداد دن و حسکه و حله طرف دن انواع ماکولات نقل اولندون
غیری عساکر منصوره عربان منتر لرینه ره یاب ظفر اولوب
اکثری یکی اوج آیلق ذخیره احرار ایله کرامان مرام اولدیلر بعدک
حفری لازم کلان نهر جدیدک طولنجه اردو بازار متصل اردو
حضرت سرداری ویرلوقولی و جبهه جیان و طو پجیان درگاه
عالی و جبهه خانه و حدادان و تجاران نزول بعده قول کتخدا سه
و درگاه عالی یکچر بلری پسران محافظ موصل و وزیر محترم ابراهیم
پاشا بعد ذلک محافظ شهر زور و وزیر مکرّم یوسف پاشا اندن
سکره محافظ دیار بکر و وزیر ستوده تدبیر یوسف پاشا بعد
محافظ کوتاهیه و وزیر جهان آرا عبدی پاشا حضراتی قبولی
و ایا التلری عسکری ایله نصب خیام ظفر قیام ایدوب بعد المشاوره
صواب دید عقلا و اتفاق آرای و نزار ایله شط مرقومل طوغری
او قندن یعنی شمال ایله شرق بیسندن جنوبه مائل حفر ایله شط
مزبور قدیمی مجرا سنه ایصال اولمق اوزره نهر جدید موضعی تعیین
و مساحت اولوب بش بیک یوز تمش ذراع طول و یوز یکری یکی

ذراع عرض و یکری ذراع عمق اولمق اوزره حفر مباشرت و هر طائفه
نک آدمینه مناسب حفر تقسیم و قبودان پاشا و حله و حسکه و
قصبه بحف و قصبه کربلا دن کلان رعایایه مکنلری اوزره
بر مقدار حفر تعیین اولنوب جمله به کفایت مقداری بیل و قازمه
و غرار و طور به و پر یکله ماه رجب الفردک یکری ایکنجی کونی حفر
ابتدا اولندی **فصل** مردان خدایی پرواز و ریا زو ایله کار
حفر ابتدا و روز همه روز اول لیلدن دورت ساعت اچرندن
ایکی اوج ساعت بیلداران پر توان حفر و سایر لری نقل خاکه
مباشرت ایدوب حضرت سرداری دخی ترک راحت و قرار و فراموش
خواب و خور ایله پیاده کوشش و هر طائفه بی وقت و بیوقت
دور و اوجقده و بچقده خفیت ایدن لری از عاج ایله اخرج ایدوب
هشاشت و بشاشت و حسن کلام و انعام عام و دمبدم بذل
سرخ و سفید ایله جلب قلوب احرار و عبید ایتد و کلرندن ماعدا
وزرای عظام و میر میران و امرای کرام ایله حسن معاشرت و جمله
عسکره روی دل کوستور مکله حصول مرامه اقدام ایدر لر ایدی
والحق وزیر جلیل القدر عبدی پاشا و اگر وزیر محترم یوسف پاشا
و اگر دیگر وزیر مکرّم یوسف پاشا و وزیر ذی شان ابراهیم پاشا
حضراتی دخی کند و ایا التلری و قبولی خلقن روز و شب کار شغل
و اشتغاله تحریص و ترک راحت ایتد کلرندن غیری روز مره حضرت
سردار ایله کوریشوب اتفاق آرا ایتد کلرندن ناشی هر غمربته زحمت
و تعب مقرر ایشه دخی امن و آمان و بذل بر و احسان و بش التی
طرفه مهترخانه لر نشاط افزای دل و جان اولغله ایاب شغل و
اشتغاله کماله هر آن بر ذوق تاز و فرح بی آنداز حاصل اولوب
قیون طونه سکر کبی ادای خدمته مسارعت ایله مانند لیل و
مثال جبال طبراق دپه لری استعلا بولدی حق بودر که بویله بر جا پر

۸۴
84

چمنسار دویابس آوسر و آباد انسر صحراي بي مانده دیولر عاجز اولو
کار ایله اشتغال محض الطاف جناب حضرت باری و بمن اقبال
شهریاری و اقدام وسیعی سرداری اولدوغی بلا امترا اولوب
قریب الزمانده بویله برفتح جلیل و بویله بر خدمت عظیمه کسینه
اولما مقله وزیر و امیر کبیر و صغیر تحسین کرده پیر و برنا و حیرت
افزای رُقا اولدیله فقیر ما دوننا بغدادده مانده ایکن طرف سردارید
مکتوب قطعی وارد و اول طرفه طلب اولما فرایله هما امکان تدارک و
شعبان المعظمت اون سکرچی کونی روز جمعه اردویه ملحق و بویله
بر خدمت جلیله ده بولمقله کاران مراد اولوب تفصیل اولنان معناه
رای العین مشاهده اولندی حقا که اشغال مرقومه کورلدیجه استماع
اکثر بر معناه اولوب مصرع شنیدن کی بود مانند دیدن ماصدق
بوند تحقیق اولمشدر بوا سوب و نزره حفر مرقومه بر مرتبه بذل
مقدور اولندی که نهر جدیدک شط طرفندن صوقای مقله التییدی کو
دخی مردان حمیت شعار چامور نقلنه مجاهد ایدوب کار حفر قرق
سکر کونر بالغ اولنجه ایکی کون دخی حفر ایله ماه رمضانک اون ایکنی
کونی شط ایله نهر جدیدک اراسنده اولان سد فتح اولمق تصمیم اولمشکن
ماه مرقومک اونچی کونی وقت عصرده جا با چشمه لر ظهور و کرمیه
اذا جاء امرنا و فار التور لاه معه سی و نزره غلبه میاه ضعی قابل
اولوب و نزره و کلانک صواب دیدیلری ایله الخیر فیما اختار الله
مدلولنجه سد مرقومک فتح و انفجارینه مباشرت برله فتح شریف قرائت
و قربانلر تقدیم و دست دعا بارگاه مولایه رفع و فاتحه ایله اختتام
ویرلد کد نصکره کورمکه محتاج ایکیوزدن متجا و نزر مردان عریان سلیله
ایله جنک آب و کل ایدرک شطه کشایش ویرلد که الله اکبر صدای
خروزاب و طرفینده مجتمع اولان یکر می بیکنن متجا و نزر خلا یقک
غریب ایله تکبیر و تسلیله لرزه رسان فلک ایترو فی الحال نهر مذکور

ارض یابس ایکن شط عظیم اولوب قدیمی حرا سنه ایصال و اتصال ۸۵
اولندقد نصکره نصب جسره محتاج اولمقله سفاین متعددده ایله جسر
بنا اولنوب شطک سدینه مباشرت اولندی بغداد و حله ده تدارک
اولنان مہمات وجبه خانه دن ماعدار اردوئی منصوره ده ابتدای
ایام حفر دن انتهای سد و ارنجه لیل و نهار متعدد کون اهنکران و کار
خانه دو کران و مطابیحان احضار مہمات وجبه جیان و طوبیحان
تدارک ما محتاجه سعی و اهتمام ایدوب انصاف اولدر که لازم کلسه
بر سواد اعظم تسخیرینه انحق بوقدر ذخایر وجبه خانه تدارکی ممکن
اولوب بلکه معجز دخی لازم کلور ایدی بو ایامده بغداد طرف آصفین
قائم مقام اولان اغاد ن مکتوب وارد اولوب عجمن الحی کلد و کن اخی
ایتمکله طرف آصفین مکتوب تحریر و امن طریق ایچون کفایت مقدا
آتلو تعیین ایله الحی مرقوم وارد ویه طلب اولندی بغداد دفتر داری دخی
بعض ذخایر اشتراسیچون فرمان آصفی ایله بغداد ده مانده اولمشکن
بعض مہمات ایله اردویه دعوت اولمغین الحی مرقوم ایله ماه رمضانک
یکرمی دور دخی کونی اردویه ملحق اولدیله الحی نامه سنن تسلیم و لازمه
اوزر رعایت اولندوغندن غیر ماه مرقومک یکر می یدنچی کچه
حضرت سرداری ترتیب ضیافت و وزیر ای عظام و امر آکرامی
دعوت برله الحی دخی احضار اولنوب بسط خوان اطعمه کلفام و اکل و
شراب شیرینکامه تعاقبا شط اوزر انواع التبازی و خمیر اندازی
اولنوب دونمای هما بوند و اردوئی منصوره اولان طویلر اش
ویرلمکله بر کوری دشمن عظیم ششک اولوب الحی مرقوم بوا سلوبدن حفر
و شق ارضی و بویله بر دریا ناک سد و بندی بایندن اولان اقدام و هتما
کوروب غریق بحر تحیر اولمقله سبانه کزید عبرت اولمشدر فردانا
سنت مقتضا سنجه رد جواب تحریر و تسلیم اولنوب کوی پاشا
مقتضیه قصبه نجف اشرف طرفه راهی اولندی فر بور واروب نزار

85

عبثه رضيه علويه ايله كامران اولدوقد نسكره قصبه كره بلامه توجه عنان
عزيمت ايدوب اندوخى زيارت آستان ملائك ياسبان سيد الشهدا
ايله خود كام اولدوقد سلمان شقى اول طرفه شمر عرغى اراسند اولمغين
لمجى مرقومه كلوب اولدوغى حال دن توبه واستغفار و رسالت اولدوغى
طريق مئلكدن رجوع و توبه كار اولوب بعد اليوم مطيع و منقاد و
وكلاي پادشاهى به انقياد اتمكى شرط و الحينك توسطيله طرف
سرداريدن امان واستمالت نامه رجاسنده اولمغين عزبور دى
حضور آصفى به شفاعت نامه تحرير و مرقومك توبه و انابت و اوليا
اولان يمىلرين و تعهد خدمت تفصيل ايدوب مستقل آدمى ايله عرض
و اعلام اتمكله شفاعتى حيز قبوله واقع اولوب شروط و عهودى
اوزم استمالت نامه تحرير و ارسال و بلا خوف و لا دجل كلوب خدمته
بولمغلى اشارت اولندي الخائن خائف شقى مرقومينه جسارت
اتيموب ابتدا ملائكى اولمغى بابا سى عباسه حواله برله لمجى مرقومى
بابا سنده كوندردى بابا سى دى بوندن اقدم مكررا عرض حال كوندردى
طلب امان اتمكين امان نامه ايله چاووشلر كنداسى كوندردى
اولدوخى تردد و توقف اوزم ايكن اچى وارد قده يينه تحصيل امن اتيموب
عموزاده لرندن برين چاووشلر كنداسى و لمجى ايله اردوبه سال
اتمكين اولدوخى طيب خاطر ايله رجعت اولمشيكمن يينه
بابا و اولدوغى اشر ظهور اتيموب انجى اغفال اندرسوزلر
و مكر و حيله به مشتمل مكنونلر ايله وقت كچوردلر بوندن
دورت نش آي مقدم بصره طرفه منتفق شىخى اولان
مازالذك مانع مرد اولوب محافظه بصره وزير محترم
على پاشا حضرتلر نك توجيه بيله اوغلى حمود شىخ اولمغين
عكر اسلام نهر ذيا به وارد قده طرفلر يينه قريب اولمغله خوف
دوشوب اظهار اطاعت و عبوديت ايله طرف سردارى به

86

مكتوب تحرير و محافظه بصره حضرتلر يينه كندونى توصيه و تربيه اتمك
اوزم شفاعت نامه رجاء و التماس ايمكله طرف آصفدن مرقومه
مكتوب تحرير و وزير مشاور ايهك طرف رضا لرند بولنوب صواب ديدى
اوزم حرکت و تحصيل رضا لر يينه سعى و اهتمام ايتلمى بتنيه و تاكيد
اولدوغى و غندن غيرى وزير مشاور ايله حضرتلر يينه دىخى بشقه بخت نامه
رقمده نوك خامه اولوب خصوص مذكور تفصيل اولندي سدر قومه
خدمتى اردوده اولان بعض وزرا و اعراير سفارش برله بومابيند
حضرت سردارى و بعض وزرا و قيودان پاشاد و نماي همايون سفينه
لريله ايكى دفعه حسكه ناحيه سنه واروب اول طرفلر كشت و
كذار و رعايايه استمالت و نيچه كونه نصيحت و انعام ايله يينه كوندردى
كيروارد و بيه عودت ايتديلر **فصل** بوندن اقدم تحرير
تحريره نكاشته اولدوغى اوزم نهر جديده شط فرات اجزادن صكره
شطك سد و بندن سعى و اهتمام مالا كلام اولنوب اگر سردار محترم
و اگر ساير وزير اى عظام حضراتى كوند كچه ده بر بريله كوريشوب اگر
حفر و اگر سداحوالز مشاورم و اتفاق آرا ايله دامن درميان و روز
و شب ادايى خدمته اقدام و اهتمام تام ايدوب يومتيه اوج دورت بيلك
طوار ظهورند نقل ساز و چالو و قش و اون ايكى سفينه ايله نقل
آخشاب و آخطاب و كچه و كوندن نوبت ايله عساكر حيت مائزه نقل
تراب ايتدروب لاجر و كبير و صغير و امير و وزير بران و برساعت
و تكاسله جوانر كوستور ميسوب بذل مقدور ايدركن فصل بهار
حلول و روز نوروز دىخول ايدوب شطك طغيان و زياده سيله
اردوب طرف طرف صولر متوجه و يقين يرلرده كراسته دىخى قالمامغله
قلت كراسته و طول مكث و عفونت مكان و زياده شط ايله عسكر
اسلامه ملل طاري اولمغين غره ذى القعدة يه كلنجه وجوده كلان
سد تحكيم و محافظه سيچون بر قلعه متين تشييد و ترصين و كفايت

مقداری جبهه خانه و مستحفظین تعیین اولند قد نصکره کوجه مباشرت
برله جبهه خانه عامه سفینه لره تحمیل و رضوانیه اسکله نقل اولند
بغداد طوار ایله نقل اولنمق اوزره چکدر یلوب نمقدار شط است
و نمقدار باقی و نقد کر استه صرف اولند و غنی و نه سبب ایله کوچ
اقتضای تدویکی عامه عسکرینک در دولت معدلت مصیر اولان
مخضر لرنده تفصیل اولنمغین عینیله بنت اثر قلوب تکراره محتاج
اولما مشدر صورت محضر بامسوده فقیر عبته علیه سده
مستها و سده سنینه نژیا انها لزاله محروسه الی یوم الحزاه
ترابنه خط همایون شوکت مرقون ایله بغداد دار السلام ایالتده واقع
نهر ذیاب تعبیر اولنور شط فرات سده و بندنه مأمور اولوب زیر
محضره مذکور الاسامی اولان درگاه عالی یکجری و جبهه جی و طوبیجی
اوجقلری و کوناهیه و دیار بکر و موصل و کرکوک ایالتلرینک امر و زما
و ارباب بیمار و سایر سرکار و اختیار لری و دونه نمای همایون قیود انلری
قوللرینک محضر برله عرض حال لری بودر که حال محافظ بغداد وزیر
جلیل القدر سعادتلو مصطفی پاشا حاضر تلیله معا و الیلر عزیله
بو قوللری ادای خدمت مذکور ایچون اشبوسنه مبارکده واقع
ماه رجب الفزک التخی کونی بغداد دار السلام دن نهضت و علی الطریق
عسکر منصورک سدر راه ورده و منعی سودا سیله قارشوکلان بغاه
و عصاة اعرابک بوندن اقدام عرض و اعلام اولند و غنی اوزره عون جنا
حضرت باری و بمن اقبال شهرباری ایله جزا لری و برله کد نصکره محل
مربور اوزرینه نزول اولند قد نهر ذیاب دید کلری نهر دن اثر نابدید
انجق نامی قالمش بر محل اولوب شط فرات بعینه محل مرقومدن اقوب
و قدیمی جراسی قمر دیه لری اولقله بو مقوله شط عظیمک سده و بند
و انخرطه اجراسی مقدور اولیوب تتبع تواریخ اولنسه دور آمدن
بوآنه کلنجه مثلی سبقت اتمامش بر امر مشکل اولد و غنی مشاهده اولنمشکن

ینه مستعینا بالله و متوکلا علی الله مجرد تحصیل رضای بمن اقتضای پادشاهی
ایچون شط مرقومک طوغزی اولقدن جمله نک معرفتیه مقدمای
عرض و اعلام اولند و غنی اوزره بش بیک یوز تیش ذراع طول و یوز یکرمی
ایکی ذراع عرض و یکرمی ذراع عمق بر نهر جدید حفرا ایله شط مرقوم
قدیدن اقد و غنی یره ایصال و اتصال ایچون ماه مرقومک یکرمی ایکنجی
کونی حفره ابتدا اولنوب سردار محترم و سایر مأمور اولان و نر برای
عظامک اقدام و اهتاملر لیه جمیع عسکر علی التسخ و روزمه روز نرف
اللیله و ارنجه بران مکث و راحت استیوب نهر جدید حفرنه و نقل تراب
قیدینه دو شوب فرق سکز کون کامل عین جمع ایله بذل مقدور و تدا
اولنان اوزر بش بیکدن متجاوز طور به و غرار ایله هر کون ارقه ده نقل
اولنان طپراق علم الله طاغلو دپه لرمانندی اولوب بواسلوب اوزره
لازم کلان حفرتهم اولنجه ماه رمضان المبارکک اونجی کونی صوابجا
اولنوب سده مرقوم ایچون احضار اولنان عظیم الحجه سند و قلم و متهما
و ادوات لازمه ایله سده دخی باشلنوب ابتدا اوزر ذراع اولناد ایله
بند اسکله بعد اوزرینه اورغان ایله چالوب غلور قرق بیکدن متجاوز ووه
چوالی مانندی طپراق مملوز نبیل و حصیر شط مذکور القا اولند قد
اثری ظهور استیوب غائب اولد قد نصکره تدارک اولنان یکرمی بیکدن
متجاوز غرار دخی طپراق طولدیر یلوب القا اولند و غنه تعاقبا ساز
و قش و حصیر و طپراق ایله یا پلمش اوتوز قدر یلام مثالی سازدن ایپلر لیه
بند و تحکیم اولنمش ایکیوز نفر آدموزور لیه یوقوسدن ایند لسی انجق
مکن مناره مانندی لش تعبیر اولنور بجد و لایعدا تقالک ایکی باشه
بغلنوب القا و اون بشدن متجاوز انجق تعبیر اولنور سفینه و روزمه
اوج بیکدن متجاوز طوار ایله نقل اولنان ساز و چالو صرف اولند و غندن
غیری اون ایکی بچق ذراع طول ویدی بچق ذراع عرض و یکرمی ذراع عمق
ذراع معماری اولنق اوزره اوج قطعه صندوق طپراق و چالو و زنبیل

۸۷
87

ایله طولدریلوب جمله بومها ت بر برینک عقبینجه شط مرقومه القا و تنزل
اولند و غندن غیره سدر مرقوم کیر و طرفندن اون بش ذراع شنبکه
تعبیر اولنور بر سدر دخی تحکیم اولنوب خدای متعال شاهد حالدره
وزیر و امیر و کبیر و صغیر یک کجه و کوندند میوب آت و طوار و
خدمتکار ایله نقل خاک و رفع مهات ایدوب بذل مقدور ایله تاب
توان طاق اولنجه مقدما عرض و اعلام اولندوغی اوزره شط مرقوم
عرضی ایکوز ذراع اولوب حال بالاده ذکر اولندوغی اوزره بوقدر
زنبیل و حصیر و غرار و طیراق و چالو و ساز ایله مملو و صد و قلر بر بری
اردنجه القا اولنوب صوز زیاده سی و تاریخ محضر بندکانه کلنجه نخ
یتمش اوچ ذراع طول و قرق اوچ ذراع عرض و یکرمی یکی بحق ذراع
عمق که شمدیکه و قنده اون سکن بحق ذراع صوده و دورت ذراعی
طشمرده اولوق اوزره سدرک تحکیم و بندگی ممکن اولدی بوندن
دخی تمام خدمته مال و جائیزی فدا اتمکی مانند واجبات دینیه
و باعت افتخار دنیویه بیلور ایکن فصل بهار و روز نور و زحلول و
مرقومک طغیان و اطراف الدوغی وقت دخول اتمکین اردوی عسکر شط
کنارنده هر سنه صوب صدوغی مکانه اولوب محل مخاطره و بو طرفان
بوللری هور لرا اولوب صوز زیاده سدره مرور و عبوری قابل اولدوغی
بوسمتک حالندن خبردار اولان معتمد علیه کسنه لک اخبارندن
غیری اول باقل شط حرکت ابتدا وارد ویه متوجه اولدوغی بری
مشاهد اولنوب سدر مرقوم دخی ابتدا شطک عمیق طرفندن مبارک
اولنغله ایله و کدکجه یوما فیوما عمقی زیاده و عمیق و القا اولنان
اتقال و احوال و احطاب و اخشاب نابدید اولوب وقت تنک مجال
و خطا و خطر ظاهر الاحتمال اولغین خدمت مذکور یه مأمور و نزل
عظام و میر میران کرام حضور لر ایله مجلس سرداری یه واروب واقع
حالی اعلام و شوکت او و قدر تلو و محنتلو و عاظفتلو پادشاه پادشاه

روي زمين خليفة رب العالمين في الارضين خلد الله خلافة الى
يوم الدين حضرت تليک اغور هما یوننده بذل مال و جان ایدن قوللری
مرحمت و عنایتلری مبدول اولوب تهملکه و دخول مها لکه رضای
هما یونلری اولدوغی بتلیغ ایتد کد نضکره سدر و بند اولنان محل بقوت
و محافظه سیچون بر قلعه متین بنا اولنوب و محافظه جیلری تعیین
اولنغله بوقدر امت محمدیه و ملت احمدیه ساحل سلامت جقمق
لازمه دین و دولت اولوب صواب دید جمله اولدوغی حضور و نزاره
مجلس سرداری بیرانه ایتد و کزده وزیر مشارالیه حضرت تلیک دخی لله تعالی
صرف مقدور و بذل مال و احضار مهاتمه قصور واقع اولدی ایسه
یا خود بر مقدار ایا مردخی مکث و آرامکز ممکن ایسه محمل ایلت دیوبسور
جمله یکدل و یکلسان حاشا قصور و کسور واقع اولما شدر ایکی اوج
سنه ده انجق وجوده کلور خدمت یوز بر کوند وجوده کلدی کی لطف
آهی و عن اقبال پادشاهی دکلیدر و شط مرقوم شطوط مشهوره دن
دریا مثال بر شط اولوب صونقصانند دخی سدر و بندین حضرت حقد
غیری کسه بلز صدق کلامز و بو خدمته بولنان دولت علیه
قوللریک نمرته سعی و اهتاملری اولدوغی بیغرض کسنه لردن سؤال
و تحقیق اولنور سنه معلوم دولت علیه اولور خدمت پادشاهی جائزه
مندر لکن افراد عسکریده آرامه طاقت قائمیدی وارد و برین و اطراف
و قرشویقه سن و یوللرین عن قریب صوب صوب العیاذ بالله خطا و
خطر مقرر اولور محل خطر دن سلامت جقمق جمله نک صواب دید
و حاله بو کون بو کجه کلان صوارد و نک نصفی مرتبه سن الدوغی خود
جمله نک معلومی و منظوری اولمشدر اندن ما عدالله الحمد دولت پادشاهی
حفر اولنان نهر جدید بر مرتبه واسع و عمیق در که بو طرفه مأمور اولان
دو نمای همایون سفینه لری تابصر یه دک کتمک ممکندر دید یکزده
وزرای عظام حضورنده قبودان پاشا قوللردن سؤال اولند قده

۸۸
۸۸

في الواقع بكون بوصوايله حفرا ولنان نهر جديد دن بصره به دنك والبق
مكندرد بوجواب ويردي حالانهر جديد وسداحوالي بواسلوب
اوزم اولدوغني معلوم دولت عليه اولدوغندن غيري بوقوللري
برمزدن حرکت ايد لي بكونه كلجه سكر آي اولوب يوز بركون صرتميز ايله
طيراق وطوار بمز ايله چالونقل ايدوب مكان ويورد بيمزه دخی انجو دور
آيد و ارمق ممكن اولور سفر ميز برسنه به بالغ اولمغله بوقوللريند
وطوار يمزده و خدمتكار يمزده تاب و طاقت قالميوب برايجه خرچلكه
محتاج و حال ميزيشان اولدوغني وبوسفر آخر سفره قياس اولندوغني
ظاهر در بوند نصكره بوسنه تکرار آخر خدمت فرمان بيوريلور ايسه
بر حال و بر نوعله بوفقراده و طوار يمزده طاقت اوليوب حرکت اقدار ميز
اولمغله عواطف عليه خسر ايندن مرحمت و عنایت رجاسنده اينز
ديوا اعلام ايتميز ايله سردار محترم حضرت تلي ايمدي خصوص مذکور
پايه سر بر اعلايه محضرت تقرير بکرجحت اولمغه محتاج در بيوريلور ايله
بوفقرادخی اتفاق آرا ايله اشبوماه ذی القعدة الشريفة غم سندن محل
مذکور دن رحلت ايدوب عنایت رجاسيله واقع حال وقوعی اوزم پايه
سر بر اعلايه عرض حال برله محضرت اولندي اولبا بدن امر و فرمان در مرحمت
نشانکدره طوائف مذکور نك بومنون اولوزم محضرت لري النوب
خدمت مرقومه به مأمورا اولان وزراي عظام وميرميران کرام دخی خصوص
مذکور ي تقرير و مژور لري تصديق برله محضرت تحرير و ختم ايدوب حضرت
سرداري به تسليم و محل مرقوم دن رحلت قرار داده اولدي **فصل**
اردونک بر طرفي شط فرات و بر طرفي نهر جديد و ايکي طرفي شطک قدیمی
مجراسي اولمغين صوز يازده سيله مجرای قدیمه دخی بر مقدار صوجاری
اولوب اردو جزيره ده واقع اولمغله مجرای مرقوم اوزرینه جسرت نصب اولنوب
طرف غربي به عبور و برايکی کون مکت اولنوب ماه ذی القعدة الشريفة
غرة سندن سکر ساعت مسافر نهر شاهي انهارندن بر نهر اوزرینه

نزول اولنوب بركون اقامت ايله فرذا دورت ساعت منزل چلبية نام ۸۹
نهر اوزرینه نصب خيام ميمت آرام اولنوب بومنزله محافظ ديار
بکرو زير جليل القدر يوسف پاشا حضرت لري اردوده ابقا اولنوب
حضرت سرداري و وزير محترم عبدي پاشا و وزير محترم يوسف پاشا
و وزير آصف نظير ابراهيم پاشا حضرت لري و قول کتخدا سي و ساير مراد
ايدن امر اوزعما و بعض عسکر ظفر رهبر صالت و سبکبار رخشان
عزيمت اولوب اسد الله الغالب مظهر العجايب علي ولي کرم الله و
الهي حضرت لرينک روضه رضيه لري زیارتنه متوجه اولد بليز
دورت ساعت مسافر ايله روز جمعه واروب باب مستطاب قلعه ده
نصب سايبان ايله نزول و ادای فریضه جمعه و زیارت آستان ملائک
شيان رابع الخلفا علي حیدر رضی الله عنه ايله کامران مراد و فقراي
قصه به تسلیت بخشای امن و امان اولوب محافظه به براوطه درگاه
عالی بکچر يلري تعیین اولند قد نصکره ينه اولکون قبل العصر تحریک
رکاب عزيمت وارد و به مسترت بخشای عودت اولد بليز فرذا محافظ ديار
بکرو زير مشار ايله دخی بر قاج پاره طوب کونورب قلعه مذکور
وضع و کامران زیارت شاه مردان ايله منزل ثانید اردو به مسترت
بخشای وصول اولدي اردوي نصرت موفور محل مرقوم دن هیبت رسا
قریب و دور اولد حرکت و علی الطريق زیارت ضريح انوار صريح نبی الله
حضرت ذی الکفل عليه السلام ايله دخی بارگاه بی انبازه رفع دست
نیاز اولنوب سکر ساعت مسافر ايله عزيمت و قصبه حله الخضر انک
غریبی مضرب خيام طوب اقیام اولدي محل مذکور به بعض خصوصیت
و تنظیمی ایچون ایکی اوچ کون اقامت اولنوب کیر وارد و پرند ابقا
اولنوب اوزم حضرت آصفی و ساير وزراي جهان آرا و بعض مراد اید
عساکر نصرت ماثر زیارت سید الشهدا قرة العین حضرت امام حسین
رضی الله تعالی عنه تحریک رکاب عزيمت ایدوب يدي ساعت مسافر ايله

89

يوم الاربعاء سابع ذى القعدة الشريفه قصبة حسينه خارجة ضربت سايبان
وبعض اوفق چادر لر ايله نزول و طائفه عسكريدن كيمسنة قصبه يه نزول
اتمك فرمان اولنوب انده دخی حضرت وزرا و جناب سرداري زيارت
روضه سيد الشهداء وساير شهدي كربلا و بذل صدقات و جلب قلوب
فقرا ايله خيمه كاهلر نه عودت ايدوب يارنده سي ايكي او طه درگاه عالي
يكچي بلري و پالو بكي محافظه به تعيين و مير مرقوم و چور و اجيار خلع فخر
تجليل و برقاچ عدد طوي و جبهه خانه ايله قصبه مذکور تحكيم اولنوب
وقت ضحاده رفع لوا و طبي بساط صحر ايله وقت غروبده اردوبيه عودت
اولندي الحق كرقصه نجف و اكر قصبه كربلا اها الي سي بوقدر عسكرو
مختلف الطباعت دخول و خروجلرند تقيد سرداري و تبنيه و زرا ايله نجف
اولنوب فقراي مشهدين شريفين دوام ايام دولت پادشاهي و تخليد
ملك و ملت شهنشاهي اديه سيله نواز شدار شكران و كلاي عظام
اولشردر صواب ديد حضرت سردار ايله حله قصبه سندن داود پاشا
نام بر مرد جسور دخی قصبه نجف اشرف محافظه سنه كوندرد كدن غري
مبادا احسنكه طرفده سلمان شقينك بعض حركت مدبرانه سي اوله
ملاحظه سيله اون پاره فرقه لوند ايتله اول طرفل محافظه سنه تعيين
اولندي و قيودان يا ساحله محافظه سنده ابقا اولنوب بوند نضكوه
اول باول عساكر منصوره قصبه مذکور نك طرف شرفيسنه عبور
شروع بعده سردار مكرم دخی ماه مرقومك اون دور دخی كوني روز چار
شنبه مرتبا لاي ايله طرف شرقي يه نزول اجلال بيورديلر بر كونا اقامت
ايله رحلت دورت ساعت مسافه محاولين كوپري سنك طرف غن بيسي
اردوي منصوره يه خيمكاه اولدي على الصباح كوچ و دورت ساعت مشي ايله
مسيب هوري نام مكان جلوه كام خيام كلشن نظام اولوب بومنزله
تكرار آل قشع شينخي شيبب دامن بوس اصفى ايله شرفياب و تعهد خدمت
اتمكه تشریف عبا يه سزا اولدي منزل مرقومدن ابتداء ايلده حركت

اون ايكي ساعت سرعت سير ايله بغداده بريچي ساعت مسافه دجله
كناري دوره نام محل مضرب خيام دلا رام اولدي اندن دخی بريچي ساعت
مسافه لاي مرتب ايله حضرت سرداري وساير وزراي عظام حضراتي
كامل تمكين و وفار ايله بغدادك قرشويقه سنه فرح بخشاي نزول اولدiler
اوچ كونا اقامت ايله روز فيروزم پنجشنبه انين و عشرين ذى القعدة
الشريفه ابتدا سردار اكرم سرور نصرت و بهجت منظوره و جود ظرف و
نظارت موفور برله تشریف سراي خاصه ايدوب علما و سادات و عامه
سركاران تشریف كوزك و خلعت و فراجه ايله اكرام اولنمغين دوام ايام
عمرد دولت پادشاهي دعاسي مرقوم بارگاه حضرت الهی اولدي ايكي اوچ كونا
مرورنده خصوص مذکور تحرير و مقدمه ما خطها يون ايله وارد اولوب
سفره مأمورا اولان قوجي باشي اسمعيل اغا و طرف آصفيدن ابراهيم اغا
ايله دولت عليه يه عرض و اعلام اولنوب و زراي عظام دخی بر سر سراه
نزول و جواب محض مرقوم كلنجه يردك بغدادده منتظر اولدiler انجق ايلدiler
خلقي توقفه تاب كور ميوب هر كس كند و دار و ديارين آرزو ايله كمتلر
ماه مرقومك او اخرند حسكه ده اولان اغا و شيخلر و محافظه ده اولان
قيودان دن مكتوبلر وارد و سلمان شقي كير و اول طرفه كلوب بعض كونه
حركت و خيبت و خسران ايله رجوع ايتد و كن افاده اتملر ايله قيودان و مشايخ
مذكورينه استمالته شامل و بعد اليوم دخی غيرت و حجت ايدوب حفظ و
چراستد دامن درميان اتملرينه مشتمل طرف آصفيدن مكتوبلر تحرير
اولند و غندن غيري كويا قضيه مذکور بو طرف شهرت يافته اولماشدا
تقريب ايله تجاهل العارف طريقي اوزم شقي مذکورم كوندريلان عسري
بيورلدی ترجمه سي نقل اولندي صورت بيورلدی با مسوده فقير
قدوة العشائر و القبائل الشيخ سلمان الخرنعلي معلومك اوله كه بوندن
اقدام مكرور اعجم الجيسيله حضور غنزه عرض حال كوندروب كذا لك بابا لك
عباس سابقه اولان بغي و فساد و افعال قبيحه و عناد دن توبه و استغفار

90

وبعد اليوم قدیدن اولیکدیگر از هر مسلک رعیته سلوک و طریق اطاعت
وانقیادی سلوک استمک شرطیله طرفزدن امان واستمالت نامه و کافر
ایدک مسلمان اولدک دیو حقه کرده عقو و عنایت استعدا ایتد ککرده بعد
الارتداد توبه ایله اسلامه کلا نلرک توبه لری مقبوله و سیاهی اعمال لری
رشحات سحاب عفو ایله مغسوله اولوق قانون شریعت غرا و قاعدت دوی
عظمی اولغله شرط مذکوره ده مستقیم اولوب زراعت و حرانت و ادا
مال میری استمک اوزره امان واستمالت نامه لر تحریر اولمشیدی الان
ثانیاً بیورلدی کوندر طمشدر آمدی اکاه اوله سز که مقدما اولان
عرض و اعلام کز اوزره ثابت قدم و اطاعت و انقیاده راسخ دم اولوب
شوکتلو قدرتلو کرامتلو عظمتلو پادشاهز پادشاه اسلام خلد الله خلافته
الی یوم القیام حضرتلرینک رعایا لکی و رعایا شیخ لکی خدمتده اولوب دعوی
حکومت و ضرب طبول و رفع رایه استمکن اجتناب ایله زراعت و حرانت و ادا
مال میری بی سعی و اهتمام کوستور رسکز محل ما و اکرده نفسکز اولوب
وانساب و اهل و عیال و توابع و لواحق کز ایله محی و مرعی اولوب ضرر و زیان
کور فرسز و الا تکرار رجوع و نقض ایمان ایله طریق عناده سالک و وادی
بعی و فساد ده منهنک اولد و غلر یا خود قدیمی اولان مکان کزدن تجاوز
برله مقاطعات و رعایای پادشاهی میر بر آدم و بر قارش بقدی و تجاوز
ایتد و لکر مسموعز اولور سته بوندن اقدم ابلیس تلبدسه تابع اولوب
معرض قتله تقدیم ایتد یکز بد بختلرک قانندن هنوز سیوف حثوف
عساکر پادشاهی سلمنیوب و اهل و عیال لرینک اتش درون لری الی الان
سومنیوب جرمه کناهلری و ارامل و ایتم لرینک انکسار و خزلری خطای
ثبت صحیفه اعمال کز اولد و غن بیور ستر نقض عهد و رجوع عن سقی
اید سکر بحول الله تعالی و قوته بونوبت اوزر کیزه وارلدن بر لره و
کوکله صفش میوب قتل عام و جزا و انتقام ایله والد و مولود و اتباع
و متبوع کزدن نفس واحد خلاص کریمان جان استمک عدیم الاحتمالدر

آمدی نفسکزه رحم و اولاد و اهل و عیال کزی و زطات هلاکدن خلاص
برله منشیبت دامن اطاعت و متمسک عروقه الوثقای انقیاد و مسکنت
اولوب توکیز اوزره ثابت و شروط و عهد کز اوزره قایم اولغله قدیمی
مسکن و ما و اکرده زراعت و حرانت ایله تقید و ادای مال میری ایله
مقید اولوب اخر مقاطعه و غیره رعایایه اطاله دست تجاوز ایتد
که طرفزدن کمال لطف و رعایت مشاهده ایدر سز و دخی بوندن اقدم
حضور یمزه کلکی عرض و انها بعد بعض اعدا رایله وقتنه تاخیر ایتد
ایدیکز آمدی خلوص نیت و صفای عقیدت ایدوب و قتیله کلور سکر
طرفزدن رعایت و حمایت مشاهده ایدر سز بلش اولوب موجب
بیورلدی ایله عمل ایدر سز تحریر فی و اخر شهر ذی الحجه من شهر سنه
حله محافظه سند اولان قبودانان و فرقه لر لونداتک دولت
علیه دن احسان بیوریلان علوفه لری بو ایامده بوندن اقدم دور
بش دفعه بی دربی درگاه عالی قیوچی باشیلری مباشرت لر ایله بلغ
وارد او طائفه مذکوره بیه ارسال اولندی و دخی رقه طرفزدن بغداد
محافظه سند اولان درگاه عالی ویرلو قول لرینک ذخیره لرینه توجیه
و عنایت اولنان ذخائر سفینه لری شط فرات قلئی ایله عنه قصبه سنه
متوقف ایکن ماه ذی الحجه الشریفه او اخرند کلور رضوانیه اسکله سنه
لنکر انداز وصول اولغین برقاج سفینه سی حله طرفنده اولان قول
طائفه سی ذخیره لرینه کوندر بیلوب قصوری بغداده نقل بوندن
اقدم دولت علیه دن عنایت بیوریلان ذخیره بها ایله اشتر اولنان
انزال امداد حضرت سرداری ایله قول ذخیره سی و ارباب جرایه نیک قصد
پادشاهییدن اولان رابته لری ویریلوب عامه عالم دعای دولت
مخلد لادکان پادشاهی بی مرفوع بارگاه کبرای
باری تعالی اتمش لدره والله الموفق
والمعین

91
91

[Faint, illegible handwritten text in Arabic script, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Süleymaniye U Kütüphanesi	
KİŞİ	Esat ef.
Yeni Kayıt No	
Esk Kayıt No	2062